

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
552

Subotica, 1. studenoga 2013. Cijena 50 dinara

PUBLIKACIJE VOJVOĐANSKIH
HRVATA NA SAJMU KNJIGA

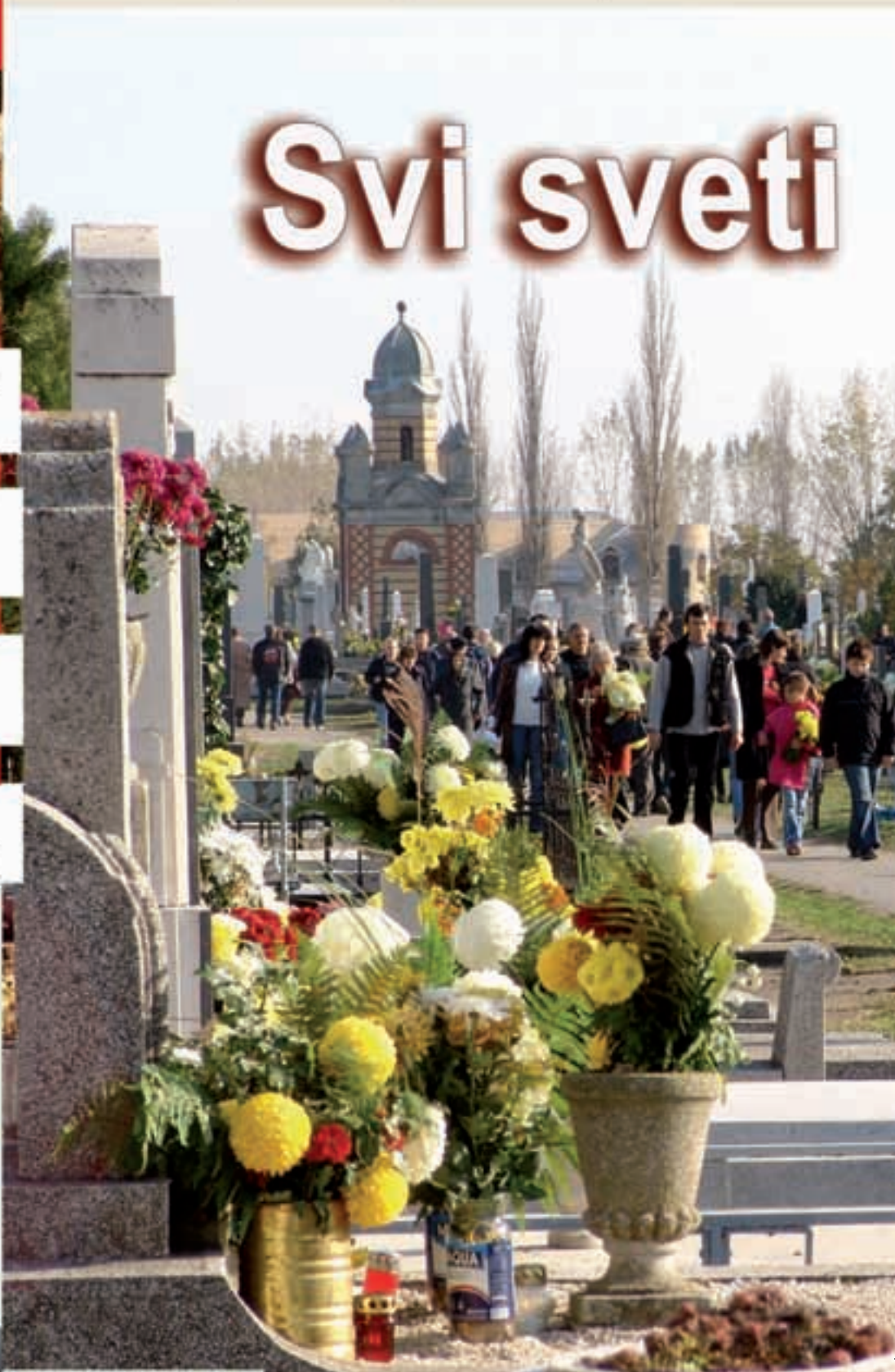

SVETKOVINA SV. DIMITRIJA
U MITROVICI

FINANCIRANJE
MANJINSKIH MEDIJA

PUTOVIMA BISKUPA
IVANA ANTUNOVIĆA

INTERVJU
IVICA IVANKOVIĆ RADAK

Javno komunalno preduzeće „SuboticaGas“ - Subotica
Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéallalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

NOVO!!!

Digitalna televizija!

Vrhunska kvaliteta, čista i oštra slika

Bogatiji sadržaj, novi programi

Elektronički programski vodič

Bez mjesečne pretplate

Višejezični sadržaj

Radio stranice

MJESEČNA
PRETPLATA:

0 dinara.

Karađorđev put 2, Subotica 024/555-765

Detalji: www.tippnet.rs

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

DOGOĐILO SE...

Svetkovina Sv. Dimitrija

SRIJEMSKA MITROVICA – 26. listopada proslavljena je svetkovina zaštitnika Srijemske biskupije i katedrale-bazilike Sv. Dimitrija, đakona i mučenika, svečanim misnim slavljem koje je predvodio đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit mons. Đuro Hranić. Suslavili su mjesni biskup mons. Đuro Gašparović, đakovačko-osječki nadbiskup u miru mons. Marin Srakić, požeški biskup mons. Antun Škvorčević, subotički biskup mons. Ivan Penzeš, varaždinski biskup mons. Josip Mrzljak, dubrovački biskup mons. Mate Uzinić i tridesetak svećenika.

Uspostavljanje suradnje

SRIJEMSKA MITROVICA – Delegacija Vukovarsko-srijemske županije koju su predvodili župan Božo Galić te Andrija Matić, pročelnik županijskog ureda za poljoprivredu, boravila je 26. listopada u službenom posjetu Gradu Srijemska Mitrovica, koga je predstavljao gradonačelnik Branislav Nedimović sa suradnicima. Tom prigodom održan je sastanak u prostorijama kojel su prisustvovali i Andrej Španović, Zlatko Načev i Damir Pismestorović a razgovaralo se o uspostavljanju suradnje između Vukovarsko-srijemske županije i Srijemske Mitrovice.

Razgaljujući smijeh

SOMBOR – Na IV. međunarodnoj smotri amaterskih dramskih društava, koja je održana 25. i 26. listopada u Hrvatskom domu sudjelovala su četiri amaterska društva: HKUD »Vladimir Nazor« s komedijom »Apartman«, HBKUD-a »Lemeš« s komedijom »Tripud Bog pomaže«; Gradsko kazalište Beli Manastir iz Belog Manastira izvelo je avanturističku komediju »Put po svijetu« i Satiričko kazalište mladih iz Slavonskog Broda – izvelo je komediju »Tragičar od nevolje«.

»Prt života« u »Kući na mrginju«

ČIKERIJA – Nesvakidašnji kulturni događaj, bolje reći performans, u čikerijanskom šoru u kojem se nalazi »Kuća na mrginju« pod brojem 599, obilježio je nedjeljno popodne 27. listopada. Vlasnik »Kuća na Mrginju« Tomislav Žigmanov, čiji obiteljski korijeni potječu iz Čikerije, okupio je stotinjak svojih prijatelja organiziravši program pod nazivom »Minijature vlastitosti«.

Svi sveti

Početak studenoga posvećujemo obilježavanju Svih svetih, blagdana tijekom kojega se sjećamo naših dragih pokojnika obilazeći njihove vječne kuće. Buket cvijeća, upaljeni lampion ili svijeća, lijepa su gesta tradicionalnog obilježavanja posjeta grobovima, no nije u tome sve. Jedini nobelovac nekadašnje zajedničke države Ivo Andrić svojevremeno je mudro primijetio i zapisao kako je odnos prema našim pokojnicima odnos prema nama samima. Zamislimo se, barem na trenutak, nad ovim mudrim riječima i pokušajmo ih otjelotvoriti boljim i brižnijim odnosom prema dragim osobama koje smo ispratili s ovoga svijeta, ali ne samo odlascima na groblje, nego i brojnijim spomenima i sjećanjima na njih. Jer, osoba živi dok živi i riječ o njoj. Upravo zbog toga je vrijedno sjećati se i velikana hrvatskog življa na ovim prostorima, njegujući spomen na njih i njihovo besmrtno djelo. Godina na izmaku ostat će upamćena između ostalog i obilježavanjem 100. obljetnice rođenja hrvatskog pjesnika Alekse Kokića i 125. obljetnice smrti hrvatskog pisca i biskupa Ivana Antunovića, približavajući njihovo životno djelo mlađim generacijama koje bi u budućnosti trebale čuvati uspomenu na njih.

Jer, djela onih kojih više nema među živima, ostaju živjeti dugo nakon njihove tjelesne smrti, ostavljajući nam u amanet nastavljanje plemenitih ideja.

Stoga u duhu svetosti današnjeg blagdana neka se svi zamislimo na prošlosti koju su stvarali naši upokojeni preci, članovi najuže obitelji, prijatelji i poznanici i svojim doprinosom budućnosti ne dopustimo zaborav njihova zemaljskog postojanja. Obilaskom njihovih vječnih kuća osnažit ćemo još više duhovnu vezu s njima, a konkretnim postupcima na jedan lijep način materijalizirati njihovo postojanje u nama.

Jer, da nije bilo njih ne bi bilo niti nas...

D. P.

Obnovljeni Piukovićev križ u Gornjem Tavankutu

SADRŽAJ

AKTUALNO

Ministri obrane Hrvatske i Srbije:

SURADNJA USPJEŠNA, CILJ STABILNOST U SUSJEDSTVU.....6

TEMA

Tekstilci između jučer i sutra

NITKO NE ŽELI KORAK UNAZAD.....8-10

INTERVJU

Vlč. Ivica Ivanković Radak, doktor crkvenog prava

USPJEH JE NEMOGUĆ BEZ ODRICANJA I KRIŽA.....12-13

SUBOTICA

Hodočašće: Putovima biskupa Ivana Antunovića

HOD U POVIJEST.....18

DOPISNICI

Mjesna zajednica Morović

RAZVOJ VEZAN UZ SAMODOPRINOS.....26

KULTURA

Nesvakidašnji kulturni događaj na Čikeriji

»PRT ŽIVOTA« U »KUĆI NA MRGINJU«.....32

SPORT

Filip Šomodvarac, nogometaš

VRIJEDAN I POUZDAN UGRAČ.....49

Nekim ljudima povremeno spomenem Cincare. Gotovo svi znaju o čemu pričam. O jednom specifičnom narodu koji je nekada živio u široj regiji, ljudima koji su bili vješti trgovci, uspješni poslovni ljudi, narod koji se nije nikome zamjerao, nije se dohvaćao oružja, ljudi osobene kulture. Oni nisu stvorili svoju državu, vjerojatno ni nisu mogli, nije sporno. Međutim, nestali su. Nema ih. Službeni popis od prije dvije godine kaže kako ih je ostalo tek nekoliko stotina.

Cincari su se ugradili u nacije raznih država u kojima su živjeli. U Srbiji su također sjećamo značajnih Cincara: *Jovana Sterije Popovića, Alkijabada Nuše (Branislava Nušića), Taška Načića, Nikole Pašića, Lazara Pačua...*

Smatra se kako u Srbiji još uvijek ima oko 15 tisuća ljudi cincarskog podrijetla. No, oni su prihvatili mirnu asimilaciju, više se ni ne izjašnjavaju poput svojih predaka. Uopće ne krivim Srbiju za to. Ne krivim niti druge države u kojima su također zagubljeni: Makedoniju, Grčku, Bugarsku, Albaniju, Makedoniju.

Ali, ne mogu ne usporediti Bunjevce i Cincare. Bunjevci su također svuda poznati kao miran, vrijedan narod. Imaju specifičan dijalekt. Lojalni su državi u kojoj žive. Bunjevcima se izjašnjava nešto više osoba nego što se procjenjuje sadašnja populacija Cincara.

Ne znam hoće li i Bunjevci proći kao Cincari. Mislim da neće, jer su se svojedobno ujedinili s drugim grupacijama i stvorili hrvatsku naciju. No, oni koji se nisu integrirali u Hrvate mogli bi proći kao Cincari. Jer, sumnjam da će tvoriti vlastiti državu ili autonomnu oblast. Ipak je to ključ očuvanja nacije u današnjem svijetu.

Naravno da će Bunjevci u nekom trenutku povijesti nestati. Kao što su tijekom stoljeća i milenija nestali brojni narodi i države. Bijela kuga i iseljavanje nište i Hrvate, Srbe, Mađare, Rumunje, Bugare... Nitko neće zauvijek ostati. Alana, Skita, Sarmata, Jasa... tolikih naroda koji su nestali s lica panonske ravnice proteklih stoljeća jedva se tko sjeća. Griješim li?

Nikola Perušić

Ministri obrane Hrvatske i Srbije: Suradnja uspješna, cilj stabilnost u susjedstvu

Ministar obrane RH *Ante Kotromanović* i njegov srbijanski kolega *Nebojša Rodić* ocijenili su u ponedjeljak u Beogradu suradnju dviju država veoma uspješnom, poglavito u razmjeni iskustava o sudjelovanju u multinacionalnim operacijama, preustroju oružanih snaga, logistici i atomsko-biološko-kemijskoj obrani, priopćilo je srbijansko ministarstvo obrane.

Ministar Kotromanović boravio je početkom tjedna u dvodnevnom posjetu Srbiji. Ovo je bio njegov prvi službeni posjet toj zemlji, a sa svojim srbijanskim kolegom razgovarao je o obrambenoj i sigurnosnoj suradnji dviju zemalja.

Prema navodima domaćina, srbijanskog ministra obrane Nebojše Rodića, Srbija je zainteresirana za poboljšanje suradnje u različitim područjima.

»Republika Srbija zainteresirana je za unaprijeđenje vojnoobrazovne i vojnomedicinske suradnje, kao i za uspostavljanje vojnoekonomske suradnje te zajednički nastup na trećem tržištu«, istaknuo je Rodić.

Ministri odbrane su, kako je priopćeno, razgovarali i o mogućem zajedničkom angažiranju u multinacionalnim operacijama te o dosadašnjim iskustvima Hrvatske u unaprijeđenju administrativnih kapaciteta u okviru Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije (EU).

Ministri Rodić i Kotromanović suglasili su se i da bilateralni odnosi Srbije i Hrvatske imaju posebnu važnost za budućnost zemalja u susjedstvu, a njihova je zajednička ocjena i da ulazak Hrvatske u EU predstavlja snažan poticaj za europsku perspektivu jugoistočne Europe.

Hrvatski ministar Ante Kotromanović posjetio je u utorak sa srbijanskim kolegom Nebojšom Rodićem specijalnu vojnu brigadu sa sjedištem u Pančevu koja im je predstavila opremu i naoružanje te demonstrirala djelovanje te elitne postrojbe, a službeni posjet Srbiji završio je u Novom Sadu gdje je posjetio riječnu flotilu koja je izvela vježbu riječnog desanta.

1. studenoga 2013.

Ante Kotromanović je drugi visoki hrvatski dužnosnik iz područja obrane koji je u manje od dva mjeseca posjetio Srbiju. Prije njega u službenom posjetu boravio je početkom rujna načelnik glavnog stožera general *Drago Lovrić*.

H. R.

Veleposlanik Markotić primio predstavnike HKC »Bunjevačko kolo«

Veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu *Gordan Markotić* primio je 23. listopada izaslanstvo HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice. Predstavnici Centra – predsjednik *Marinko Prčić*, te *Pavle Kujundžić*, *Marinko Piuković* i dr. sc. *Andrija Anišić*, izvijestili su veleposlanika o događanjima u Centru. Obuhvatili su razdoblje od preuzimanja uprave na čelu s *Josipom Stipićem*, do odvođenja u stečaj i od stečaja do spasa i sadašnjeg stanja.

Veleposlanik Markotić i opunomoćena ministrica *Valentina Šarčević* imali su prigodu saznati neke informacije koje do sada nisu imali, a tražili su i pojašnjenja o nekim stvarima, pogotovo što se tiče bine koja je svojevremeno darovana Centru, navode izaslanici Centra, a prenosi portal HNV-a. Bilo je govora i o aktualnoj situaciji u hrvatskoj zajednici u Republici Srbiji. Veleposlanik je govorio o značaju susreta predsjednika *Josipovića* i *Nikolića*, a najavio je i da će u prosincu okupiti na jedan susret predstavnike hrvatskih udruga.

Javni poziv za dodjelu priznanja HNV-a

Hrvatsko nacionalno vijeće uputilo je javni poziv svim zainteresiranim obrazovno-odgojnim ustanovama, udrugama, obrazovno-znanstvenim institucijama, drugim pravnim i fizičkim osobama da predlože kandidate za dodjelu priznanja koje je ustanovilo Vijeće za 2013. godinu.

Priznanja se dodjeljuju za istaknuti društveni i politički rad u hrvatskoj zajednici u Republici Srbiji, te za doprinos hrvatskoj kulturi i obrazovanju na hrvatskom jeziku, i to: priznanje »Ban Josip Jelačić« za društveni i politički rad u hrvatskoj zajednici; priznanje »dr. Josip Andrić« za doprinos hrvatskoj kulturi i priznanje »Pajo Kujundžić« za doprinos obrazovanju na hrvatskom jeziku.

Prijedlog za dodjelu priznanja Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine, treba sadržati: obrazloženi prijedlog za dodjelu priznanja na hrvatskome jeziku u tiskanoj formi, dokumentaciju kojom se dokazuju navodi iz prijedloga i kratak životopis predloženog kandidata.

Podnositelji prijedloga mogu biti pravne i fizičke osobe.

Svi zainteresirani mogu svoje prijedloge dostaviti na adresu: Nacionalno vijeće hrvatske nacionalne manjine, Preradovićeve 13, 24000 Subotica.

Prijedlozi se dostavljaju najkasnije do 11. studenoga 2013. godine, u zatvorenoj koverti s naznakom »Javni poziv za dodjelu priznanja«.

1. studenoga 2013.

Povjerenstvo Nacionalnog vijeća razmotrit će podnijete prijedloge i Nacionalnom vijeću predložiti kandidate za dodjelu priznanja. Imena dobitnika priznanja bit će objavljena u tjedniku »Hrvatska riječ«, te na portalu Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata te sredstvima javnog informiranja.

Priznanje Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine za 2013. godinu, nagrađenima će dodijeliti predsjednik Nacionalnog vijeća na danu praznika hrvatske zajednice u Republici Srbiji, 16. prosinca 2013. godine.

Natječaji APV za područje kulture za 2014. godinu

Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje objavilo je natječaje iz područja kulture za 2014. godinu. Tekstovi natječaja objavljeni su u dnevnim novinama »Dnevnik«, na službenoj internetskoj stranici Tajništva (www.kultura.vojvodina.gov.rs) i u »Službenom listu AP Vojvodine«.

Objavljeni su natječaji za financiranje i sufinanciranje projekata i programa u području zaštite kulturnog naslijeđa u AP Vojvodini, za sufinanciranje programa i projekata u kulturi u području suvremenog umjetničkog stvaralaštva, za sufinanciranje proizvodnje dugometražnih igranih, kratkometražnih i dokumentarno-igranih, dokumentarnih i animiranih filmova, za sufinanciranje izdavačke djelatnosti u AP Vojvodini, za financiranje ili sufinanciranje tekućih popravaka i održavanja, nabavu opreme ustanova kulture i nabavu knjiga za knjižnice te za sufinanciranje programa i projekata za očuvanje, unapređenje i razvoj tradicionalnog i suvremenog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva nacionalnih manjina. Prijave na natječaje podnose se na prijavnim obrascima koji se mogu preuzeti na navedenim internetskim stranicama Tajništva, a kod svih natječaja rok za prijavu je 18. studenoga 2013. godine.

Novi sustav naplate poreza i doprinosa po odbitku

U Skupštini AP Vojvodine u utorak je održan skup posvećen novom sustavu naplate poreza i doprinosa po odbitku, koji će važiti od 1. siječnja 2014. godine. Skup se bavio i novim modelom predaje porezne prijave isključivo elektronskim putem. Sudionici su imali prilike upoznati se s planiranim izmjenama u poreznom sustavu, kako bi blagovremeno mogli uskladiti svoje softverske aplikacije za predaju poreske prijave.

Obraćajući se skupu, pokrajinski tajnik *Miroslav Vasin* je kazao: »Kada svi udruže svoje resurse i kapacitete možemo spremni dočekati sve porezne reforme i reforme državne uprave. Nadamo se da će resorna republička ministarstva nastaviti poticanje razvoja i stabilizacije gospodarstva naše Republike. Od 1. siječnja, 11 poreznih obrazaca bit će zamijenjeni jedinstvenom elektronskom poreznom prijavom. Veliku zahvalnost dugujemo kompanijama koje rade na sprovođenju ovakvih mjera, kao i nadležnim institucijama koje pomažu i omogućavaju da se ovakve efikasnije mjere provode«.

FINANCIRANJE MANJINSKIH SREDSTAVA INFORMIRANJA

Dokidanje lokalnih medija

Za očekivati je da početak skupštinske procedure usvajanja medijskih zakona u Srbiji dovede do nepopravljive štete za manjine. Uzrok je netransparentnost financiranja lokalnih medija, koji se čudnovato pojavljuju u središnjoj Srbiji. Iskustvo iz Mađarske i Hrvatske govori kako tako ne bi moralo biti

Prijedlog zakona o javnom informiranju i medijima očekuje se ovih dana u skupštinskoj proceduri, prema prijašnjim najavama državne tajnice Ministarstva kulture i informiranja *Gordane Predić*. Po njenim se riječima taj zakon usklađuje s komentarima pristiglim iz Bruxellesa i domaćih institucija, što se odnosi na primjedbe na dodjelu državne pomoći.

Kako je uočilo Nezavisno udruženje novinara Srbije, nakon donošenja odluke Vlade Srbije o privremenom zaustavljanju privatizacije medija koji emitiraju programe na jezicima manjina, početkom 2008. godine iz procesa je izuzeto 20 javnih poduzeća čiji su osnivači lokalne samouprave. Ta je odluka, u stvari, poslužila kao alibi za zaustavljanje procesa privatizacije u mnogim općinama u kojima su ih njihova javna poduzeća brzopotezno uvela. Do 2010. godine broj obustavljenih privatizacija po ovoj osnovi narastao je na 38, uključivši Arandelovac, Aleksinac, Čupriju, Jagodinu, Kragujevac, Kruševac, Lajkovac, Lazarevac, Niš, Paraćin, Petrovac na Mlavi, Požarevac, Smederevo, Trstenik, Šabac... Ovi se mediji neprestano financiraju iz proračuna, a da efekti trošenja sredstava na informiranje manjina, čije potrebe oni, navodno, zado-

voljavaju, nikada nisu analizirani.

Prije godinu dana Balkanska istraživačka mreža BIRN objavila je izvješće o financiranju medija iz proračuna lokalnih samouprava. Najviše sredstava iz proračuna namijenjenih lokalnim i regionalnim elektroničkim i tiskanim medijima izdvojila je Gradska uprava Novog Sada (ukupno 94.682.900 dinara); zatim slijede Kragujevac (73.159.720 dinara); Pančevo (70.117.523 dinara); Subotica (59.390.060 dinara) i Niš (58.644.200 dinara). Najveći broj medija, ukupno 13, financira Grad Subotica.

U Srbiji se po ovoj osnovi financira 159 institucija i to 101 elektronički medij, od toga 30 RTV postaja, 37 radijskih, 34 TV postaje), 43 tiskana, 4 internetska portala, 8 produkcijskih kuća i 3 novinske agencije. Spomenuti mediji su uglavnom u privatnom vlasništvu (127), 26 su javna poduzeća, te 6 udruge građana.

PROSVJEDI

Jasno je kako će sada zbog manipulacija stradati manjinski mediji, jer zakonodavac ide na dokidanje svih lokalnih medija, pa i onih pravih manjinskih. To je za nas u ovom trenutku i najspornija odredba zakona.

Čak su proteklog tjedna i predstavnici Ureda za ljudska i manjinska prava u javnoj raspravi o Nacrtu zakona o elektroničkim medijima i Nacrtu zakona o javnim medijskim servisima iznijeli stajalište da se mora voditi računa da dostignuti obujam prava na informiranje nacionalnih manjina na vlastitom jeziku mora ostati barem na dostignutoj razini. Kako je svojedobno ocijenio vojvođanski tajnik za javno informiranje *Slaviša Grujić*, radna verzija Zakona o javnom informiranju umanjuje zajamčena prava nacionalnih zajednica:

»U Hrvatskoj i Mađarskoj je po 39 medija u vlasništvu lokalnih samouprava i čisto sumnjam da njihovo zakonodavstvo nije u skladu s tečevinama EU«, rekao je Grujić.

Eva Vukašinović, zamjenica Pokrajinskog pučkog pravobranitelja zadužena za zaštitu prava nacionalnih manjina, prije pola godine također je ocijenila kako ovakav zakon vodi nestanku medija na manjinskim jezicima.

S druge strane je Nezavisno udruženje novinara Srbije u svojem istraživanju »Sloboda izbora jezika komunikacije« navelo kako u Srbiji živi oko milijun pripadnika 21 nacionalne manjine.

NUNS uočava kako djelovanje nacionalnih vijeća kao osnivača medija nisu ohrabru-

juća, jer ona nisu dovela do poboljšanja ni u jednom problematičnom području funkcioniranja manjinskih medija, a to su loši tehnički i tehnološki uvjeti rada (neadekvatan prostor, zastarjela oprema), niska razina edukacije i profesionalizma novinara, mali diverzitet sadržaja, ostarjela uredništva, niska motiviranost novinara...

No, NUNS kaže i kako republički javni servis RTS godinama ignorira činjenicu da je Srbija multietničko društvo i da je dužan osigurati i izražavanje kulturnog identiteta i nacionalnih manjina. Prema izvješću Republičke radiodifuzne agencije iz 2010. godine, RTS je na prvom kanalu posvetio 0,45 posto, a na drugom 1,84 posto ukupnog godišnjeg emisionog vremena posebnim društvenim skupinama, među koje se osim nacionalnih manjina ubrajaju djeca i mladež, hendikepirani, socijalno i zdravstveno ugroženi, itd.

HRVATSKA

Ljetos se i u Hrvatskoj govorilo o Zakonu o elektroničkim medijima. Zastupnik Samostalne demokratske srpske stranke *Mile Horvat* na saborskoj je raspravi naveo: »Dobro je što je na Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina prihvaćeno

da djelatnost javnog priopćavanja mogu obavljati pripadnici nacionalnih manjina, te njihova vijeća i udruge. No, problem nastaje jer nisu definirane daljnje operativne činjenice, odnosno potrebno je osigurati prostor i opremu za rad manjinskog medija», rekao je, dodavši kako nacionalne manjine nemaju sredstava za financiranje osnivanja i početak rada novih medija: »Po posljednjem izvješću za medije lani je dodijeljeno 2,5 milijuna kuna za medijsko praćenje programa pripadnika nacionalnih manjina, što je gotovo smiješan iznos. Nacionalne manjine su nedovoljno zastupljene u programima, odnosno tek s 1,08 posto su zastupljene na godišnjoj razini, na državnoj i na lokalnoj razini. Nije realizirano dovoljno emisija na jezicima nacionalnih manjina, kao što nije osnovano ni takvih redakcija, a sadržajno se ne prezentira njihov stvarni život i socijalne teme su podzastupljene«, rekao je Horvat.

U publikaciji »Manjine i mediji u jugoistočnoj Europi« u izdanju Mediacentara Sarajeva iz 2010. medijsko stanje u Hrvatskoj analizirala je *Antonija Petrićušić*, asisten-

tica na Katedri za sociologiju Pravnog fakulteta u Zagrebu, konstatirajući da Savjet nacionalnih manjina kao krovna institucija nacionalnih manjina u Hrvatskoj raspodjeljuje sredstva udrugama nacionalnih manjina i sudjeluje u kreiranju politike prema njima. Savjet je zadužen za davanje mišljenja i prijedloga o programima javnih radijskih postaja i javnih televizija namijenjenih nacionalnim manjinama, međutim mišljenje Savjeta rijetko dopiru do onih koji donose odluke u županijama i općinama, a koji bi trebali osigurati financiranje programa za nacionalne manjine na lokalnim i regionalnim radijskim postajama, jer su ti proračuni često nelikvidni, a strukture koje njima upravljaju ne smatraju prioritetom prava manjina na pristup medijima.

Odjel za nacionalne manjine pod okriljem Informativnog odjela Hrvatske televizije producira širok spektar emisija koje su posvećene manjinama, s glavnom emisijom »Prizma«. Televizija Čakovec ima emisiju na bajaškom jeziku za romsku manjinu u sjeverozapadnoj regiji države, a TV Vinkovci svake

nedjelje emitira tjednu TV emisiju »Suživot« namijenjenu nacionalnim manjinama Vukovarsko-srijemske županije. Srpska manjina pokušala je dobiti dio TV prostora u istočnom dijelu Hrvatske, ali je TV Vinkovci odbila njihove uvjete (da programi budu producirani na srpskom jeziku s ćirilničnim titlovima). Stoga su se obratili TV Vojvodini i pokrenuli »Hroniku Slavonije, Baranje i zapadnog Srema« u trajanju od 30 minuta svakog drugog tjedna, zabilježila je *Antonija Petrićušić*.

Ona dodaje kako u Hrvatskoj postoje novine na jezicima i pismima nacionalnih manjina koje izdaju manjinske udruge uz finansijsku potporu državnog proračuna. La voce del popolo su jedine dnevne manjinske novine tiskane na talijanskom jeziku, čiji je izdavač »Edit«, neovisna agencija iz Rijeke. Češka nacionalna manjina ima novinsko-tiskarsku agenciju »Jednota« lociranu u Daruvaru, koja izdaje istoimeni tjednik i druge publikacije. Mađarska manjina izdaje nekoliko publikacija, među kojima i mjesečne Horvátország Magyarorságnak és Magyar népeknek. »Nova dumka« je izdavač-

ka kuća rutenske i ukrajinske manjine koja izdaje ilustrirane novine svakog drugog mjeseca. Srpsko kulturno društvo »Prosvjeta« izdaje nekoliko magazina, kao što su Prosvjeta i Novosti SKD Prosvjeta, dok Srpski demokratski forum izdaje Identitet, a Srpsko nacionalno vijeće tjedne političke novine Novosti.

MAĐARSKA

Prema podacima dr. *Csabe Latorcai*, mađarskog državnog tajnika, trenutačno se na prvom programu mađarske državne televizije četiri puta tjedno u vremenu od 13-14 sati emitira emisija posvećena manjinama, koja se zatim reprizira na drugom kanalu.

Što se financiranja manjina tiče, manjinske samouprave i njihovi mediji dobivaju određnu dotaciju za svoj rad. U ovoj godini 988 tisuća eura izdvojeno je za romsku manjinu, 790 tisuća eura za njemačku, 530 tisuća za hrvatsku, 470 tisuća za slovačku, 329 za rumunjsku, 288 tisuće za srpsku manjinu, te manji iznosi za bugarsku, grčku, poljsku, slovensku, rusinsku, ukrajinsku, te armensku manjinu.

Nikola Perušić

TEKSTILCI IZMEĐU JUČER I SUTRA

Nitko ne želi korak unazad

Umanjenje oporezivanja rada u tekstilnoj industriji dovelo bi do upošljavanja većeg broja novih radnika

Sudeći po dominantnim temama u našim medijima, gospodarstveni subjekti će još neko vrijeme ostati na marginama. Ništa se više ne skriva ni od strane političke vrhuške, niti od gospodarstvenika, odnosno od poslodavaca. Situacija je očajna, zahvaćanja iz realnog sektora sve su veća. Nameti na plaće su preveliki, u najnepovoljnijoj poziciji su srednja poduzeća koja zapošljavaju više desetina radnika. Očito, svi znaju što treba uraditi, jedino ne postoji politička volja da se u strukturne reforme krene odmah. Stanje u financijskom dijelu je katastrofalno, niti jedna firma ne može normalno poslovati na tržištu s visokim kamatama. I trenutačni tečaj eura ide

na ruku uvoznicima, odnosno destimulira se izvoz. Gospodarstvenici su prepušteni domaćem tržištu, nema-

Bogomir Bojić

ju nikakve garancije da će i sutra raditi, a s druge strane te garancije bi morali pružiti svojim uposlenicima. Sudbinu uposlenika u drugim

sredinama dijele i sončanski tekstilci. Nakon kraha Apofashion systema, tvornicu koja upošljava šezdesetak radnika preuzeo je na dvije godine poznati vojvođanski gospodarstvenik, predsjednik pokrajinskog Klastera tekstilaca *Bogomir Bojić* i postavio ju na zdrave noge. Sada, godinu i pol nakon novoga početka, sve je teže opstati na turbulentnom tržištu Srbije, a uposlenici su u sve gorem položaju.

POTREBAN JE BOLJI POSLOVNI AMBIJENT

Već dulje vrijeme Bogomir Bojić je zagovornik stvaranja boljeg poslovnog ambijenta za sve gospodarstvene subjekte u Srbiji. »Sukladno

prezentiranim novim mjerama Vlade Republike Srbije s naglašenim ciljem pokretanja gospodarstva, stvaranja boljeg gospodarstvenog ambijenta, a samim tim poboljšanje položaja već uposlenih i većeg upošljavanja novih radnika, stvorili bi se uvjeti za pokretanje tekstilne industrije, nekada vrlo važnog sektora našega gospodarstva. Potrebno je samo smanjiti porez na rad i druge, u zbroju vrlo visoke namete tvrtkama, pojeftiniti novac i izjednačiti subvencije domaćim i inozemnim firmama. Vjerujte, ukoliko bi se ove mjere realizirale, svaki poslodavac bi nastojao unaprijediti proizvodnju i novac uložiti u proširenje postojećih i otvaranje novih proizvodnih

kapaciteta, što bi dovelo i do upošljavanja novih radnika«, kaže Bojić. Svima je poznato da je danas tekstilna industrija u Srbiji u ogromnim problemima. »Ukoliko se nešto radikalno ne promijeni u poslovnom ambijentu, tako će i ostati. Domaće tržište je potpuno osiromašeno, pa u Srbiji maltene da nema kome prodati svoje proizvode. Ljudi su već dulje od dva desetljeća usmjereni poglavito na kupovinu bezvrijedne kineske robe, a sada je aktualna još gora ponuda, svakako i jeftinija, second-hand prodaja na crno. Tako se država, svjesno ili ne, odriče dijela prihoda koji se ostvaruju u sivoj ekonomiji, a istodobno nerealnim zahvatnjima otežava rad subjekata koji krajnjim naporom još uvijek uspijevaju opstati. Iako se kod nas uporno govori o tržišnoj regulativi gospodarstvenih odnosa, činjenica je da se državnim mjerama može podržati određeni sektor gospodarstva, ali se, s druge strane, isto tako može i uništiti. Govoriti o vrlo visokooporezovanom radu, preskupom novcu, zastarjeloj opremi, nemotiviranim radnicima – postalo je izlišno, jer do sada nije postojao sugovornik od strane države koji bi bio spreman sagledati svu složenost problema«, kaže Bojić.

POSTOJE PREDUVJETI ZA OŽIVLJAVANJE TEKSTILNE PROIZVODNJE

Po Bojićevim tvrdnjama postoje realni preduvjeti za oživljavanje tekstilne industrije u Srbiji. »Postojeće tekstilne tvornice moramo prilagoditi zahtjevima suvremenog kupca. U njima se mora raditi na suvremenoj opremi, s visokoobučanim

radnicima, uz visoku produktivnost i kontinuitet u radu. U Srbiju je moguće dovesti partnere kao što su: ZARA, BASSLER, BAUER, AMITI, FUKS&SHMIT, jedino ukoliko budemo imali prethodno postavljene uvjete. Kako je investicija po radniku u tekstilnoj industriji relativno mala, potrebno bi bilo podržati nekoliko subjekata koji bi proizvodili žensku i mušku modnu konfekciju. Realna je i perspektiva otvaranja novih tekstilnih pogona, jer se u bliskoj budućnosti izrada konfekcije želi premjestiti iz Kine u Europu. Već sada dva potencijalna partnera, jedan iz Italije, drugi iz Španjolske, u Srbiji traže kapacitete za kooperante u izradi modne konfekcije za ZARU i druge modne marke iz grupe INDITEX iz Španjolske. Nažalost, mi trenutačno nemamo kapacitete potrebne za prihvaćanje izrade traženih količina. No, adekvatnim poticajnim mjerama u kratkom roku bi se moglo pokrenuti nekoliko bivših tekstilnih tvornica u Rumi, Novom Sadu, Zrenjaninu, Temerinu, Novom Bečeju, Beogradu, od kojih su ostale samo prazne hale«, kaže Bojić.

TEŠKA SITUACIJA UPOSLENIKA MONDEKSA

Ovakav poslovni ambijent najviše se odražava na tešku situaciju proizvodnih radnika, a tu sudbinu nisu izbjegli ni radnici Bojićevog Mondeksa. Plaće su im vrlo daleko od srbijanskog prosjeka, većem broju radnika i od minimalca. Upitno je i uplaćuje li poslodavac doprinose, jer evidentno je da je markicama u zdravstvenim knjižicama uposlenika važnost istekla još 30. rujna, a nove nisu nalijepljene. Prekovremeni rad i

Stanko Krstin, predsjednik Unije poslodavaca Vojvodine, član socijalno-ekonomskih savjeta grada Novog Sada i pokrajine Vojvodine, dijeli sudbinu gospodarstvenika i već dugo ukazuje na anomalije za čije otklanjanje ne postoji politička volja. »Nema se više što skrivati, situacija je očajna. Nameti na plaće su preveliki, u najnepovoljnijem položaju su poduzeća poput Bojićevih,

jer imaju radno-intenzivnu djelatnost i upošljavaju puno radnika. Ministar Radulović je kao jednu od prvih mjera predvidio smanjenje nameta na plaće i vidimo da mu to nije prošlo, sada se ta mjera najavljuje tek za 2015. godinu. Sadašnje mjere se odnose samo na uštede u rashodnoj strani proračuna, što je odlično, ali ne vidim ni jedne konkretne mjere koja bi unaprijedila poslovni ambijent. Ne samo ministri Radulović i Krstić, nego i svi mi gospodarstvenici znamo što je neophodno uraditi, ali ne postoji politička volja da se momentalno krene u strukturne reforme. Mislim da bi smanjivanje nameta na rad bila konkretna mjera na unapređivanju poslovnog ambijenta, koja bi dovela do smanjivanja rada na crno i osjetnog povećanja broja redovito uposlenih.«

rad neradnim subotama nije adekvatno nagrađen, naknada za topli obrok iznosi svega 14 dinara po danu. Komentar nije potreban. »Sve je teže osigurati novac za osobne dohotke radnika i doprinose na njih. Neki od naših vrlo ozbiljnih inozemnih poslovnih partnera povukli su se iz Srbije. Prinudeni smo proizvoditi manje serije za domaće kupce, a tu se u pojedinim slučajevima pojavljuju problemi s pravodobnom naplatom. Tako se stvara začarani krug. Repromaterijal za buduću proizvodnju moramo kupovati vrlo skupim kreditnim sredstvima, financijske obveze prema radnicima i državi sve teže ispunjavam i tako smo svi nezadovoljni. Za sada je nada u boljitak, odnosno u stvaranje dobrog poslovnog ambijenta, samo u fazi obećanja, a u prilog tezi da za to ne postoji politička

volja u ovoj državi ide i odgođa primjene mjere smanjenja nameta na rad, predložene od strane ministra Radulovića, za 2015. godinu«, završava priču Bojić.

Sve u svemu, boljitku se i dalje nadaju i poslodavci i njihovi uposlenici. Krajnje je vrijeme da se počne stvarati više zdravog novca, a oni koji ga stvaraju, da se osjetno rasterete. Već nas i statistika najozbiljnije upozorava da jedan proizvodni radnik pokred sebe »hrani« i četiri korisnika proračunskih sredstava i upitno je koliko se još ovim tempom može izdržati. No, o prioritetima ipak ne odlučuje statistika, nego političke strukture ove države. EU, Bruxelles, Kosovo... prioriteta su nad prioritetima, a rješavanje problema gospodarstva ostavljeno je za neka bolja vremena.

Ivan Andrašić

VLČ. IVICA IVANKOVIĆ RADAČ, DOKTOR CRKVENOG PRAVA NA SLUŽBI ŽUPNOG VIKARA U ŽUPI MARIJA MAJKA CRKVE U SUBOTICI

Uspjeh je nemoguć bez odricanja i križa

*Crkva ne daje rastavu i ne dopušta sklapanje nove ženidbe **

*Naš pohod groblju na Svi svete nije pohod mrtvima,
nego sestrama i braći koja su u nebu, a pokopana su na zemlji*

Razgovor vodila: Željka Vukov

Riječ je o sada već redovito okupljanju profesora i studenata crkvenoga prava, te djelatnika crkvenih sudišta hrvatskog govornog područja koji se okupljaju svake godine. Ovo je sedmi po redu međunarodni simpozij, a od prije četiri godine postoji i Hrvatsko kanonističko društvo koje je izravno uključeno u organizaciju ovih susreta, zajedno s Katoličkim bogoslovnim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i domaćinima, što je ove godine bila Subotička biskupija. Prigoda je to da se na znanstveni način obradi jedna od aktualnih tema, ali također dobra mogućnost da se kroz susret razmjene iskustva i mišljenja glede aktualnih pitanja, bilo na razini sveučilišta, bilo na razini biskupijskih sudišta.

HR: Tema ovoga susreta bila je »Zaručništvo i priprava za ženidbu«. Kakvi su pravni problemi, ukoliko ih ima, danas prisutni u Crkvi, a da su vezani za ovaj sakrament?

Priprava za sklapanje ženidbe je dugotrajan proces kojeg mladi prolaze. Crkva govori o daljnjoj, bližoj i neposrednoj pripravi. Daljnja priprava je iskustvo obitelji, braka, koje svaki pojedinac nosi od svo-

jih roditelja. Bliža priprava se odnosi na mladenačku dob, koja sama po sebi u životu djevojaka i mladića donosi razmišljanje o sklapanju ženidbenog saveza, dok bi neposredna bila ona koja se događa neposredno pred sam čin vjenčana. U strogo pravnom pogledu najzanimljivija je ova posljednja, jer se tu zaručnici susreću s konkretnim koracima za sklapanje ženidbe, bilo u administrativnom, bilo u pastoralnom smislu. Problematika koja je danas aktualna svakako da se tiče mladih koji se pripremaju na obiteljski život, jer današnje društvo više ne pruža nekakve sigurne okvire obiteljskog života. O samoj pripravi, odluci dvoje mladih, često ovisi i kasniji zajednički život. Postoji obveza zaručnikih tečajeva koje svi zaručnici trebaju proći, ali se ni oni ne pokazuju uvijek najsretnijim rješenjima. U pastoralnoj praksi to nije uvijek jednostavno provedivo, ali u tim stvarima je potreban zajednički nastup svećenika, psihologa, liječnika i napose iskusnih bračnih parova, koji svojim osobnim iskustvom mogu biti najveća škola.

Ne treba zanemariti, međutim, niti rad s obiteljima tijekom čitavog života, nakon

Zupni vikar u subotičkoj župi Marije Majke Crkve vlč. Ivica Ivanković Radak ujedno je i tajnik Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«. Rođen je u Subotici 1979. godine. Završivši Biskupijsku klasičnu gimnaziju Paulinum u rodnom gradu Subotici, nastavio je teološki studij na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu, gdje je diplomirao 2005.

godine. Iste je godine zaređen za svećenika, a u jesen je započeo poslijediplomski studij crkvenog prava na Papinskom lateranskom sveučilištu, kojeg je završio obranivši doktorat u proljeće 2012. godine.

Povoda za ovaj razgovor bilo je više, no krenimo redom.

HR: Nedavno je u Subotici održan međunarodni simpozij crkvenih pravника. O čemu je točno riječ?

ulaska u brak, jer upravo se tada pojavljuju različite novosti i potrebe koje je potrebno stalno nadilaziti.

HR: Dobro je poznato »Što Bog združi, čovjek neka ne rastavlja«, a u današnje vrijeme brojke rastava su alarmantne. Koji je stav Crkve i ima li slučaja da Crkva »razriješ« neki brak?

Dobro pitanje. Življenje sakramentalnog zajedništva nije nimalo jednostavno. Ako imamo na umu da je za kršćane slika braka zapravo slika ljubavi i zajedništva Krista kao zaručnika i Crkve kao zaručnice, tada nam postaje jasno da je uspjeh nemoguć bez odricanja i križa. Životne priče ljudi su različite i često je nemoguće naći sretno i unificirano rješenje. Tu se javlja druga problematika u životu Crkve, a to je pitanje »rastavljenih i ponovno vjenčanih«. Riječ je o vjernicima koji su već imali valjani sakramentalni brak, rastali se na građanskom području i sklopili su novu bračnu zajednicu. U tom slučaju, više im nije moguće pristupiti sakramentima, a Crkva ne daje rastavu i ne dopušta sklapanje nove ženidbe, nego je moguće dobiti jedino proglašenje ništavnosti ženidbe, ukoliko se dokaže da ženidba već u samome početku, u samom činu sklapanja nije valjano sklopljena. Papa Franjo se u posljednje vrijeme često obraća upravo tim vjernicima koji žive u drugom, nesakramentalnom braku, naglašavajući da su oni dio Crkve, potičući sve nas na rad s takvim bračnim situacijama. I sam je sazvao za iduću godinu izvanredno zasjedanje Sinode biskupa na temu pastoralu obitelji, i uvjeren sam da će ova vruća tema biti jedna od središnjih tema za raspravu.

HR: Ovog je ljeta intenziviran život Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, gdje vi obnašate službu tajnika. Kakvi su daljnji planovi?

Točno tako, u lipnju je bila skupština na kojoj je izabrano novo vodstvo Društva. Želja je ponajprije nastaviti s djelokrugom rada, koji je već ustaljen kroz puna dva desetljeća prije Instituta, a sada Društva »Ivan Antunović«. Sudjelovali smo u proslavi 100. obljetnice rođenja svećenika i pjesnika *Alekse Kokića*, prošlog vikenda je jedna grupa redovitih članova, i onih kojima je to zanimljivo, posjetila Kalaču i Baju, tj. krajeve u kojima je biskup Antunović djelovao. Za desetak dana, 8. studenog, navečer u 19 sati Društvo »Ivan Antunović« i HKC »Bunjevačko kolo« u velikoj dvorani Centra priređuje Spomen večer posvećenu *Stipanu Šabiću*, prigodom desete obljetnice njegove smrti. Koristim prigodu i sve pozivam da se zajedno prisjetimo ovog velikana.

HR: Blagdan je Svih svetih, svetkovina kada se slave svi sveci, kako oni koje je Crkva proglasila svetim, tako i oni za koje to nije službeno učinila. U narodu je prisutan običaj i toga dana posjećivati groblja, nije li to radostan dan za Katoličku crkvu?

Svi sveti je poseban blagdan, kako ste to dobro istaknuli, u kojem se na osobit način povezuje zemaljska Crkva, a to smo mi koji smo još ovdje na zemlji, i nebeska Crkva, odnosno naša pokojna braća i sestre, koja su u raju. Samim tim što su ušli u raj, oni jesu sveti, iako ih Crkva službeno nikada nije takvima proglasila, nego se na ovaj blagdan spominjemo

svih njih zajedno. Mi vjerujemo da se naša pokojna kršćanska braća i sestre koji su sveto živjeli, već sada nalaze u nebeskoj slavi.

Naš pohod groblju na Svi svete nije pohod mrtvima, nego sestrama i braći koja su u nebu, a pokopana su na našim grobljima. Tim činom ispovijedamo našu vjeru u uskrsnuće mrtvih i život vječni, što čini bit naše kršćanske vjere.

Sutra je Dušni dan - drugim riječima, dan kada se u užem smislu sjećamo naših pokojnika, vjernih mrtvih, koji još nisu zakoračili do kraja u nebo, u raj, jer na svojoj duši nose još teret ljudske nesavršenosti i slabosti. Oni su ti vjerni mrtvi, koji su na dobrom putu da se pridruže svetima, a u tome im možemo pomoći svojim molitvama i žrtvama. To su naša braća i sestre koja se nalaze u čistištu.

HR: Svake godine možemo vidjeti kako se ovih dana na grobljima zapale tisuće svijeća. Koja je njihova simbolika?

Za kršćane su groblja sveta mjesta prema kojim se odnose s osobitim pijetetom. Mjesta na kojim počivaju naši pokojni, nikako nisu znak nečeg posljednjeg, poput straha i beznađa, život nikako ne završava ovozemaljskom smrću, nego je ovozemaljska smrt tek početak onog pravog, a počivališta naših pokojnih braće i sestara, nisu »vječna« počivališta kako se to često može čuti, nego su ona mjesta i znak uskrsnuća. Isus Krist je, također, nakon tri dana počivanja u grobu, uskrsnuo! I sam blagoslov grobova koji vršimo na ovaj blagdan znak su naše vjere da su posljednja počivališta zapravo mjesta uskrsnuća, koje će se dogoditi na kraju vremena, o Isusovom

drugom dolasku. Svijeća bi bila simbol života vjernika, koji svojim življenjem vjere rasvjetljuje tamu ovoga svijeta, svoj život i živote ljudi oko sebe, no, pri tome, troši se i izgara, kao što se to događa i sa svijećom.

HR: Noć prije blagdana Svih svetih mnogi u svijetu »slave« kao Noć vještica ili Halloween. Koji je stav Crkve po ovome pitanju?

Izvorno su poganski narodi imali takvu vrstu proslave, da bi se tako nešto ponovno oživilo na sjevernoameričkom kontinentu, s izrazitom nakanom konzumizma i profanizacije, kao odlična prigoda za potrošački i materijalistički mentalitet. Takav način proslave nema, naravno, nikakve veze s kršćanstvom. U povijesti kršćanske tradicije vidljivo je da se prije svih velikih svetkovina slavi bdijenje, koje je ujedno i priprava za sam blagdan, od kojih je najpoznatije Uskrsno bdijenje. Prava priprava za ovakvu svetkovinu je promišljanje o životu različitih svetaca i o tome što njihov dobar primjer života govori za nas. Tako su mladi Zagrebačke nadbiskupije prije desetak godina, večer uoči Svih svetih započeli s prikazivanjem života svetaca kroz igrokaz i predstavu. To okupljanje su nazvali »hollywin« - svetost pobjeđuje. Nakana nije nikako raditi nešto »protiv« ili biti konkurencija, nego naprotiv - biti jedna ponuda duhovnog sadržaja. Nešto slično su mladi grada Subotice i okolice priredili ove godine, po prvi puta i u Subotici. Naime, jučer, 31. listopada, u velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« prikazali su predstavu o životu svete Male Terezije od Djeteta Isusa i njenih roditelja.

SERIJSKE I PERIODIČNE PUBLIKACIJE VOJVOĐANSKIH HRVATA NA SAJMU KNJIGA

Da se čuje glas Hrvata

Željka Vukov, Jasminka Dulić, Katarina Čeliković, Ivan Karan, vič. Dragan Muharem i Tomislav Žigmanov

»Hrvati u Vojvodini slove kao t a k o z v a n a nova nacionalna manjina, no, nismo od jučer, naša povijest je dugačka i vrlo plodna i mi samo nastavljamo ono što su naši predšasnici davno započeli. Ovdašnji Hrvati su krajem 19. stoljeća, davne 1870. godine, dobili prve 'Bunjevačko-šokačke novine'. Biskup *Ivan Antunović* je shvatio, slijedeći potrebe puka koji tada nije imao svoje institucije, što mu je činiti i stoga je započeo izdavati te novine koje su utrle put svemu ostalom što će se događati u toj oblasti. Mi danas imamo nekoliko tkz. scena periodičnih i serijskih publikacija, te izdavaštvo. Naši listovi, časopisi, novine i godišnjaci zastupaju sve segmente društva, od informativnih glasila do onih znanstvenih, a namijenjeni su kako odrasloj publici,

tako i djeci i mladima«, rekla je moderatorica *Katarina Čeliković*, menadžerica kulturnih aktivnosti Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, na početku predstavljanja nekih od serijskih i periodičnih publikacija Hrvata u Vojvodini, koje je održano na 58. međunarodnom beogradskom sajmu knjiga 25. listopada u dvorani »Borislav Pekić«. Predstavljanje su organizirali ZKVH i NIU »Hrvatska riječ«.

GLAS KOJI SE NE ČUJE U VODEĆIM MEDIJIMA

Govoreći o informiranju na materinskom jeziku, ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan* je naglasio kako je to jedno od kolektivnih prava pripadnika nacionalnih manjina, koje je zagarantirano međunarodnim konvencijama, Ustavom Republike

Srbije, zakonima i bilateralnim ugovorima.

»U svim tim aktima je navedeno da će država sve učiniti da informacije na materinskom jeziku nacionalnih manjina budu dostupne većini građana, no, postoji razlika između normativnog i stvarnog. U ovoj državi postoji razlika odnosa centralne vlasti u ovoj oblasti prema manjinama koje su u centralnoj Srbiji, u odnosu na to kako se pokrajinska vlast odnosi prema ostvarivanju ovog prava pripadnika nacionalnih manjina u Vojvodini. U centralnoj Srbiji nekoliko manjina nema dovoljno sredstava da bi imali tiskani medij na materinskom jeziku, jer se sredstva iz republičkog proračuna usmjeravaju na funkcioniranje nacionalnih vijeća, koja bi onda trebala financirati i medije, ali to nije moguće prema tim sredstvima. U Vojvodini se tiskani

manjinski mediji posebno i redovito financiraju. No, naš problem glede elektroničkog medija je što na RTV-u postoji kratka minutaža programa na hrvatskom jeziku, a još nije formirano uredništvo tog programa«, rekao je *Ivan Karan* i naglasio da NIU »Hrvatska riječ« postoji zato što ima podršku pokrajinske vlasti, jer bez redovitih donacija istoimeni tjednik ne bi mogao izlaziti.

Predstavljajući tjednik »Hrvatska riječ«, glavna i odgovorna urednica *Jasminka Dulić* je rekla da se u raznim prilikama kada se predstavlja ovaj tjednik obično kaže kako je u pitanju tjednik koji najavljuje, prati, zapisuje i izvještava o svemu što se događa u hrvatskoj zajednici, te da na taj način vrši jednu od svojih uloga, a to je da čuva identitet hrvatske nacionalne manjine u Srbiji.

»Iako je to specifikum koji razlikuje manjinske medije od medija na većinskom jeziku i zbog kojega i postoji, to nije dovoljno da bi se mogao zvati političko-informativni tjednik. Ako bi samo izvještavali o kulturnim događanjima koje organiziraju hrvatske udruge ili institucije koje imaju hrvatski predznak, došli bi u opasnost da postanemo tek bilten, te da nacionalno svedemo na folklorno i da izgubimo iz vida sve one brojne društvene segmente života koju su važni za hrvatsku zajednicu. A uvijek stoji i pitanje – na koji način pisati o manjinskoj problematici i međunacionalnim odnosima?«.

Jasminka Dulić je među ostalim naglasila i da su manjinska pitanja na marginama interesa »velikih« medija i da se o manjinama pisalo i piše uglavnom u povodu incidentnih situacija, no, u manjinskom glasilu bi takav »incidentni« pristup značio prihvatanje uloge žrtve, a u konačnici za pripadnike manjine stalno poticanje osjećaja ugroženosti i neprihvatanja od strane većine, a to zasigurno nije prava uloga nacionalno-manjinskog glasila.

»Naš tjednik je medij koji ne objavljuje sadržaje zbog pritiska profita ili politike, već služi potrebama i interesima građana i omogućuje da se čuje i glas onih, čiji se glas inače ne čuje u dominantnim, vodećim medijima«, rekla je urednica Jasminka Dulić.

VJERSKE PERIODIČNE PUBLIKACIJE

Na ovome predstavljanju urednica »Hrckovih stranica« Željka Vukov je govorila o dječjem podlistku »Hrvatske riječi« - »Hrcko«, koji je

namijenjen djeci nižih razreda osnovne škole, kao i predškolarima, te o časopisu za mladež »Kužiš«, koji također objavljuje ova ustanova.

»Osim što je bogat stranicama zabavno informativnog-sadržaja, cilj podlistka 'Hrcko' je i njegovanje i nenametljivo svladavanje hrvatskoga jezika i pravopisa, uz sudjelovanje odgojitelja, učitelja, stručnih suradnika, i to kroz djeci pristupačne i lagane tekstove obrazovnog karaktera. U svakom se broju, kao tema, obrađuje određeni događaj koji je obilježio određeni mjesec, nekoliko stranica je namijenjeno za dječje manifestacije, ekskurzije i druga školska zbivanja, a tu su i standardne rubrike, dok je 'Kužiš' utemeljen radi poticanja hrvatske mladeži na izvještavanje o zbivanjima, te iskazivanja stajališta o različitim problemima. Osim informiranja o zbivanjima među mladima unutar hrvatske zajednice, časopis se bavi aktualnim temama vezanim uz populaciju targetirane uzrasne dobi, kao što su omladinski aktivizam, volontiranje i obrazovanje, te donosi tekstove s područja popularne kulture, znanosti i trendova u tehnologiji«.

Ovom je prilikom predstavljen i katolički mjesečnik »Zvonik«, a urednik ove publikacije vlč. Dragan Muharem je rekao da taj mjesečnik karakterizira uža predmetna određenost.

»'Zvonik' je vjerski list, a to je jedini hrvatski list pokrenut 90-tih godina 20. stoljeća, koji do danas kontinuirano izlazi. List izdaje Izdavački odjel Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost 'Ivan antunović'. 'Zvonik' ne želi biti klerikalni, nego katolički list. Zato je osim

informativnog, prvenstveno formativnog karaktera. Ovaj mjesečnik nudi sadržaj za sve vrste uzrasta, od najmlađih, do najstarijih. Osim različitog vjerskog štiva, te prikaza događaja iz crkvenog i vjerskog života, objavljuvani su i sadržaji o kulturnim, društvenim i političkim zbivanjima, i to najviše bačkih Hrvata, a priloge potpisuju kako klerici, tako i laici«, rekao je vlč. Muharem, koji je predstavio i kalendar »Subotička Danica«.

»U pitanju je godišnji kalendar obujma oko 280 stranica. Riječ je o godišnjoj periodičnoj publikaciji s tradicijom duljom od 130 godina. Radi se o najstarijem crkveno-narodnom kalendaru Hrvata u Bačkoj, kojeg u posljednjih četrdesetak godina izdaju svećenici Subotičke biskupije, a glavni i odgovorni urednik je katedralni župnik msgr. Stjepan Beretić. Teme i rubrike u 'Subotičkoj Danici' su: duhovnost, ekumenizam, humor, mladi, obitelj, djeca, povijest i drugo. To je svojevrsni pregled događanja u našoj zajednici. 'Danica' i 'Zvonik' su jedine vjerske periodične publikacije unutar Katoličke crkve koje ovdje postoje na materinjem jeziku Hrvata«.

ZNANSTVENE TEMATIZACIJE HRVATA U VOJVODINI

Predstavljajući »Godišnjak za znanstvena istraživanja ZKVH-a«, ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov je rekao kako je i pokraj postojanja više serijskih publikacija prostor iz znanosti bio posve nepokriven.

»Raritetni su bili prinosi znanstvenih radnji u periodici. To je bio razlog da se donese odluka da se pokre-

ne ovaj 'Godišnjak'. Budući da znanstveni prostor unutar zajednice još nije ozbiljnije ustrojen, cilj je da se oko 'Godišnjaka' okupe oni koji se bave pitanjima Hrvata u Vojvodini, njihovom povijesću i sadašnjosti i s druge strane da se prostor autoteimizacije, znanstvene tematizacije Hrvata u Vojvodini prezentira. U 'Godišnjaku' objavljujemo znanstvene i stručne radnje iz područja povijesti, sociologije, demografije, znanosti o književnosti, etnologije, bibliografije. Učinili smo i da ova periodična publikacija bude dostupna u svakom znanstvenom institutu u Republici Hrvatskoj. Tako ostvarujemo i cilj integracije u znanstveni prostor matične domovine. Prostor znanosti je nakon četiri godine objavljivanja 'Godišnjaka' unaprijeđen«.

Tomislav Žigmanov je predstavio i časopis za književnost i umjetnost »Nova riječ«, čiji je nakladnik također ZKVH-a.

»Ovaj časopis smo pokrenuli ove godine, a cilj je prezentirati ne samo ono što se producira, nego osnažiti tematiziranje književne produkcije u sadašnjosti kroz praćenje onoga što se na sceni događa i s druge strane otvoriti prostor tematiziranja književne povijesti, jer je ovaj segment naše kulturne baštine visoko neistražen, neiščit, neprotumačen«.

Na ovogodišnjem Međunarodnom sajmu knjiga u Beogradu, na štandu »Vojvodina – više od knjige« Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje bile su izložene, među ostalim, najnovije knjige i publikacije vojvođanskih Hrvata.

Zvonko Sarić

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 1. do 7. studenoga

1. STUDENOGA 1918.

Slijedom sloma Austro-Ugarske Monarhije u Subotici dr. *Šimon Mukić* podnosi ostavku na položaj predsjednika Mađarskog narodnog vijeća, a zamjenjuje ga dr. *Lajos Reiszner*. Vijeće se izjašnjava za republikansku vladavinu, o čemu obavještava Peštu. Istodobno ovdje djeluje Narodni odbor Bunjevaca i Srba. Val Mađarske revolucije zahvaća i Suboticu, na periferiji izbijaju neredi. Pošto demobilizirani vojnici i bjegunci nisu položili oružje, noću se po ulicama mnogo puca i pljačka se lokalno stanovništvo i gradske trgovine. Po danu Subotičani masovno izlaze na groblje – obilježava se praznik Svih svetih.

1. STUDENOGA 1967.

U Subotici je rođen *Dražen Prčić*, romanopisac i novinar »Hrvatske riječi«. Nakon osmogodišnje škole i gimnazije u rodnom gradu, u Osijeku završava Pravni fakultet. Prvo djelo »Moja klinka i ja« objavio je 1992., a od tada mu je objelodanjeno još petnaestak romanesknih naslova, od kojih su neki prevedeni na engleski, talijanski, mađarski i srpski jezik.

2. STUDENOGA 1902.

Rođen je *Dragan Beraković*, slikar i pedagog. Studirao je u Beču i Berlinu, a po povratku iz Pariza profesor je crtanja u subotičkoj Višoj gimnaziji. U Beogradu je utemeljitelj Salona nezavisnih, a u Zagrebu profesor na Akademiji likov-

nih umjetnosti. Slika pejzaže, mrtvu prirodu i socijalno intonirane kompozicije. Umro je 16. veljače 1972. godine.

2. STUDENOGA 2000.

U 87. godini preminuo je dr. sc. veterine *Albe Rudinski*, istaknuti javni i kulturni djelatnik, jedan među osnivačima književnog časopisa »Bunjevačko kolo«, koji je izlazio od 1933. do 1936. godine.

3. STUDENOGA 1848.

Pojavio se 1. broj prvih subotičkih novina na mađarskom jeziku »Honunk allapota«, glasilo za prosvjećivanje naroda, kako se navodi u njegovu podnaslovu. Nakladnik i urednik je svećenik *Ferenc Szép*, a tiska se kod *Károlya Bittermanna*.

3. STUDENOGA 1950.

Održana je praizvedba prvog kazališnog djela subotičkog hrvatskog pisca *Matije Poljakovića* – igrokaza »Ča Bonina razgala«. Redatelj je bio *Mirko Huska*, a scenograf *Gustav Matković*.

4. STUDENOGA 1818.

U novopodignutom zdanju pokraj Gradske kuće uz zvuke pjesme »Veni Sancti«, započela je nastava u subotičkoj gimnaziji u koju je ugrađeno 250.000 cigala. Prva gimnazijska zgrada dovršena je 2. rujna 1771., a današnja, treća po redu, u Ulici *Sándora Petőfija* – 1899. po cijeni od 544.000 zlatnih kruna.

4. STUDENOGA 1998.

Temeljem međudržavnog sporazuma u Subotici su počeli Konzularni dani Republike Hrvatske. Osim mjesnih djelatnika, nazočni su bili predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu.

5. STUDENOGA 1866.

Rođen je *Sándor Olah*, istaknuti slikar i likovni pedagog. Slikajući raznovrsne i raznolike motive, pejzaže i portrete istaknutih građana, po ocjeni stručne kritike, bio je likovni kroničar iz vremena Austro-Ugarske Monarhije i razdoblja između dva svjetska rata. Umro je 25. travnja 1966.

5. STUDENOGA 1992.

U čitaonici subotičke Gradske knjižnice ugledni beogradski književnik *Eugen Werber*, nekadašnji suradnik »Hrvatske riječi«, održao je predavanje o pet stoljeća progona Židova iz Španjolske.

6. STUDENOGA 1779.

Magistrat odlučuje da će se, sukladno odredbama Povelje o privilegiju slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolis (Subotica), pristupiti kopanju šančeva, te podizanju kružnog zida oko grada, kao i sedam gradskih kapija. Premda je ovaj pothvat započet, nikada nije u cijelosti dovršen.

6. STUDENOGA 1911.

Rođena je *Mara Čović*, profesorica i spisateljica.

ca. Školovala se u Subotici i Zagrebu, a službovala je u više mjesta u Bačkoj, Banjaluci i u rodnom gradu. Objavila je potresnu knjigu: »Sjećanje – zvuči kao priča, a bila je istina«, u kojoj je opisala svoja tamnovanja u zatvorima poslije II. svjetskog rata, kada je optužena zbog navodnog sudjelovanja u događajima – koji se nikada nisu ni zbili!

6. STUDENOGA 1938.

U Zagrebu je utemeljen Odbor Hrvatske zajednice kulture u Subotici. Za predsjednika je izabran dr. *Josip Andrić*, tajnik je *Marin Radičev*, a dopredsjednici dr. *Ante Šokčić* i *Marko Čović*. Članovi Upravnog odbora bili su: *Đulka Šokčić*, *Adalbert Šimić*, *Stjepan Šokčić*, *Miško Kesejić* i dr.

7. STUDENOGA 1847.

Glavni gradski liječnik dr. *Vince Zomborčević* i nadkapetan *Stipan Kulundžić* izabrani su za zastupnike Subotice u Zemaljskom saboru Ugarske.

7. STUDENOGA 1918.

Sa slomom Austro-Ugarske u strukturama gradske vlasti nastaje pometnja. Odvjetniku dr. *Jovanu Manojloviću* Mađarsko nacionalno vijeće nudi mjesto gradonačelnika, što on odbija. Istodobno grupe mladih, među njima vojnici i časnici, uklanjaju austrougarska znamenja s javnih zgrada. U tisku naslovi, mahom u maniri: »Pala je crno-žuta beštija« i sl.

Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 24. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Sl. glasnik RS« br.135/04, 36/09), članka 192. stavak 1. Zakona o općem upravnom postupku (»Sl. glasnik SRJ« br. 33/97, 31/01 i »Sl. glasnik« RS br. 30/2010), članka 44. Odluke o Gradskoj upravi Grada Subotica (»Službeni list Grada Subotice« br. 6/10), ovlasti načelnice Gradske uprave Subotica broj: IV-02-III-031-606/2012 od 28.12.2012., postupajući po zahtjevu DOO »Geo EXPERT« Subotica, Braće Jugović 9/1 u postupku za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta »IZGRADNJA JAVNE PODZEMNE GARAŽE I UREĐENJE MANIFESTACIJSKOG TRGA« investitora JP »Direkcija za izgradnju Grada Subotica«, Trg republike br. 16, nakon provedenog postupka i izvješća Tehničkog povjerenstva, donosi

RJEŠENJE

I. Daje se suglasnost na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta »Izgradnja javne podzemne garaže i uređenje manifestacijskog trga«, na lokaciji Trg cara Jovana Nenada na katastarskim česticama 5477/1, 5477/2, 5477/3, 5477/4, 5477/5 i 5505 ko Stari grad, Grada Subotica, nositelju projekta DOO »Geo EXPERT« Subotica, Braće Jugović 9/1.

II. Obvezuje se nositelj projekta da:

1. projekt izvede u skladu s tehničkom dokumentacijom i uvjetima i mjerama zaštite koje su utvrdile druge ovlaštene organizacije, a dani su u prilogu Studije,
2. osigura uvjete i provede mjere za sprečavanje, smanjenje ili otklanjanje štetnih utjecaja na životni okoliš sadržane u Studiji poglavlja:
 - 2.6 mjere za smanjenje utjecaja na životni okoliš (tijekom izgradnje; u fazi eksploatacije)
 - 2.7 praćenje utjecaja na životni okoliš i sigurnost korisnika
 - 2.8 monitoring kvalitete zraka, buke i razine podzemnih voda

III. Služba za inspekcijско-nadzorne poslove će tijekom izvođenja projekta provjeravati ispunjenost uvjeta i mjera utvrđenih ovim rješenjem

Obrazloženje

Nositelj projekta DOO »Geo EXPERT« Subotica, Braće Jugović 9/1 angažiran kao izvršitelj usluga izrade tehničke dokumentacije od strane JP »Direkcija za izgradnju Grada Subotica« obratio se se zahtjevom broj IV-05/I-501-345/2013 od dana 19.6.2013. godine za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta »Izgradnja javne podzemne garaže i uređenje manifestacijskog trga«, na katastarskim česticama 5477/1, 5477/2, 5477/3, 5477/4, 5477/5 i 5505 ko Stari grad, Grada Subotice.

Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj provela je postupak procjene utjecaja na životni okoliš utvrđen Zakonom o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Sl. glasnik RS« br.135/04, 36/09), prema kome je osigurano sudjelovanje zainteresiranih tijela i organizacija i javnosti, obavještavanjem u sredstvima informiranja 21. lipnja 2013. godine. U zakonom propisanom roku do 11. srpnja 2013. godine pismene primjedbe dostavljene su od:

Predstavnik franjevačke crkve s prilogom »Izvješće o stanju objekta franjevačke crkve«, predstavnika udruge CEKOR, Regionalnog Arhus centra, kao i od zainteresiranih građana.

Prezentacija Studije i javna rasprava održane su 12. srpnja 2013. godine u prostorijama Gradske uprave.

U postupku rješavanja predmeta Služba je Rješenjem broj IV-05-I-501-345/2013 od 24.6.2013.godine obrazovala Tehničko povjerenstvo za zadatakom da ispita i ocijeni predmetnu Studiju.

Povjerenstvo je razmatralo dostavljene pismene primjedbe zainteresirane javnosti i članova Tehničkog povjerenstva i u skladu s Pravilnikom o radu tehničkog povjerenstva za ocjenu Studije prihvatilo i odobrilo primjedbe, sugestije i komentare vezane za predmet procjene utjecaja na životni okoliš. Shodno tome zatražena je dopuna Studije i to: rezultatima kvalitete zraka, razine komunalne buke, parametarima životnog okoliša koji figuriraju u Studiji izbora lokacije, a naročito podacima o prikazu i obradi »stanja« podzemnih voda kroz kvalitetu, tok, promjenu režima i u svezi s tim utjecaja na okolne objekte tijekom izgradnje i eksploatacije planiranog objekta. Ovo posebno s aspekta Izvješća o stanju objekta franjevačka crkva iz 2011. godine.

Primjedbe vezane za procedure izlaganje Studije, preispitivanje planskih dokumenata, izradu natječaja vezanih za rješenje problema, preispitivanje studije opravdanosti, su prigovori za koje je Tehničko povjerenstvo ocijenilo da zaslužuju pozornost, razgovor i stručne odgovore, kod stvarno nadležnih tijela, institucija, javnih poduzeća.

Temeljem provedenog postupka i prijedloga Tehničkog povjerenstva, nakon analize dopunjene Studije odlučeno je da se na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta »Izgradnja javne podzemne garaže i uređenje manifestacijskog trga«, koji se planira na lokaciji Trg cara Jovana Nenada u Subotici, a koja je izrađena od strane DOO »GeoEXPERT« iz Subotice, broj E-01/2011, travnja 2013. godine (dopuna 21.10.2013) da suglasnost, te je na osnovi gore iznesenog odlučeno kao u dispozitivu.

Troškovi rada Tehničkog povjerenstva regulirani su Zaključkom broj IV-05-I-501-345/2013 od 10.10. 2013. godine.

Taksa po tarifnom broju 186 Zakona o republičkim administrativnim taksama (»Službeni glasnik RS« br.43/03...54/08,...70/2011, 55/12, 93/12,... 65/2013) u iznosu od 119.060,00 (stodevetnaestisućazdeset) dinara uplaćena je u korist računa broj 840-742221843-57 poziv na broj 97 69236 Republička administrativna taksa, po rješenju broj IV-05-I-501-345-1/2013 od 18.10 2013. godine.

Uputa o pravnom sredstvu: Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku. Protiv ovog rješenja nositelj Projekta može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom u Beogradu u roku od 30 dana od dana prijema rješenja, a zainteresirana javnost u roku od 30 dana od dana objavljivanja obavijesti o donesenom rješenju u sredstvima informiranja.

Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj

Hod u povijest

Nekada jedinstveni kulturni, civilizacijski i gospodarski prostor Austro-Ugarske i danas je već na prvi pogled jasno vidljiv kroz uređenje i arhitekturu panonskih prostora, stoga izlet i obilazak gradića uz mađarsku granicu prije ostavlja dojam da ste kod kuće, svoji na svome.

Istodobno za subotičke hodočasnike, u subotu 26. listopada na »Putovima biskupa Ivana Antunovića« bio je to hod u bogatu povijest Hrvata u Mađarskoj. Voditelj putovanja msgr. *Stjepan Beretić* iscrpno je govorio o povijesnim činjenicama, legendama i pričama od Aljmaša, Baje, Dušnoka, Baćina do Kalače i

Hajoša, prostora koje su neka- da većinski naseljavali Hrvati.

Hrvati su na panonske prostore dospjeli putem raznoraznih migracijskih procesa i u različitim vremenskim razdobljima, a većina za vrijeme turske okupacije središnjih dijelova nekadašnjeg Ugarskog Kraljevstva između 15. i 18. stoljeća. U

okolici Kalače, Dušnoku i Baćinu obitava jedna skupina podunavskih Hrvata koja je dospjela ovamo još u 16. stoljeću iz Slavonije, i govori staroštokavskim ekavskim govorom. U 18. stoljeću i prvoj polovici 19. stoljeća Hrvati su u nekim sredinama činili relativnu, ili čak apsolutnu većinu.

U srednjem vijeku stanovnici u aljmaškoj okolici su bili Slaveni i manje skupine Avara.

Dolaskom Turaka, izvorno stanovništvo nestaje iz raznih razloga, a nadomještaju ga Hrvati Bunjevci, došli s područja Bosne i sjevernog hrvatskog primorja. Selo se prvi put spominje 1543. u spisima kalačke nadbiskupije. U vrijeme Rákócijeve bune selo je više puta uništavano, ali ga ponovno naseljavaju 1711. Hrvati Bunjevci, čija su prezimena i danas živa u Aljmašu. Godine 1772. selo je dobilo Urbarium koji je bio napisan na hrvatskom jeziku, a odražavao je ondašnje većinsko stanovništvo.

Biskup Ivan Antunović, duhovni vođ i preporoditelj bačkih i podunavskih Hrvata, službovao je kao aljmaški župnik od 1842. do 1859. godine. Danas je jedna od kulturnih manifestacija Hrvata iz Aljmaša obilježavanje Spomen-dana Ivana Antunovića

Voditelj putovanja msgr. *Stjepan Beretić* u bajsjoj crkvi sv. Petra i Pavla.

U 14. st. bilježe se seobe iz Baje u Budim, Pečuh i Siget, a posljedica toga je pojava top-nimijskih prezimena nastalih po imenu Baje (Bajac, Bajalija), običnjeg Pandura (Pandurac), Sentivana (Sentivanac), Segeta (Segetović) i Segedina (Segedinac)

Baja: panorama grada. Oslobođanjem okolnih područja od turske vlasti, Mađari se u značajnom broju naseljavaju u ovim krajevima. Još početkom 19. stoljeća Hrvati u Baji su bili apsolutna većina. U starim dokumentima bili su zapisani kao Dalmatinci (Natio Dalmatica). Vremenom su se asimilirali u Mađare.

Danas su to mjesta s jedva kojim postotkom hrvatskog življa, čemu su pridonijeli asimilacijski procesi, ali i Trianonski mir kojim je poslije Prvog svjetskog rata hrvatsko pučanstvo razbijeno i ostalo s druge strane granice odsječeno od matičnog naroda.

Primjerice, zanimljivo je za Aljmaš, koji je inače 1904. godine dobio današnje ime Bácsalmás, kako je poslije Prvog svjetskog rata, kada je četiri petine Bačkobodroške županije dodijeljeno Kraljevini SHS,

ova varošica do 1921. godine bila još uvijek pod srpskom vojskom, kada je i sjedište županije preneseno u Baju. Hodočasnike je u Aljmašu pozdravila *Valeria Petrekanić-Kószó*, predsjednica Hrvatske manjinske samouprave, koja kaže kako na popisu 2010. godine gradić ima oko 7.500 stanovnika, a svega se 155 njih izjasnilo kao Hrvati. Ipak, hrvatski jezik kao predmet sluša 65 učenika od 1. do 8. razreda.

O naseljenosti Hrvata u Baji i danas svjedoče broj-

ni toponimi koji su imali hrvatske oblike do 1918. godine, a i danas se prepoznaju u nazivima gradskih četvrti: Fancaga (Vancaga, Ručka), Vodica, Peta, Pisak, Salaši, Jozsefváros, Belváros, Istvánmegye, Szentjános, Kiscavoly, Livoda, Rokusváros te nekadašnja sela Pandur, Kakonj, zatim Bostani, Gredina, Vranješ, Babin dol, Vrtljac i dr.

Arhivski zapisi iz 1229. i 1260. spominje dušobrižnike u Baji koji su iz reda franjevac, a podrijetlom iz Bosne i Dalmacije. Godine 1695.

pronio se glas o osmanlijskim uspješnim pohodima, što je urodilo strahom od ponovne turske vlasti, pa se u Baju, onda najjače utvrđeni grad u Bačkoj, slio val doseljenika iz Subotice.

Hodočasnici su posjetili Kalačku nadbiskupsku riznicu i izložbu »Život da mi bude Krist« postavljenju prigodom 125. obljetnice smrti biskupa *Ivana Antunovića*, biskupsku palaču i bogatu baroknu knjižnicu, te svoje hodošašće završili misom zahvalnicom u crkvi sv. Marije u Hajošu.

S. M.

Crkva Male Gospe u Bačínu. Dogodine bi trebali biti završeni radovi na restauraciji crkve, ali time se neće ispraviti greška načinjena prilikom posljednje obnove 1974. godine kada su sve oslikane površine skinute do cigle, a ostala samo slika na stropu »Kunjenje BDM«. Bačín također ima jedinicu hrvatske manjinske samouprave, a bačinski se Hrvati još nazivaju i rackim Hrvatima.

Crkva u Dušnoku: dušnočki se Hrvati još nazivaju i rackim Hrvatima. O njima je pisao dr. *Marin Mandić*, a u povijesti je zabilježeno da se znameniti subotički Hrvat *Ilija Kujundžić* bio skrbio za duhovni život tamošnjeg stanovništva, posebice Hrvata.

1. studenoga 2013.

Hodočasnici u Kalačkoj nadbiskupskoj riznici i na izložbi »Život da mi bude Krist« postavljenoj prigodom 125. obljetnice smrti biskupa *Ivana Antunovića*.

Jesenski obračun

Kuruzište u jesen

U staro vrime od iskona pa do posli II. svic-kog rata, poljodilci-ma se stara godina svršavala ujesen kad je sa zemlje odnet i posljednji rod litine, a nova godina vidno navišćena redo-vima izniklog posijanog žita (pšenice), oko Svi sveti (1. XI.). Dotleg je otpravljen i posljednji vašar, u nas »zeleni vašar« (vašar zelja), di kad al obično posljednje nedilje prid Svi svete, kad se prodalo i ono blago (domaća živina [životinje]) za koje priko zime nema mista u staji. Posli ovog vrimena priostalo je još samo unovčit, prodat ukljukane guske oko Božića (25. XII.) i ranjenike (ugojene svinje) naj-više u pokladama oko Marina (2.II.). Do kraja gospodarske godine šta je poljodilac prodo i unovčio iz tog je pravio račun kako je prošo, kako je gazdovo u godini koja mu je za vratom, koja je prošla.

JESENSKA PLAĆANJA

Na kraj gospodarske godine dospila su obavezna i dobro-tvorna plaćanja i davanja koja se podmirivaje ujesen:

* na prvom mistu je porci-ja (porez), državi se plaćala odjedared el u (ratama obro-cima). Na priliku dok su živili u Austro-Ugarskoj poljodilci

su porciju za tu godinu plaća-li odjedared, na kraju godine kad su ušli u novce. U novije vrime na kraju godine plaća se posljednji frtalj (četvrtina).

* Bilo je sridnji poljodila-ca koji su svinjara (momak, napasivo je svinje i radio oko nji), guščarku i dr., pogodili (unajmili) za rad od Đurđeva (Sv. Juraj 23. IV.) do Mijolja (Sv. Mihovil i dr. 29. IX.), nji su većinom plaćali u natu-ri (žitom, kuruzima i dr.), a riđe novcima, a to su obavili ujesen.

* Na red sa naplatom došo je i salašarski berber koji je obično starije salašare brijo i šišo na salašu. Mušterije su mu bile raštrkane u ravni, pa ih je obalazio na kolima s upregnutim konjom. Počo je radit ujutru po mraku, prve mušterije je digo iz kreve-ta, onako ugaćene, u sobi ih je obrijo el ošišo. Mušterija se vratila u krevet, a berber očo do druge mušterije i tako redom do užne u podne. Posli užne je nastavio s poslom dok nije obrijo i posljednju mušteri-ju. Često se uvuko u mrak. U risnom vrimenu većina mušte-rija, risari, brijali su se svake druge subate, a bilo je i taki koji je puštio bradu, pa je na kraju risa podikoj risar ošišo bradu i obrijo se. Mušterije su u jesen plaćali uslugu, a

plaćalo se pogodbom obično četrdesetak kila žita el u dru-goju robu (kuruzima, krumpiru i dr.) ritko kad s dodati malo novaca.

* Zvonar zvonceta za raz-bijanje ledonosni oblakova u berbi kuruza išo je od salaša do salaša i kupio milodar u rodu litine. Naspram gospo-darske moći darivo ga svaki salašar rodnom litine za ilo: malo krumpira, lončić grava, voćom, malo klipova kuruza itd. Obično je domaćin ponu-dio izbor milodara, a zvonar bi

izabro ono čega je nužan.

Na kraj čikerijanskog atara u velikoj šebešičkoj doljači pod dolom, nikoliko Bugara su imali velike vertarluka (povrtnjake), pa kako je i nji čikerijansko zvonce čuvalo od leda, oni su zahtivali da i nji obađe zvonar zvonceta, da ga darivaje, jel ni nji kao i Čikerijance nije potuko led (sićanje *Geze Mačkovića – Jordana*).

* Po ugledu na druge samo-stane i subatički fratri (fra-njevci) imali su sindikuša, fratra koji je prosio miloda-rom ráne (hrane) za samostan. Posli vršidbe pa još i u vrime branja kuruza, sindikuš je u kolima podešenim za nošenje pileža u više kovčega/škrletki išo po salašima i prosio milo-stinju. Nije bilo salaša a da fratra nisu darivali, makar s parom pileža, jajima, guskom, pućkom, krumpirom, već prema tom šta je ko imo suviš-nog. Fratri (franjevci, Red male braće) onda su živili od milostinje.

SA ROGLJA

Bunjevci i fratri

Salašari su duhom naklonjeni fratriba i štovatelji su sv. Antuna Padovanskog, spomen dan 13. lipnja, pa je na njegov spomendan po adetu hamade iz svakog salaša kogod došo u fratrovsku crkvu na misu i pridiku. Tog su dana salašari darivali fratre prema gospodarskoj moći. U avliju su njim doneli makar par pileža, a koliko se sićam od pileža je bilo najviše mladi gusaka (prvo čupanje perja s gusaka je oko sv. Antuna). Imućniji salašari darivali su prase, krmačicu ostavljenu za sime (priplod), čak i omilje-no šiše (ždribe), tele, jagnje i sl.

Poslipodne sindikuš je napravio ličbu (dražbu), raspro-daju svog suvišnog. Zadržali su toliko prasica koliko njim triba za ranjenike (tovljenike), a od pileža kokošivi i gusaka da ostane zimi za ilo. Onaj koji je darivo omiljeno šiše el krmačicu on je poslipodne to kupio natrag, ni se odreko novaca, već milog josaga. Poljodilci su virovali da će mu živi dar bit od Božje pomoći u odranjivanju josaga i sačuvano od lopova.

Narod je držo da je pravo proštenje Fratrorske crkve na Sv. Antuna, a ne na Sv. Mihovila i dr.

Sve je spremno za blagdan Svi sveti

Unatoč krizi, shodno mogućnostima provode se investicijska ulaganja

Počevši od danas, 1. studenoga, pa sve do nedjelje subotička groblja će biti ispunjena brojnim posjetiteljima vječnih kuća svojih pokojnih članova obitelji, rođaka, prijatelja i dragih osoba. Kako subotičko JKP Pogrebno dočekuje dane kada je njihov cjelogodišnji rad izložen masovnoj ocjeni, upitali smo direktoricu JKP Pogrebno Vesnu Prčić.

»Tjedan dana prija blagdana Svih svetih i Dana mrtvih, svi radovi na uređenju i održavanju groblja su okončani, izuzev poslova na čišćenju mjesta za odlaganje smeća, što je u izravnoj svezi s blagim povećanjem broja posjetilaca koji uređuju svoje spomenike i grobove. Također, mnoge ranije posađene sadnice nisu odoljele toplom ljetu, ali su osušene sadnice zamijenjene koncem listopada. Analizom troškova poslova uređenja i održavanja groblja koja su povjerena javnom poduzeću u koje je uloženo preko 5 milijuna dinara više od naplaćenih namjenskih naknada, konstatirano je da je kriza financijskog stanja građana kao obveznika plaćanja daleko jača nego prethodne godine, u prilogu čega je i podatak da

je stupanj naplate naknade za obvezan, odnosno produženi rok poćivanja svega 56 posto, a pri tom su to sredstva iz kojih bi se trebalo financirati uređenje i održavanje groblja. Na poslove košenja trave i sakupljanja smeća za prvih devet mjeseci tekuće godine uloženo je bezmalo 7,5 milijuna dinara«, informirala nas je direktorica JKP Pogrebno Vesna Prčić, nastavljajući razgovor na temu investicija.

INVESTICIJSKA ULAGANJA

»Poslovna godina koja još traje bila je izuzetno nepovoljna za investicijska ulaganja, ali je poduzeće ipak uspjelo uložiti za prvih devet mjeseci preko 3 milijuna, i to betoniranjem staze na groblju Aleksandrovu, gde je osiguran i priključak na kanalizacijsku mrežu, zatim postavljanjem ograde na Senćanskom groblju, adaptacijom objekta mrtvačnice na groblju Mišićevo, gdje je zaključen ugovor s mjesnom zajednicom kao vlasnikom objekta o zakupu, te kroz zajednički projekt ozelenjavanja tog groblja, a naročito nabavom stroja za čišćenje snijega, izradom odra za oproštaj od kremiranih

posmrtnih ostataka, s obzirom na sve češće tako postavljene zahtjeve. Planirane investicije glede rekonstrukcije i adaptacije objekta mrtvačnice i objekta zidarske radionice, te izgradnje novog stana za službene potrebe, sve u okviru Bajskog groblja, i pokraj osigurane projektne dokumentacije i dozvola za gradnju, iz sopstvenih sredstava nisu započete s obzirom na ukupno financijsko stanje kako poduzeća tako i gospodarstva u cijelosti. Najveće postignuće u 2013. godini je proširenje Palićkog groblja i to eksproprijacijom susjednog zemljišta, čime je završen postupak koji je započet prije devet godina. Za potrebe proširenja Palićkog groblja, koje je proširenjem za bezmalo 14 ha osiguralo slobodan prostor za duže vrijeme, odobrena su namjenska sredstva iz proračuna Grada Subotice u visini od 3 milijuna, za koji iznos je planirano postavljanje ograde, priključak na vodovodnu mrežu, naročito imajući u vidu da Palićko groblje nema priključak na javni vodovod. Konačno, do kraja građevinske sezone, poduzeće je izgradilo ukupno 70 grobnica, kako je i bilo planirano«.

APEL

Nažalost, sve češće smo svjedoci neugodnih situacija na grobljima, pa je ovo prilika za još jednu dodatnu obavijest:

»Ovu priliku koristim apelirati na posjetioce da se pridržavaju reda i pravila ponašanja na grobljima, o kojima se mogu obavijestiti na ulazima na groblja, kao i da se na svakom groblju mogu obratiti grupovodi - grobaru za bilo kakvu pomoć ili pojašnjenje. Upozoravam da je, na žalost, i dalje prisutno mnogo ljudi na grobljima kojima namjera nije posjet grobovima, ali da ćemo i ove godine u suradnji s policijom pokušati utjecati na sigurnost kako posjetilaca groblja, tako i nadgrobni spomenika, lampiona i cvijeća, koji su često na meti kradljivaca. Grobari će biti prisutni na grobljima oba dana blagdana. Zbog blagdana, kapije groblja će se zaključavati nešto kasnije, ali ipak upozoravamo posjetioce da u svjetlosti svijeća ostavljenih na groblju uživaju u predvečerje, a ne kada padne mrak«, zamolila je na koncu razgovora direktorica JKP Pogrebno Vesna Prčić.

D.P.

STARINSKA OBILJEŽJA NADMORSKIH VISINA SUBOTICE: TRAGOVI DAVNIH GEODETSKIH POTHVATA KOJE TREBA SAČUVATI

Gdje je grad nad Jadranskim morem

*Prvo visinsko snimanje Subotice 1884. godine obavio je Mihály Könyves Tóth, o čemu još svjedoče tri metalna stupića, od 25 tada postavljenih * Iako niski stupovi nalik stoličima nesvakidašnjim starinskim izgledom često privlače pozornost prolaznika, pogotovu u prometnoj Rudić ulici, a i djeca se rado okupljaju oko ovog obilježja pokraj zgrade škole »Matko Vuković«, oni nisu adekvatno i edukacijski obilježeni*

U Dudovoj šumi, između dječjeg igrališta i jezera, nalazi se nizak metalni stup koji se završava pločom. Ukrštene linije na ploči, u točki gdje se presijecaju, označavaju nadmorsku visinu lokacije obilježene ovim stupom, u odnosu na Jadransko more. Da je mala ploča na bočnom dijelu stupa ostala sačuvana, tu bi bila ispisana brojka 114,31 (metara), za razliku od najnižeg dijela Bajnatske ulice (nekada podvodno područje Mlaka) s nadmorskom visinom od 102,33 metra. Na dva kraja grada visinska razlika od 12 metara, što naše oči i noge ne osjećaju prolazeći »ravnom«, prostranom Suboticom. Sačuvana je takva ploča s podatkom, ali samo djelomično, u Rudić ulici na rubu pločnika, dokazujući kako je ova točka na 111 metara nadmorske visine. Naime, ploča je prepolovljena (upućeni kažu udarom automobila sedamdesetih godina prošlog stoljeća), no dio s brojkama je ostao.

»Metalni stupovi su stalne geodetske točke postavljene 1884. godine u prvom visinskom snimanju grada. Mihály Könyves Tóth, kojem je grad povjerio ovaj posao nakon raspisanog natječaja i dvije pristigle ponude, premjerio je Suboticu i napravio prvu zemljopisnu kartu grada s visinskim kotama, što je

bilo od velikog značaja za poslove koji su uslijedili u urbanizaciji ulica i postavljanju kanalizacijske mreže«, kaže profesor hidrotehnike na Građevinskom fakultetu dr. Lajos Hovány, koji je istra-

prema našim saznanjima, od 25 čeličnih stupova postavljenih prilikom prvog visinskog premjeravanja grada, do danas su sačuvana tri: u Dudovoj šumi, u Rudić ulici i pokraj zgrade Osnovne

ljeća metalni stup u nekoliko navrata bio u opasnosti, prilikom izvođenja različitih radova, ali se uspjelo sačuvati zahvaljujući tome što u ulici ima ljudi koji znaju njegov značaj, te su ga štitali. Nedavno je od nadležne institucije zatražena adekvatna zaštita ovog nesvakidašnjeg spomenika povijesti grada.

Metalni stupić kraj škole »Matko Vuković«, vidi se, miljenik je školskih generacija u prošlosti i sadašnjosti. Oko njega se okupljaju, tu i sjede, vjerojatno je nosio i teške školske torbe, vremenom se nakrivio, ali nije pao!

Stupovi nalik stoličima samo su detalj iz jednog velikog ozbiljnog posla koji je Subotica tada poduzimala, kako kazuju dokumenta toga vremena, stručno pripremljenog i rađenog, kada, evo, i »točke« nadživeše 130 godina i svakojaka vremena.

IDEJA O RADIJALCU

»Grad je 1883. godine odlučio snimiti visinske kote na ulicama. Raspisani natječaj odnosio se na visinsko snimanje grada, urbanističko uređenje ulica i projektiranje kanalizacijske mreže. Tada su već postojali dijelovi kanalizacije, ali ne u okviru cjelovitog sistema, a svim ovim planiranim poslovima predviđeno je bilo upravo visinsko mjerenje. Bilo je snimanja i

Ploča u Rudić ulici

živao spremljenu arhivsku građu o poduzimanim hidrotehničkim, geodetskim i drugim bitnim javnim radovima na ovom području u prošlosti.

POTREBNA JE ZAŠTITA

Možda ih, eventualno, još ima negdje skrivenih, ali

škole »Matko Vuković«. Na dva stupa više nema malih ploča s geodetskim podacima, dok je ona u Rudić ulici djelomično sačuvana. Medžit Kurdali, vlasnik poslastičarnice »Markiz«, u čijoj se blizini nalazi starinsko, povijesno vrijedno obilježje, kaže kako je i posljednjih deset-

ranije, no tek određenih dijelova grada, a kako nije postojala visinska karta cijelog područja Subotice, javljali su se veliki problemi kod sastavljanja zasebnih kanalizacijskih vodova«, kaže dr. Hovány o značaju posla koji je radio Mihály Könyves Tóth, jer je on tada obavio kompletan natječajni zadatak.

Za triginometrijsko mjerenje koristio je oko 660 različitih točaka, među kojima je bilo 14 tornjeva, 3 tvornička dimnjaka, 24 čelična kolca, 25 spomenutih čeličnih stupova, i druge. Prof. dr. Hovány navodi da je u arhivskoj građi naveden podatak kako je u okviru ovog velikog posla za regulaciju ulica i izradu projekta kanalizacije nivelirano čak 35 tisuća točaka. Rezultat obrađenih podataka prikazan je na zemljopisnoj karti grada 1884. godine. Po sačinjenom projektu iz tog vremena, kanalizacija je bila namijenjena isključivo za odvod oborinske vode iz grada i otpadne vode iz kuhinja i praonica rublja, bez upuštanja otpadne vode iz septičkih jama. Za pročišćavanje vode iz kanalizacije trebalo je izgraditi taložnik (između dviju pruga u blizini današnjeg pročišćavača), prije ulaska vode u Paličko jezero.

Sljedeće godine grad je trigonometrijsku snimku grada i idejno rješenje regulacije ulica uputio na zemaljsku izložbu u Budimpeštu. Zlatnu medalju dobivenu na izložbi Magistrat je darovao autoru Mihály Könyvesu Tóthu. Još jedna zanimljivost vezana je za ime ovog inženjera: u idejnom rješenju regulacije ulica Subotice predvidio je povezivanje središta grada s alejom Dudova šuma, a ona je nastala šest - sedam desetljeća kasnije.

Katarina Korponaić

Temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni Glasnik RS« br.135/04 i 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj objavljuje

OBAVIJEST

O donesenom rješenju kojim je dana suglasnost na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta IZGRADNJA JAVNE PODZEMNE GARAŽE I UREĐENJE MANIFESTACIJSKOG TRGA

Temeljem provedenog postupka, izvješća Tehničkog povjerenstva, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj izdala je pod brojem IV-05-I-501-345/2013, nositelju projekta DOO »GeoEXPERT« Braće Jugović 9/1 Rješenje o suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Izgradnja javne podzemne garaže i uređenje manifestacijskog trga« na lokaciji Trg cara Jovana Nenada na katastarskim česticama 5477/1, 5477/2, 5477/3, 5477/4, 5477/5 i 5505 K.O. Stari grad, Grada Subotica, a koju je Studiju izradilo poduzeće »GeoExpert« Subotica, pod brojem E-01/2011, travnja 2013. U cilju obavješćavanja zainteresirane javnosti tekst Rješenja dostupan na adresi: <http://www.subotica.rs/sr/4903/oglasi>

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja Projekta: Temeljna postaja mobilne telefonije »SU-Bore Stankovića« - SUU74 čija se realizacija planira na katastarskoj čestici 954 KO Stari grad, Grada Subotice.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta »Telekom Srbija« a.d, Beograd, Takovska br. 2, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat Stare gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 1.11.2013. godine do 11.11.2013, u vremenu od 10 do 12 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u gore navedenom roku ovom nadležnom tijelu mogu dostaviti svoje mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja projekta: SUPERMARKET »LIDL« čija se realizacija planira u ulici Segedinski put na katastarskoj čestici br. 14774/17 KO Novi grad, Grada Subotice.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta LIDL SERBIA SUPERMARKETI, Beograd, Omladinskih brigada br. 102, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat Stare gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 1.11.2013. godine do 11.11.2013, u vremenu od 10 do 12 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u gore navedenom roku ovom nadležnom tijelu mogu dostaviti svoje mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš.

SASTANAK PREDSTAVNIKA SRIJEMSKJE MITROVICE I VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

Uspostavljanje suradnje

Delegacija Vukovarsko-srijemske županije koju su predvodili župan *Božo Galić* te *Andrija Matić*, pročelnik županijskog ureda za poljoprivredu, boravila je 26. listopada u službenom posjetu Gradu Srijemska Mitrovica, koga je predstavljao gradonačelnik *Branislav Nedimović*

sa suradnicima. Tom prigodom održan je sastanak u prostorijama općine na kojem se razgovaralo se o uspostavljanju suradnje između Vukovarsko-srijemske županije i Srijemske Mitrovice. Do posjeta je došlo na inicijativu podružnice DSHV-a Srijem, čiji su predstavnici *Andrej Španović*, *Zlatko*

Načev i *Damir Pismestrović* bili i sudionici sastanka.

Predstavnici županije obćali su podršku u edukaciji zaposlenih u gradskoj upravi Srijemske Mitrovice i pisanju i upravljanju projektima Europske unije. Također je dogovorena izrada zajedničkog projekta koji bi povezo dva najpoznatija kulturna događaja na srijemskim prostorima - Vinkovačke jeseni i Srijem folk festa, kao i izrada projekta koji bi imao za cilj edukaciju uposlenika obiju uprava.

Andrej Španović i *Zlatko Načev* upoznali su predstavnike županije s hrvatskom zajednicom u Srijemskoj Mitrovici i njenim aktivnostima na političkom i kulturno-prosvjetnom polju. Ocijenjeno je da je suradnja

s gradskom upravom dobra, ali da još uvijek ima prostora gdje bi se ona mogla unaprijediti, a kao primjer je naveo uključivanje u prekogranične projekte s Hrvatskom, pri čemu bi Hrvati iz Srijemske Mitrovice neposredno sudjelovali u izradi i provedbi projekata.

Delagacija županije se susrela i s predstavnicima hrvatskih udruga iz Šida, Vrdnika, Petrovaradina, Zemuna i Srijemske Mitrovice. Nazoćni su upoznali delegaciju županije s radom njihovih udruga, rezultatima, ali i o problemima s kojima se udruge susreću. Tijekom ovog sastanka s hrvatskim udrugama župan je naglasio važnost povezivanja hrvatskih udruga s matičnom državom Hrvatskom, pri čemu je obećao bližu suradnju županije s udrugama i konkretnu podršku.

Ana Dujić

ZELENA EKOLOŠKA PARTIJA U ŠIDU

Borba za očuvanje i zaštitu životnog okoliša

Zelena ekološka partija je proteklih mjeseci osnovala brojne općinske odbore, a pokrajinski odbor te stranke za svoje je administrativno središte izabralo Šid, gdje je osnovan i inicijativni odbor, dok je ured regionalnog odbora za Srijem otvoren u Srijemskoj Mitrovici. U Šidu je 18. listopada, u prostorijama Pokreta za zaštitu i njegovanje rijeke Bosut, održana konferencija za novinare, a pokrajinski povjerenik Zelene ekološke partije *Dejan Bulatović* tom je prigodom iznio ciljeve Zelene ekološke partije koja će, kako je istaknuo, u središte aktiv-

nosti staviti borbu za očuvanje i zaštitu životnog okoliša: »Zelena ekološka partija će podržati i aktivnosti Pokreta za zaštitu i njegovanje rijeke Bosut i nastaviti ćemo borbu u cijeloj Vojvodini, za zaštitu životne sredine. Bavit ćemo se i rješavanjem problema socijalno ugroženog stanovništva i zaštitom prava nacionalnih manjina u Pokrajini Vojvodini, kao i regionalnoj suradnji s Republikom Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom, Republikom Mađarskom, kao i ostalim državama u susjedstvu«, istaknuo je *Dejan Bulatović*.

S. D.

OBILJEŽENO TRI DESETLJEĆA RADA BANJE JUNAKOVIĆ

U gradnji je akva park

Uz prigodnu svećanost u Banji Junaković 24. listopada obilježena je 30. obljetnica rada. Kako smo već pisali, kompetentni stručnjaci vode ovog ljećilišnog i rekreacijskog centra po kvaliteti svrstavaju uz vode u Karlovim Varima, Harkanju i Lipiku. Banja Junaković, nakon sedam godina od pokretanja svih potrebnih radnji, izgrađena je i počela s radom 1983. godine. Danas raspolaže smještajnim kapacitetima od 270 ležaja. Osobito je uspješna u lijećenju svih vrsta reumatizma, ortopedskih, neuroloških i ginekoloških oboljenja i braćnog steriliteta. Osim kompleksa od 10 otvorenih bazena, nove osmostazne kuglane izgrađene po najvišim europskim standardima i 4 teniska terena, gostima su na raspolaganju i zatvoreni bazen, dvije fínske saune i teretana, te podvodna i rućna masaža, a u gradnji je i akva park s wellness centrom, za kojega direktor Banje *Obradović* kaže da će biti najveći na Balkanu.

I. A.

1. studenoga 2013.

RAZGOVOR SA ZORANOM ČOTOM, PREDSJEDNIKOM SAVJETA ZA MEĐUNACIONALNE ODNOSI SKUPŠTINE GRADA SOMBORA

Hrvatska je zajednica zapostavljena

Od devet članova Savjeta petero su predstavnici nacionalnih zajednica koje su odabrala nacionalna vijeća

U tekstu objavljenom u »Hrvatskoj riječi« o problemu financiranja informiranja na hrvatskom jeziku iz gradskog proračuna, vijećnik Gradskog vijeća *Csaba Szakacs* rekao je kako predsjednik Savjeta za međunacionalne odnose, a to je trenutačno predstavnik hrvatske zajednice *Zoran Čota*, može inicirati sazivanje sjednice toga tijela i na dnevni red staviti prijedlog za izdavanje financijskih sredstava iz proračuna za financiranje informiranja na hrvatskom jeziku. To je i povod za razgovor sa Zoranom Čotom, ne samo o problemu financiranja informiranja na hrvatskom jeziku i o tome koliko Savjet može utjecati na to, već i o tome kakva je uopće uloga Savjeta za međunacionalne odnose i o tome koliko su mišljenja Savjeta obvezujuće za gradski parlament.

Član ste Savjeta za međunacionalne odnose skoro pet godina. U tom ste tijelu bili i u prethodnom četverogodišnjem sazivu lokalne skupštine, a poslije prošlogodišnjih izbora ponovno ste izabrani u ovo tijelo, a kako hrvatska zajednica ima mjesto predsjednika Savjeta, trenutačno ste i na mjestu predsjednika. Kako se biraju članovi Savjeta?

Savjet ima devet članova. Četiri člana su predstavnici političkih stranaka, a pet članova Savjeta predstavlja ju nacionalne manjine. Tu je

bitna razlika, jer predstavnike nacionalnih manjina ne biraju političke stranke već nacionalna vijeća. Svoje predstavnike u Savjetu imaju Mađari, Hrvati, Bunjevci i Romi. Suglasnost na moj izbor u Savjetu tako je dalo Hrvatsko nacionalno vijeće. Predsjednik Savjeta mijenja se na svakih godinu dana. Bitno je istaknuti kako Savjet ne donosi odluke već daje mišljenja i to konsenzusom. Savjet također može i pokrenuti različite inicijative. No, mi nemamo tu povratnu informaciju koliko se uvažavaju mišljenja ili inicijative koje stižu od Savjeta. U radu Savjeta mogu sudjelovati i druge osobe, iznositi svoje stavove, ali ne mogu glasovati.

Koja su to područja u kojima se traži mišljenje Savjeta za međunacionalne odnose?

U djelokrug naših nadležnosti spada i davanje mišljenja prilikom davanja naziva ulicama koje do sada nisu imale naziv. Savjet daje mišljenje i na pravilnik o odobravanju sredstava za kulturno-umjetnička društava općenito, i za KUD-ove nacionalnih zajednica.

Savjet daje mišljenje i na prijedlog proračuna Grada Sombora, s tim što to naše mišljenje nije obvezujuće za gradsku skupštinu koja konačno usvaja proračun.

Također, Skupština Grada može tražiti mišljenje Savjeta o nekim pitanjima.

Spomenuli ste pravilnik o raspodjeli sredstava KUD-ovima nacionalnih zajednica. Tu je bilo primjedbi predstavnika hrvatskih udruga, o čemu je »Hrvatska riječ« pisala, na sam pravilnik i na to što je polovica novca pripala jednoj udruzi. Je li problem u pravilniku?

Kriteriji za raspodjelu sredstava takvi su da značajan broj bodova donosi sudjelovanje na republičkim, zonskim i općinskim smotrama. Po mom mišljenju pravilnik nije loš i nije samo problem u pravilniku već i u tome što su se neke udruge više, a neke manje prilagodile tom pravilniku.

Kada smo pisali o problemu financiranja informiranja na hrvatskom jeziku u Somboru, iz nekih se izjava dalo zaključiti kako će se taj problem jednostavno riješiti na Savjetu za međunacionalne odnose, samo ukoliko to pitanje vi stavite na dnevni red. Funkcionira li to baš tako?

Naravno da ne. Ni Savjet ni predsjedavajući nisu svemoćni, jer je naša uloga savjetodavna, a mišljenja se donose konsenzusom. No, inicijativu možemo pokrenuti posebno pred planiranje sredstava za pisane i elektroničke medije iz gradskog proračuna za 2014. godinu.

Ima najava da će HKD »Vladimir Nazor« iz Stanišića, koje priprema

Zoran Čota

emisiju na hrvatskom jeziku koja se emitira na valovima Radio Sombora, podnijeti inicijativu da se iz proračuna izdvajaju sredstva i za sufinanciranje emisija na jezicima manjina na elektroničkim medijima. Hoće li ta inicijativa stići i do vašeg Savjeta?

Ja ću u svakom slučaju jednu takvu inicijativu podržati, prvo što stiže iz hrvatske zajednice koju predstavljam, a drugo i zbog toga što je, što se tiče medija, hrvatska zajednica bila zapostavljena. U gradskom proračunu mora biti sredstava i za »Miroljub« i za »Glas Hrvata«.

Bez obzira na to što je uloga Savjeta u davanju mišljenja koje, čuli smo, i nije obvezujuće, je li dobro što postoji Savjet za međunacionalne odnose?

Mislim da je dobro da postoji ovaj Savjet, jer su u njemu predstavnici nacionalnih zajednica i mogao bi služiti kao primjer drugim gradovima. Posebno je značajno to što smo mi kao predstavnici nacionalnih zajednica u Savjetu izabrani uz podršku nacionalnih vijeća.

Z. Vasiljević

MJESNA ZAJEDNICA MOROVIĆ

Razvoj vezan uz samodoprinos

Na proljeće planiramo pokraj Doma kulture izgraditi tržnicu i urediti kompletan centar sela, kaže Živko Dreko

Živko Dreko

Morović, mjesto u šidskoj općini, nalazi se na obalama rijeke Bosuta i Studve koje premošćuju četiri mosta. U centru sela Studva se ulijeva u Bosutu, a na samom ušću nalazi se uzvisina gdje se nalaze ostaci utvrđenja koje je podignuto još u vrijeme Rimljana. Selo je nastanjeno hrvatskim i srpskim stanovništvom – Hrvata je prije posljednjeg rata bilo 28,41 posto, a danas je u mjestu koje broji oko 2500 stanovnika 15 posto Hrvata.

Morović obiluje mnogobrojnim prirodnim ljepotama, šumama, rijekama. U mjestu su značajne kulturne znamenitosti, koje pružaju dobre uvjete za razvoj turizma. Jedan od prioriteta ciljeva novoformiranog Savjeta MZ upravo je rad na razvoju seoskog turizma.

NOVI SAVJET MJESNE ZAJEDNICE

Novi Savjet Mjesne zajednice konstituiran je 19. kolo

voza ove godine, kada je za novog predsjednika izabran Živko Dreko i 9 novih članova Savjeta. Na prvom sastanku predložili su veliki spisak želja kako bi unaprijedili život u svom mjestu, međutim, veliki je problem što u Moroviću nema mjesnog samodoprinosu već četiri godine, tako da ne raspolažu velikim sredstvima.

Dokumentacija za raspisivanje novog referenduma, prema riječima predsjednika, spremna je, samo se čeka da prođe skupštinska procedura. I pokraj toga su ovih dana u Moroviću otpočeli radovi na adaptaciji pješačke staze, parking prostora i izolacije zgrade Doma kulture u kojoj su smještene prostorije mjesne kancelarije, policije i lovačkog udruženja:

»Ukoliko sve bude u redu, na proljeće planiramo pokraj Doma kulture izgraditi tržnicu i urediti kompletan centar sela. U dogovoru smo s turističkom organizacijom Šid da na obali Bosuta proširimo auto kamp i uredimo i očistimo obale

Bosuta«, ističe predsjednik MZ Morović Živko Dreko.

DOBRA SURADNJA S UDRUGAMA I VJERSKIM ZAJEDNICAMA

U ovoj mjesnoj zajednici ističu da imaju izuzetno dobru suradnju s udrugama, kao što su lovačko društvo »Fazan«, udruga žena »Morovićanke«, a također dobru suradnju imaju s školom, vrtićem i vjerskim zajednicama, jer kako kaže predsjednik MZ, Morović je višenacionalna sredina gdje, osim Srba i Hrvata, živi i dosta stanovništva doseljenog iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske, pa je razvijanje zdravih odnosa i te kako važno za suživot svih nacionalnih struktura.

Iako Morović pruža izuzetno dobre uvjete za rad i obiluje brojnim prirodnim ljepotama, mještani Morovića nemaju baš velike koristi od toga: »Uglavnom su ljudi zaposleni u nekim drugim poduzećima, ali najmanje u Moroviću. Iako ovdje postoji

»Šumarija«, a u neposrednoj blizini je vojno lovište, tamo uglavnom rade ljudi iz drugih mjesta – najmanje odavde. Naši ljudi, oni koji se ne bave poljoprivredom, uglavnom rade sezonske poslove – beru jabuke, gljive, kupe žir, koji je sad posebno aktualan, jer se u Šumariji otkupljuje po dobroj cijeni«, ističe predsjednik MZ.

S. Darabašić

Dotrajali mostovi

Kao jedan od gorućih problema u ovom mjestu, ističu i loše stanje mostova, pogotovo mosta nad rijekom Studvom. Na mostu je trenutno zabranjen promet teretnih vozila, jer je na jednom mjestu počeo pucati. O tom problemu obaviještena je i lokalna samouprava, nakon čega je prometna inspekcija izvršila analizu stanja, pa se iz ove mjesne zajednice nadaju pomoći od općine kako bi riješili ovaj veliki problem.

U SOMBORU ODRŽANA MEĐUNARODNA SMOTRA AMATERSKIH DRAMSKIH DRUŠTAVA

Razgaljujući smijeh

Komedija »Tragičar od nevolje« Satiričkog kazališta mladih iz Slavenskog Broda najbolja je predstava IV. međunarodne smotre amaterskih dramskih društava

Na IV. međunarodnoj smotri amaterskih dramskih društava, koja je održana 25. i 26. listopada u Hrvatskom domu HKUD-a »Vladimir Nazor«, sudjelovala su četiri amaterska društva, koja su izvela četiri komedije. Smotru su otvorili domaćini, dramska sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor«, s komedijom »Apartman« nepoznatog autora. Bilo je to ujedno i premijerno izvođenje ove predstave. Lagana komedija uz vrcave dijaloge i male glumačke bravure razgalila je gledatelje. Pravo oduševljenje među gledateljima izazvala je komedija »Tripot Bog pomaže« Marjana Kiša u režiji Ilije Ezgete i izvedbi dramske sekcije HBKUD-a »Lemeš« iz Lemeša. Tipičnu pučku komediju i odlične glumce koji su iznijeli predstavu, gledatelji u dvorani Hrvatskog

Detalje iz nagrađene komedije

doma nagradili su oduševljenim pljeskom. Drugog dana smotre Gradsko kazalište Beli Manastir iz Belog Manastira izvelo je komediju »Put po svijetu« Todeta Nikoletića u režiji Danijele Taslić-Herman. Riječ je o komediji za djecu, a troje mladih glumaca odlično su se nosili sa svojim ulogama. I na kraju pobjednička predstava Satiričkog kazališta mladih iz Slavenskog Broda – komedija »Tragičar od nevolje« Antona Pavlovića Čehova u režiji Silvia Stilinovića i

Mateja Safundžića – zanimljivo je čitanje Čehova i predstava koje se ne bi postidjelo ni profesionalno kazalište.

U ulozi selektora ove je godine bio David Kecman Dako, književnik i kritičar iz Sombora, koji je istaknuo kako je najljepše što se u ovim predstavama vidi posvećenost igri u ovom zlom vremenu, a posljedica toga je razgaljujući smijeh, koji se danas rijetko čuje. Po odluci izbornika Kecmana priznanje za najbolju predstavu dodijeljeno je

gostima iz Slavenskog Broda za predstavu »Tragičar od nevolje«.

Po njegovoj odluci priznanje za najbolju mušku ulogu dodijeljeno je Mateju Safundžiću za ulogu u predstavi »Tragičar od nevolje«, a priznanje za najbolju žensku ulogu ostalo je u Somboru – dodijeljeno je Joliki Raič za ulogu u komediji »Apartman«.

Nagrađeni sudionici dobili su zahvalnice i slike, koje im je u ime domaćina HKUD-a »Vladimir Nazor« uručio pročelnik dramske sekcije Zvonimir Lukač.

Z. Vasiljević

Začarani krug

»Svi mi radimo u nepovoljnim financijskim uvjetima. Predstave pripremamo po godinu dana, a onda dođemo u situaciju da ih izvedmo dva-tri puta i tu je kraj. Naše matične udruge nemaju novca financirati naša gostovanja, a novca nemaju niti udruge koje nas pozivaju i tu se stvara jedan začarani krug«, kaže Ivan Andrašić, predsjednik Asocijacije dramskih društava hrvatske zajednice.

SEMINAR »IZVJEŠTAVANJE O RAZLIČITOSTI« U NOVOM SADU

Bez predrasuda i stereotipa

Kako izvještavati o manjinama, bez obzira je li riječ o nacionalnim ili nekim drugim manjinama, bila je tema seminara »Izvještavanje o različitosti«, koji je od 21. do 23. listopada u Novom Sadu organiziralo Nezavisno udruženje novinara Srbije u suradnji s Veleposlanstvom SAD. Predavač je bila dr. sc.

Lilijan R. Dunlap, glavna i izvršna direktorica američke kompanije CRE. Bilo je zanimljivo čuti kako napraviti dobre novinarske priče i kako pravilno i bez predrasuda i stereotipa izvještavati o manjinskim zajednicama. U dijelu seminara koji je održala Žužana Serenčes, novinarka i analitičarka medija iz Novog

Sada, moglo se čuti da kod nas još uvijek ne postoji suštinsko shvaćanje što je manjinsko pitanje, još uvijek se smatra da je to problem manjine, a ne i većine. Istaknuto je, također, da je u Vojvodini još uvijek prisutna snažna međuetnička distanca. O etničkim zajednicama izvještava se samo kada se desi neki incident, pa se kod

nas manjinsko putanje svodi na sigurnosno pitanje, ili se pak o etničkim zajednicama izvještava prilikom održavanja nekih manifestacija. Problem je i što su same etničke zajednice zatvorene i što nema razmjene informacija. Problem izvještavanja medija o manjinskim grupama je neznanje i nerazumijevanje, predrasude, stigmatizacija, njihova nevidljivost i netrpeljivost prema različitosti.

Z.V.

SJEĆANJE KATARINE FIRANJ NA ČETALINSKI PUT I KOĆEVE

Salaši kojih više nema

*Napuštanje salaša na
Četalinskom putu i Koćevima,
nadamak Sombora, počelo je
još 70-ih godina prošlog
stoljeća, a posljednji salašari su
otišli prije sedam godina*

Četalinski put

Bački Hrvati, osim manjeg broja onih koji su živjeli u samom gradu, stoljećima su naseljavali salaše u okolini Sombora. Veća salaška naselja kao što su Gradina, Nenadić (Bajski put) i Bezdanski put opstala su do danas, a ona manja potpuno su nestala. Takvi su i salaši na Četalinskom putu i Koćevima. Posljednji salaš napušten je prije nekoliko godina, ali se nekadašnji salašari još sjećaju života u Koćevima i Četalinskom putu. Jedna od njih je i *Katarina Firanj*, rođena *Pletikosić*, koja je zabilježila svaki detalj života i običaja na tim salašima. Zabilješke su još u rukopisu, ali se Katarina nada kako će jednoga dana taj rukopis biti tiskan kao knjiga da bi ostao kao svjedodžba jednog iščezlog vremena.

Četalinski put i Koćevi u ataru su između su

Bezdanskog puta i Nenadića, a od Sombora udaljeni oko sedam kilometara. Da do njih nije nimalo jednostavno stići uvjerali smo se i sami, jer se kolima do tamo ne može. Jedini pouzdani prijevoz je traktor, bicikl ili pješčenje. Sada su tamo samo ruševine jednog salaša, a do prije nekoliko desetljeća bilo ih je 13. Naša sugovornica dobro pamti svaku obitelj. Kukuruzari, Jožići, Astaloši, Vince, Paštrovići, Jurišići, Pletikosići, Čuvardići, Raići, Liščevići, Zetovići, Lukači, Peštalići, Lukići. Tu je i Kockarov kaštel na kome je i danas fazanerija lovačkog društva. Velika imanja imale su njemačke obitelji Štigler i Španjol, a do rata tu je bilo i veliko imanje obitelji Kocek. Jedina pravoslavna obitelj u tim salašima bili su Kaćanski. »Na samom ulazu u salaše je jedan brijeg koji su zvali

višale i grobić. Višale jer je tamo doista postojalo stratište gdje su vješali zatvorenike. Za grobić legenda kaže kako su tuda davno prolazili svatovi kolima baš kada se dogodio veliki zemljotres i zemlja se rastvorila i progutala veći dio svatova. 'Lenija' je bila široka desetak metara, tako da su se komotno mogla običi dvojica paorska kola natovarena kukuruzovinom, senom

ili slamom, a sa strane se napasala stoka. 'Lenija' je bila oivičena drvoredima bagrema«, priča Katarina o nekadašnjim salašima.

TEŽAK, ALI LIJEP SALAŠARSKI ŽIVOT

Na naš upit o tome kakav je bio svakodnevni život na salašima odgovara kako je bio

Igranke

Mladi su bili željni igranki i druženja, ali s Četalinskog puta i Koćkih salaša nije bilo lako pješice doći na igranku na Nenadić ili Bezdanski put. »Ako je vrijeme loše obuvali smo čizme i oblačili kabanice, a ruvo za igranku pakovali smo u bučor i išli na igranku i tamo sve presvačili«, priča nam Katarina.

Katarina Firanj

Ime

Od Katarine Firanj doznajemo kako postoje dvije priče o tome odakle salašima ime Četalinski put. Po jednoj priči ime potječe od bogate mađarske obitelji Čatalenići koja je tu nekada živjela. Po drugoj tim su dijelom često prolazile čete vojske prema mađarskoj granici, pa otuda naziv Četalinski put.

»lijep, ali težak«. »Kako i ne bi bio lijep kad smo živjeli u predivnoj prirodi. Puno zelenila, voća, cvijeća, raznih životinja. S druge strane, kada dođu prvi mrazovi i hladnoća, bilo je teško. Naročito za djecu koja su išla u školu. Išli smo u školu u Nenadiću, a nismo imali ni puta ni staze,

Salaš Katarine Firanj oslikan rukom Josipa Žuljevića iz Čonoplje

1. studenoga 2013.

Jedna od posljednjih fotografija salaša Katarine Firanj

već smo išli njivama, zimi preko zaleđenih bara, pa se događalo i da led propadne, a mi poupadamo u vodu. Nije bilo lako stići ni do tržnice na kojoj se prodavalo kako bi se došlo do nekog dinara. Često su žene išle pješke noseći bućore na leđima, ramenima ili na glavi. Išlo se i kolima ili saonicama kada padne snijeg. Djece je bilo puno tako da smo imali lijepo djetinjstvo. Ljeti smo čuvali svinje, krave, guske, brčkali se u barama, igrali«, sjeća se dana provedenih na Četalinskom putu naša sugovornica i uz smijeh dodaje kako su se djeca nedjeljom popodne uglavnom igrala svatova, a umjesto u crkvi »vjenčavali« su se kod križa. Kod tog su se križa u korizmi molili Bogu. »Sjećam se kako smo kao djeca s majkom šetali do bare. Ona se moli Bogu, šeće i gleda vrt, a mi djeca slušamo poj ptica, žabe, a sve miriše od prvog proljetnog cvijeća. Proljeće i jesen bili su najljepši. Nikad neću zaboraviti gunje i jabuke koje sam nosila u školu za užinu i komad majkinog 'kruva s pekmezom'«, priča Katarina.

Na Četalinskom putu ostala je sve do udaje, a onda je otišla nekoliko kilometara dalje na Nenadić. Iz njene priče doznajemo kako su salašari maksimalno koristili sve što im je priroda pružala. Na dohvat ruke im je bila trska, rogozom su vezali kukuruzovinu i žito, pleli saćure, korpe i košnice, od pruća su pravili košareve, ograde iza salaša. Riba se iz Kočkih bara koristila od ranog proljeća, pa do prvog leda. Najviše je bilo karasa, deverike, crvenperki, poneki som. U svakom salašu držale su se guske, naročito tamo gdje je bilo cura, jer je valjalo spremati »perje«. Guske je bilo i lako othraniti jer su u okolici bile bare i rito-vi. Gušćja pečenica iz paorske peći bila je na trpezi za Božić, Novu godinu, poklade, prelo... Napominje naša sugovornica i kako je svaki Kočki salaš imao voćnjake uglavnom višanja, šljiva i jabuka i vinograde. Bilo je za potrebe domaćina, a viškovi su se prodavali na somborskoj tržnici. I što je najvažnije ljudi su bili upućeni jedni na druge i međusobno su se pomagali.

OBITELJSKI DOM STAR TRI STOLJEĆA

Salaš obitelji naše sugovornice bio je najstariji. Kada je srušen 1999. godine imao je oko 300 godina. »Moj je dida pričao kako je čuo od svoje majke da je na tom salašu nekada bila škola u koju su išla djeca nadnirača i biroša s okolnih imanja. Salaš nije bio velik. Imao je otvoreno ognjište i dvije sobe sa strane, nizak bez gonka, pokriven trskom. Kasnije su ga dida i majka, a poslije i moji roditelji popravljali i dograđivali«, priča Katarina. Napuštanje salaša na Četalinskom putu i Kočevima počelo je još 70-ih godina prošlog stoljeća, a posljednji su otišli Peštalići prije sedam godina. Salaše su rušili ili su se salaši o kojima više nitko nije skrbio sami urušili. Jest da je struja stigla 1962. godine, ali cestu nisu nikada dobili, pa je to bio i glavni razlog što su salašari polako, u potrazi za lakšim životom, napuštali ove salaše u ataru i selili se uglavnom na Nenadić ili Bezdanski put.

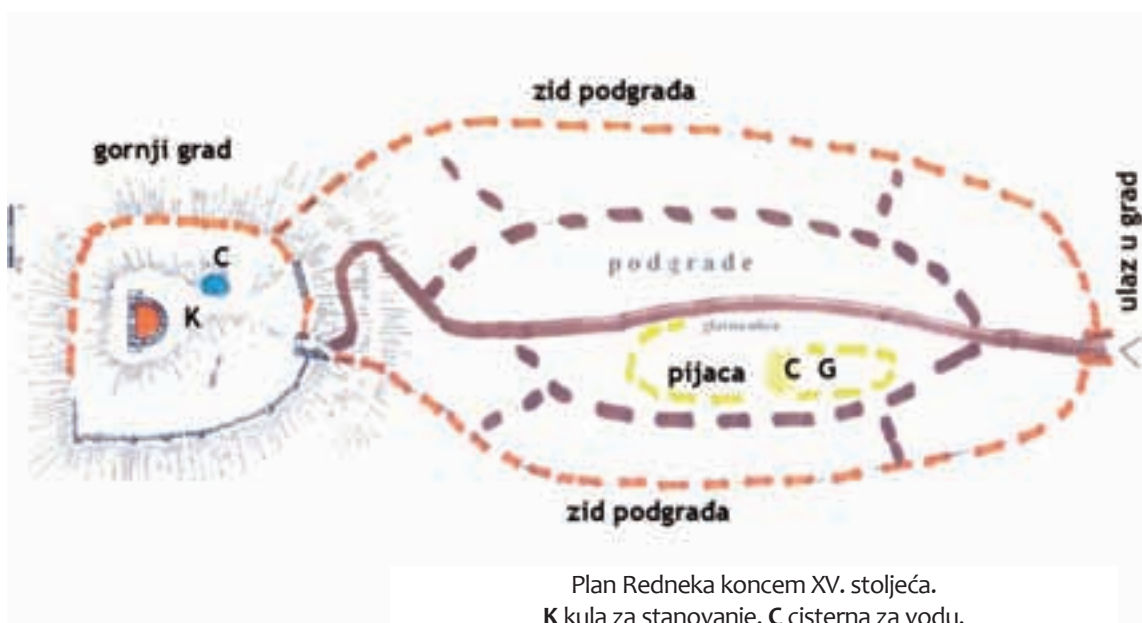
Zlata Vasiljević

Tajanstveni, neistraženi Vrdnik

Piše: dr. Zsombor Szabó

Na južnim padinama Fruške gore, okružena lipovom šumom, nalazi se jedna osamljena srednjovjekovna kula za stanovanje, koju turistički informatori spominju samo kao Vrdnička kula. Do nje se može stići pješačkom stazom iz sela koje po popisu stanovništva ima 3704 stanovnika (5 posto Hrvati, 2,5 posto Mađari). Srednjovjekovno ime za Vrdnik je Rednek, Rednuk. Po mišljenju *Györgya Györffyja*¹ ovo ime potječe od slavonske riječi rudnik i označava mjesto gdje je bio rudnik, ali je vršena i prerada željeza, i on Rednek ubraja u ovakva mjesta. Iz ovog proizlazi da su rudnik i proizvodnja željeza već postojali prije dolaska ugarskih plemena, i da su oni zatekli Slavena koji su se najvjerojatnije bavili vađenjem mrkog ugljena i preradom metala. Slaveni su, pak, ovu djelatnost naslijedili od Rimljana, jer oskudna istraživanja su pronašla da je temelj kule građen u rimsko vrijeme. Gradnju pripisuju caru Probu, koji je zaslužan i za podizanje vinograda na padinama Fruške gore. Mjesto je uvek bilo u vlasništvu Kaločke nadbiskupije, nije prelazilo u vlasništvo kasnije formirane Srijemske biskupije, ovaj podatak posredno dokazuje da je mjesto postojalo već u XII. stoljeću (vjerojatno i ranije) prije formiranja Srijemske biskupije.

¹ Györffy György: István király és műve. Gondolat, Budapest, 1977. str. 441-44

Plan Redneka koncem XV. stoljeća.
K kula za stanovanje, C cisterna za vodu,
CG župna crkva i groblje (pretpostavljena lokacija)

PRVI SPOMEN TEK 1315. GODINE

Čest slučaj je da su građevine starije od prvog spomena u dokumentima, to je slučaj i s Rednekom, prvi spomen je u jednom pismu nadbiskupa *Demetera*, koji je datiran iz 1315. godine. Župnik Plebanus de Rednek spominje se 1331. godine u papinskom popisu desetine. Mjesto je od 1329. godine i sajmište, shodno tome naselje se spominje kao grad, civitas Rednek 1361. godine. Franjevački samostan i franjevci prvi put se spominju 1390. godine. Iz ovih brojnih podataka vidimo kako se gradić počeo naglo razvijati kada se situacija u Srijemu stabilizirala i krenula trgovina prema Dubrovniku, jer su utvrda i grad ležali pokraj važnog puta preko Fruške gore, koji je počinjao kod petrovaradinske skele i vodio do Šapca (u srednjem vijeku Szabacs). Utvrda i pripadajuće naselje nisu detaljno

istraženi, o osnovi gornjeg grada postoje dva crteža. Prvi je objavio *Gj. Szabo*² 1920. godine na kojem postoji kula za stanovanje, cisterna u unutarnjoj utvrdi koja je okružena zidom. Szabo pretpostavlja postojanje jednog vanjskog grada – suburbiuma isto okruženog zidom. Autor drugog crteža je Đ. Bošković, koji ne crta suburbium i dimenzije i oblik utvrde su nešto drugačije.³ Tridesetih godina prošloga stoljeća *Rudolf Šmit* vršio je manja iskapanja ispred utvrde i pronašao 200 m dugačak zid koji je počinjao od ulazne kapije u gornji grad. Ovaj zid je obuhvaćao prostor 200 x 80-90 metara, smatra *Laszlo Gere*.⁴

² Szabo Gjuro: Srednjovječni gradovi. Zagreb, 1920.

³ Šmit Rudolf-Bošković Đurđe: Srednjovjekovni gradovi u Vojvodini. Novi Sad, 1939.

⁴ Gere László: Várak a Szerémségben. In: A középkori Dél-Alföld és Szer. Szeged, 2000. str. 351.

REDNEK CENTAR SRIJEMSKJE ŽUPANIJE ?

Usporedo s formiranjem Srijemske biskupije formirana je i Srijemska županija. Zasad ne znamo u kom su se mjestu održavali županijski sabori, ali jedan podatak upućuje da je to mogao biti Rednek. Naime, jedan dokument s kraja XV. stoljeća govori: Sedes (comitatus Syrmienensis) Rednek, što znači sud u Redneku, u županiji Sirmium (Srijem). Na priloženom planu pokušali smo rekonstruirati srednjovjekovni Rednek, koji je ležao na jednom platou, gornji grad je na brijegu na rubu platoa, a na vrhu tog brijega je trokatna stambena kula u obliku slova D. Danas je kula visoka oko 20 metara, a u 2,5 metra debelom zidu smješteno je stubište za katove. Gornji grad se vodom opskrbljivao iz cisterne ukopane u stijenu.

Marija Lovrić na pjesničkim susretima u Čepinu

ČEPIN – Marija Lovrić iz Novog Sada sudjelovala je na trećem susretu pjesnika »Čepin 2013.«, koji je održan 19. listopada u čepinskom Hrvatskom domu. Susret je organizirala Udruga i radionica pjesnika »Zanatlija« iz Čepina.

Brončano odličje zboru »Jelačića«

RUMA – Na ovogodišnjem jubilaranom 50. festivalu muzičkih društava Vojvodine, održanom protekle subote i nedjelje u Rumi, nastupio je i mješoviti pjevački zbor HKPD-a »Jelačić« iz Petrovaradina, koji je osvojio brončano odličje u konkurenciji ukupno deset pjevačkih zborova. Na festivalu, koji je održan u velikoj dvorani Kulturnog centra u organizaciji Općine Ruma, Zavoda za kulturu Vojvodine, Kulturnog centra Ruma i Saveza amatera Vojvodine, zbor društva »Jelačić« bio je jedini predstavnik hrvatske zajednice iz Vojvodine.

»Nazorovci« uče njemačke plesove

SOMBOR – Udruga Nijemaca »Gerhard« iz Sombora organizirala je u subotu i nedjelju, 26. i 27. listopada, plesnu radionicu na kojoj su članovi folklorne skupine HKUD-a

»Vladimir Nazor« učili tradicionalne njemačke plesove. Radionicu je vodio koreograf *Helmut Heil*. Obuka će biti nastavljena u siječnju sljedeće godine.

Z. V.

Obnavlja se krov na HKC »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – Radovi na obnovi krova iznad male dvorane HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici privode se kraju. Na donatorskoj večeri, koja je priređena 24. listopada, prikazan je dosadašnji rad, kao i planovi Centra za predstojeće razdoblje. Troškovi za obnovu krova male dvorane, grijanja, poda, prozora i drugih potrebnih radova su, kako je rekao član Upravnog odbora HKC-a *Marinko Piuković*, oko 20.000 eura. Tih sredstava udruga nema, te će se radovi izvoditi etapno ovisno o mogućnosti. Prioritet je dan obnovi krova

u maloj dvorani Centra, u kojoj se održavaju probe folklora. Za obnovu krova novac je osiguran od donatora, a radovi će uskoro biti završeni.

»Cro Art« u Maloj Bosni

SUBOTICA – Osmero članova HLU »Cro Art« iz Subotice, s gostima iz Segedina, bili su u subotu 26. listopada gosti župe Presvetog Trojstva u Maloj Bosni, gdje su u miru crkvenog dvorišta održali jednodnevnu mini-likovnu koloniju.

Radovi nastali na koloniji darovani su župi, a domaćin vlč. *Dragan Muharem* pozvao je slikare na novo druženje, ovoga puta u prostoru Subotičke biskupije, što je s radošću prihvaćeno.

Srebrni jubilej ansambla »Hajo«

SUBOTICA – Povodom 25 godina postojanja i rada, ansambl »Hajo« priređuje koncert i promociju novog CD-a »Evo opet šorom vranci jure«, koji će biti održan u četvrtak 7. studenoga, u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Početak je u 20 sati, a ulaz je slobodan.

Spomen večer Stipanu Šabiću

SUBOTICA – Prigodom desete obljetnice smrti slikara, likovnog pedagoga i kulturnog djelatnika Stipana Šabića, Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i HKC »Bunjevačko kolo« priređuju spomen večer, koja će biti održana u idući petak 8. studenoga u dvorani HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici (Preradovićeve 4). Početak je u 19 sati.

»Od zrna do slike« u Crnoj Gori

ZAGREB – Dugometražni dokumentarni film »Od zrna do slike« scenarista i redatelja *Branka Ištvanića* prikazan je u službenoj selekciji 18. međunarodnog TV festivala Bar, koji je održan od 22. do 26. listopada u Crnoj Gori.

Film koji se bavi umjetnošću naive u tehnici slame i slamarkama u okolici Subotice, natjecao se za jednu od nagrada festivala (Zlatna maslina) u konkurenciji dokumentarnog filma.

NESVAKIDAŠNJI KULTURNI DOGAĐAJ NA ČIKERJI

»Prt života« u »Kući na mrginju«

Dio programa u dvorištu »Kuće na mrginju«

POVEĆAVANJE MOBILNOSTI

Zamisao organizatora programa jest povećati mobilnost unutar ovdašnje hrvatske zajednice, te proširiti prostor na kojemu se može kulturno djelovati. Želja za dinamiziranjem prostora Čikerije, odakle odlazi veliki dio stanovništva, jedan je od lokaliteta koji se može priređivanjem ovakvih ili sličnih događaja revitalizirati. »Pozivam da budete naši vjerni pratitelji. Vašim prijedlozima potaknite mobilnost ljudi unutar naše zajednice, te dislocirajmo kulturne programe izvan naseljenih mjesta. Osnovna ideja ili misija 'Kuće na mrginju' i programa koje će se odvijati ovdje jest 'Prt života', a potencirat će da ono što je vlastito, a koje je kod nas često daleko strano i ogađeno, bude prihvaćeno kao pozitivno, jer to osim nas neće nitko drugi učiniti, a moramo biti svjesni toga, da ono što je naše, što pripada prostoru našega svijeta jest itekako vrijedno. Ovdje ćemo pokušati raditi na afirmaciji toga i pozivam sve da i dalje nastave pratiti što budemo radili«, naglasio je domaćin ovoga skupa Tomislav Žigmanov.

U ulozi jednog od domaćina bio je i *Ladislav Suknović*, predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta, udruge koja, kako je istaknuo, podržava misiju »Kuće na mrginju«. Posjetiteljima su ovom prigodom služeni uzlivanca, mast i rampaš.

I. D.

Nesvakidašnji kulturni događaj, bolje reći performans, u čikerijanskom šoru u kojem se nalazi »Kuća na mrginju« pod brojem 599, obilježio je nedjeljno popodne 27. listopada. Čikerija, mjesto sjeverozapadno od Subotice, smještena je uz sam rub granice s Mađarskom, a u puku je poznata kao Donja Čikerija, dok se naselje tzv. Gornja Čikerija nalazi u današnjoj Mađarskoj. Povlačenjem granice 1918. godine naselje je prepolovljeno, te se ono danas prostire u dvije države. Dok dio Čikerije koji se nalazi u Mađarskoj dinamičnije živi, u posljednjih se pedeset godina pučanstvo intenzivno iseljava iz Donje Čikerije prema selima Tavankut i Ljutovo, kojem administrativno i pripada, zbog loše osnovne infrastrukture, kao što je cesta i udaljenosti od središta sela u kojem se nalazi sve ono potrebno za pristojan život - ambulanta, škola i trgovina. Malobrojno stanovništvo, mahom starije dobi, još prkosi tendenciji odlaska.

STIHOVI, GLAZBA, SLIKE

Vlasnik »Kuće na Mrginju« Tomislav Žigmanov, čiji obiteljski korijeni potječu upravo

iz Čikerije, okupio je stotinjak svojih prijatelja organizirajući program pod nazivom »Minijature vlastitosti«, kao prvi kulturni sadržaj koji se odigrao na ovome mjestu, a

Uglazbljeni stihovi: Laszlo Barát, Augustin Žigmanov i Tomislav Žigmanov

prema planovima domaćina ne i posljednji. Riječ je o predstavljanju djela nekoliko autora. Osnova performansa bili su stihovi Tomislava Žigmanova, tematizirani kao 14 minijatura, koje je u vizualnom obliku »obradio« dizajner Darko Vuković, profesor na novosadskoj Akademiji, a melodije inspirirane ovim stihovima uglazbio je Matija Molcer. Uz zvuke melodija Minijatura vlastitosti, koje su na klarinetu izveli Laszlo Barát, profesor u Muzičkoj školi, i njegov učenik Augustin Žigmanov, autor je čitao svoje stihove, dok je publika mogla

pogledati po dvorištu salaša razmještene njihove vizualne inačice. Povjesničarka umjetnosti Ljubica Vuković-Dulić je otvarajući izložbu istaknula kako ovaj projekt predstav-

lja zanimljiv primjer spoja suvremenog književnog, likovnog i glazbenog izričaja s tradicionalnim okruženjem. Kao takav, prema njezinim riječima, može se razumjeti i kao poticaj povratku onome onamo, odakle se već pola stoljeća odlazi, i kao poticaj da se sličnim inicijativama poradi na revitalizaciji naše zapuštene i pomalo zaboravljene baštine. Program je izvođenjem dvije izvorne bunjevačke pjesme upotpunila i Izvorna ženska pjevačka skupina HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta.

TAVANKUĆANI U GARI

Bunjevačka tradicija vjerna hrvatskim korijenima

Na III. tavankutskom festivalu voća bunjevački Hrvati iz Gare bili su gosti Tavankuta, dok su im protekloga vikenda Tavankućani uzvratili posjet. Naime, HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta održalo je u subotu cjelovečernji program za stanovnike naselja Gara, u Domu kulture. Osim tradicionalnih bunjevačkih plesova izveli su plesove iz Mađarske, šokačke plesove iz Baranje, te plesove iz Like. Tamburaški je odjel društva također sudjelovao u programu izvođenjem samostalnih blokova tamburaške glazbe. Tavankućane su bodrili ne samo bunjevački Hrvati iz Gare, već i oni iz okolnih mjesta kao što su Kaćmar, Santovo, Bikić, Baja.

Menadžer HKPD »Matija Gubec« *Dubravko Bilinović* domaćinima je predstavio Tavankut, te aktivnosti udruge na polju kulture i seoskog turizma. Programu je pokraj lokalnih predstavnika hrvatskih institucija nazočila i *Ljiljana Pancirov*, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu.

Domaćini su Tavankućanima pokazali mjesnu crkvu sv. Ladislava iz XVIII. stoljeća, kao i mali etno-muzej u kojem se nalazi »Bunjevačka soba«. Tavankućane je na osobit način dojmio arhaičan govor bunjevačkih Hrvata u Gari, očuvan do današnjih dana.

Gara se nalazi na samom jugu Mađarske, zračnom linijom ga dijeli samo neko-

HKPD »Matija Gubec«, Tavankut

liko kilometara od Ridice i Stanišića. Prije Drugog svjetskog rata u Gari je živjelo nešto više od četiri tisuće stanovnika od kojih su polovicu činili Njemci, a polovicu Hrvati. Danas u Gari živi 2400 stanovnika od kojih

je deset posto bunjevačkih Hrvata i deset posto Nijemaca, ostali su Mađari. Hrvatska manjinska samouprava na čelu s *Martinom Kubatovim* inicirala je suradnju s bunjevačkim Hrvatima iz Tavankuta.

I. D.

»Bunjevačka soba« u Gari

SURADNJA UDRUGA ŽENA IZ OSIJEKA I SOMBORA

Spojio ih zlatovez

Somborke okupljene u Udruzi žena »Zlatne ruke Somborke« imaju priliku da od vrsnih poznavateljica zlatoveza nauče ovaj ručni rad, koji je u Somboru skoro zaboravljen. Obuka je počela proteklog vikenda, a vode je članice Udruge žena »Rubina« iz Osijeka.

, predsjednica Udruge žena »Zlatne ruke Somborke«, kaže da se ova obuka financira kroz projekt za njegovanje i oživljavanje starih rukotvorina i zanata za koji je novac osiguran iz pokrajinskog proračuna. »Kako se zlatovez još uvijek očuvao u Slavoniji i Baranji, mi smo iskoristili sajam u Dalju da se povežemo s udrugom

»Rubina« iz Osijeka i da ih zamolimo da dođu u Sombor i nauče nas ovom ručnom radu«, kaže Dmitrukova.

Predsjednica »Rubine« iz Osijeka *Katica Horvat* kaže kako ova udruga organizira veliki broj radionica, što u samoj udruzi, zatim u školama, raznim mjestima u Baranji, i ističe zadovoljstvo što je ova radionica u Somboru međunarodnog karaktera.

Planirano je da Osječanke održe nekoliko radionica u Somboru, ali u obje ove udruge najavljuju da će suradnju nastaviti i posije toga.

Z. V.

3. DANI JULIJA NJIKOŠA ODRAŽNI U OSIJEKU

Đuli u čast

Manifestacijom »Tamburica pod rukom«, »Šokačka Grana« i Grad Osijek odužili su se velikanu, muzikologu i melografu, skladatelju i dirigentu, glazbenom kritičaru i novinaru, i uz *Balinta Vujkova*, najvećem sakupljaču i priređivaču narodnoga blaga i bogate kulturne baštine Hrvata na ovim prostorima. Biranim riječima, Đuli su zahvalili *Vera Erl*, predsjednica Šokačke grane, župan *Vladimir Šišljagić* i dogradonačelnik *Vladimir Ham*, a onda su pustili da tambure govore, kako je to lijepo rekla dramska umjetnica *Vlasta Ramljak*, voditeljica dvostanog bogatog programa u kojemu su nastupili *Vera Svoboda*, *Branka Došen*, *Krunoslav Kićo Slabinac*, *Julije Njikoš ml.*, *Slaven Batorek* i tamburaški sastav »Ravnica«, a dijelove Njikoševa bogatog sakupljačkog djela uprizzorili su folklorne skupine Šokačke grane i KUD-a »Ivan Filipović« iz Velike Kopanice.

Prije koncerta, obitelj i prijatelji položili su cvijeće i zapalili svijeće na Njikoševom grobu, gdje je Vera Svoboda, životna Đulina suputnica, izjavila kako bi i on danas bio iznimno zadovoljan, jer djelo ga je nadživjelo, a grad kojega je volio, kojemu je posvetio čitav svoj život i nezaboravne pjesme, dostojno mu odaje počast.

GOSTI IZ VOJVODINE

Brojni poštovatelji Đule, gosti i prijatelji Šokačke grane uživali su u cjelovečernjem koncertu. Predsjednik HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora *Mata Matarić* ustvrdio je kako to Šokačka grana odlično radi i da je to najbolji način da se oduži velikanu tamburaške glazbe i bogate kulturne baštine. Spomenuo je kako je Njikoš nedavno slavljen i u Srijemu, na obilježavanju 110. obljetnice HKUD-a »Matija Gubec« u Rumi, gdje je rumski veliki tamburaški orkestar izvodio

skladbe *Save Vukosavljeva*, ali s istim žarom i Njikoševe skladbe, koji se diljem Srijema rado spominje. *Matarić* je također predložio da prigodom nekog sljedećeg spominjanja lika i djela Njikoša sudjeluju i članovi HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora, jer Njikoš je sakupljao i bilježio i narodno blago s druge strane Dunava. To je potvrdio i *Zvonimir Pelajić* iz Plavne i naglasio veze dr. *Josipa Andrića* i Julija Njikoša, koji je nazočio i praiizvedbi Andrićeve »Na vrbi svirale« polovicom prošloga stoljeća, a bio je i sudionik njihove manifestacije Dani Josipa Andrića i A. G. Matoša u Plavni.

PJESMA JEDNOG NARODA

Predsjednica UG »Urbani Šokci« iz Sombora *Marija*

Šeremešić kaže kako su »Dani Julija Njikoša« odličan način da se obilježi jedno doba življenja, jedna kultura i jedna pjesma jednog naroda na ovim prostorima Slavonije, Srijema, Baranje, pa naravno i Bačke, jer svugdje je stigao i bilježio život i običaje.

Svoje zadovoljstvo nije krijo ni *Marinko Prčić* iz Subotice, zahvalan *Veri Erl* za suradnju »Šokačke grane« i HKC-a »Bunjevačko kolo«, posebice nakon turbulentnih događanja kojima je »Kolo« odoljelo.

Najavljen je i iznimno bogat program godine, kada će se obilježiti 90. obljetnica njegova rođenja, i Danima koje organizira Šokačka grana, ali i programom Međunarodnog festivala tamburaške glazbe i Društva Pajo Kolarić, gdje su zdušno njeguje i nastavlja njegovo djelo.

S. Žebić

BRANKO ISTVANČIĆ UKLJUČEN U PROJEKT UDRUGE IZ TOVARNIKA

Snimat će se dokumentarac o Matošu

Udruga dr. Ante Starčević iz Tovarnika najavila je početak snimanja dokumentarnog filma o *Antunu Gustavu Matošu*, koji mora biti završen sljedeće godine kada se obilježava 100 godina od smrti ovog velikog književnika, feljtonista, esejista, putopisca i polemičara, piše Večernji list.

»Naša udruga kao producent, u suradnji s Uredom za međunarodnu suradnju TINTL, pokreće projekt snimanja dokumentarnog filma o Matošu. Dokumentarac 'I dok je srca, bit će i Kroatije!' vjerno će prikazati Matoševu osobnost i burno povijesno vrijeme u kojemu je živio i pisao, a u film će biti uklju-

čeni i poznati glumci koji će u povijesnim rekonstrukcijama igrati poznate osobe iz javnog i kulturnog života toga vremena, kao i samog Matoša – izjavio je *Antun Ivanković*, predsjednik Udruge dr. Ante Starčević. Scenaristi i redatelji su *Branko Istvančić* i *Silvio Mirošničenko*, a izvršnu produkciju potpisuje Artizana film.

H. R.

GODIŠNJI KONCERT SUBOTIČKOG TAMBURAŠKOG ORKESTRA

Suradnjom do uspjeha

Subotički tamburaški orkestar u ponedjeljak 28. listopada održao je godišnji koncert, na kojem su svojoj vjernoj publici tamburaši pokazali što su radili u proteklih godinu dana. Nastupili su Juniorski orkestar pod ravnanjem *Stipana Jaramazovića*, te Veliki subotički tamburaški orkestar pod dirigentskom palicom *Marijane Marki*. U punoj Velikoj vijećnici Gradske kuće pokraj tamburaša kao vokalni solisti s juniorskim orkestrom nastupili su *Mila Kujundžić* i *Emil Cvijin*.

Subotički tamburaški orkestar ove je godine u goste pozvao Brodski tamburaški orkestar iz Slavenskog Broda,

koji je ovu večer učinio još zabavnijom.

U razgovoru sa *Stipanom Jaramazovićem* doznali smo kako je do ove suradnje došlo sponatno iz ranijeg poznavanja i prijateljstva. »Godinama se već poznajemo. Mi smo u Slavenskom Brodu bili u lipnju ove godine, a sada smo uzvratili posjet. Drago mi je što su došli u Suboticu, jer su oni sada u Hrvatskoj jedan od najboljih orkestra te vrste, ako ne i najbolji. Lijepo je surađivati s takvim ljudima, vidjeti što drugi rade i na kraju družiti se«, rekao je *Jaramazović*.

Predsjednik Brodske udruge tamburaša *Krešimir Dokuzović* izrazio je zadovoljstvo što su nastupili u Subotici,

te je dodao kako ova udruga ima puno članova, a Brodski tamburaški orkestar je jedna od sekcija ove udruge. Ono što je zanimljivo i po čemu je ova udruga zasigurno posebna jest Muzej tambure. »Prije više od pola godine otvorili smo Muzej tambure, koji je u Hrvatskoj prvi, a možemo reći i u svijetu«, pojašnjava *Dokuzović*, predsjednik ove udruge. »Otvorili smo Muzej tambure, koji prerasta u veliki muzej. Trenutačno imamo izloženo oko 80 instrumenata, kroz sva četiri nama poznata sustava gradnje ovoga instrumenta. Imamo i bogatu fotogaleriju u kojoj su i fotografije Subotičkog tamburaškog orkestra, kao i čuvenog tamburaša s ovih prostora *Pere Tumbas Haje*. Muzej je iznimno dobro posjećen, za malo više od pola godine ima preko 3800 posjetitelja.«

U razgovoru s predsjednikom ove udruge saznali smo kako ljudi rado donose i darivaju stare tambure, fotogra-

fije, ploče i druge snimke, a autor postavke je *Mihael Ferić*.

Brodski tamburaški orkestar na čelu s *Damirom Butkovićem*, ravnateljem i dirigentom ovoga orkestra, oduševio je subotičku publiku. Orkestar čini oko 30 tamburaša od kojih većina nastupa i svira i u manjim sastavima po Hrvatskoj. »Osnutkom ovakvog orkestra htjeli smo poraditi na drugačijoj disciplini sviranja tambure«, rekao je *Butković* te dodao kako su do sada iako nemaju za sobom veliku povijest imali brojne nastupe, te su dobili mnoga priznanja. S orkestrom je kao vokalni solist nastupio i *Željko Danković*, a na kraju programa zapjevao je i sam dirigent.

Subotički tamburaški orkestar ovom prigodom poziva sve one koji žele naučiti svirati tamburu da se jave utorkom i četvrtkom od 18,30 sati u prostorije orkestra koje se nalaze u Novoj općini.

Ž. V.

REGIONALNA KULTURNA RAZMJENA

»Subotica Express« u Zagrebu

Kulturna suradnja između Hrvatske i Srbije posljednjih je godina veoma intenzivna i sadržajna. Brojnim programima prekogranične suradnje pridružio se i zajednički projekt Udruge za razvoj kulture iz Zagreba i subotičke Fondacije za omladinsku kulturu i stvaralaštvo »Danilo Kiš«, koji podrazumijeva kulturnu razmjenu predstavnika alternativne umjetničke scene iz ova dva grada.

Kao prvi dio projekta, prošloga četvrtka u zagrebačkom klubu »Močvara« predstavljena je subotička scena. Program naslovljen »Subotica Express« okupio je oko stotinjak zainteresiranih, a večer je počela projekcijom filma »Nevidljiva nacija« *Darka Kovačevića* iz 2006. godine, koji govori o subotičkoj glazbenoj sceni. Predstavljen je dvojezični mađarsko-srpski časopis

»Symposion« kojega uređuje *Attila Sirbik*, u sklopu čega je priređena i izložba radova likovnih suradnika časopisa (među kojima je i *Igor Hofbauer* iz Hrvatske). Na koncu večeri nastupio je jedan od trenutačno najzanimljivijih subotičkih bendova *Wooden Ambulance*, uz lokalnu kantautorsku potporu: *Ninu Romić* i duo *Elephant and the Moon*. Također, posjetiteljima su dijeljeni primjer-

ci časopisa »Karton«, knjiga i glazbenih kompilacija u nakladi Fondacije »Danilo Kiš«, čime su zagrebačkoj publici na indirektan način predstavljani i drugi subotički autori mlađe generacije.

Ovaj projekt kulturne razmjene financijski su poduprli Gradski ureda za obrazovanje, kulturu i sport grada Zagreba i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, a uzvratni posjet zagrebačkih alternativnih umjetnika Subotici očekuje se do kraja mjeseca.

D. B. P.

PROSLAVLJENA SVETKOVINA SV. DIMITRIJA

Ne budite zabrinuti za svoj život

U Srijemskoj Mitrovici 26. listopada proslavljena je svetkovina zaštitnika Srijemske biskupije i katedrale-bazilike Sv. Dimitrija, đakona i mučenika, svečanim misnim slavljem koje je predvodio đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit mons. Đuro Hranić. Suslavili su mjesni biskup mons. Đuro Gašparović, đakovačko-osječki nadbiskup u miru mons. Marin Srakić, požeški biskup mons. Antun Škvorčević, subotički biskup mons. Ivan Penzeš, varaždinski biskup mons. Josip Mrzljak, dubrovački biskup mons. Mate Uzinić i tridesetak svećenika iz Srijemske biskupije, Đakovačko-osječke nadbiskupije, Subotičke biskupije, te svećenici grkokatoličkog obreda.

OTAC ZNA ŠTO NAM TREBA

Na početku slavlja pozdrave gostima uputio je mjesni biskup Đuro Gašparović, izražavajući radost svetkovine zaštitnika biskupije i katedrale. Biskup Gašparović osobito je pozdravio nadbiskupa i metropolita đakovačko-osječkog Đuru Hranića, koji po prvi puta kao metropolit predvodi proslavu blagdana Svetog Dimitrija, te je s dubokom zahvalnošću pozdravio umirovljenog metropolita mons. Marina Srakića. Pozdravio je i zahvalio na dolasku predstavnicima Grada Srijemske Mitrovice, Generalnog konzulata Republike Hrvatske, Veleposlanstva Republike

Hrvatske, te Nacionalnog vijeća za Srijem, čiji su predstavnici sudjelovali u misnom slavlju.

U prigodnoj homiliji nadbiskup Hranić osvijetlio je lik đakona i mučenika Dimitrija, kao čovjeka vjere i iskrenog pouzdanja u Boga, te ga predstavio kao uzor svim vjernicima. U svjetlu Isusovih riječi upućenih učenicima: »Ne budite zabrinuti za svoj život«, propovjednik je istaknuo: »Vjera svoje uporište ima u Trojedinom Bogu, u istini da je Bog dobri Otac koji zna što nam treba. On nam je u svome raspetome Sinu pokazao koja je mjera njegove ljubavi prema nama ljudima. U Kristovu uskrsnuću nam je zajamčio da On ima zadnju riječ, da nas je stvaranjem predodredio za dionništvo u svome božanskom životu, te da poslije svakoga

Velikoga petka mora svanuti uskrsno jutro.«

NISTE SAMI

Osvrćući se na stanje katoličke manjine u Srijemu, nadbiskup Hranić rekao je: »Ne budite zabrinuti, jer zna Otac vaš nebeski da teško živite i da vam je potrebno i ono što ćete jesti i piti i odijelo i stan i radno mjesto... no niste sami. Otac nebeski zna da ste manjina i da vam istodobno, dok opravdano težite da kao manjina budete prihvaćani te integrirani u ovo društvo, prijeti i opasnost asimilacije kroz mješovite ženidbe, starenja zbog odlaska mladih na studij i za boljim životom, koji često postaje i nepovratnim odlaskom, te daljnji pad broja vas katolika na ovom području, na kojemu ste baš vi pravo autohtono stanovništvo.«

Zaključujući homiliju nadbiskup Hranić rekao je: »Sveti Dimitrije je oživotvorio poruku evanđelja i nas ohrabruje u povjerenju u život, koji svoj temelj nalazi u vjeri u Oca nebeskoga u čijoj smo ruci i koji zna što nam treba«, te zaključio: »Molimo za vjeru koja najprije traži Kraljevstvo Božje i pravednost njegovu, koja je put koji, istina, vodi i preko Golgote, ali koji i uvodi u radost, te u nove horizonte uskrsnoga jutra.«

Na završetku slavlja zahvalu svim sudionicima slavlja uputio je domaćin mons. Eduard Španović, izražavajući radost zbog nazočnosti velikoga broja biskupa, svećenika i vjernika, što je prepoznao kao ohrabrenje katoličkim vjernicima u Srijemu. Misno slavlje je pjevanjem animirao katedralni zbor »Sv. Cecilija«.

Tomislav Mađarević

MEDITACIJA

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Svetkovina Svih svetih

misa na dan posvećenja, 13. svibnja, a zbog običaja da se s vrha kupole bacaju latice ruža blagdan je prozvan »Dominica de rosa«, te je kasnije prenesen na Nedjelju o osmini Uzašašća. Na temelju ovog slavlja na dan 13. svibnja bilo je pokušaja da

kraljevstva koje se treba ostvariti u budućnosti, ali je već prisutno kao osobiti Božji dar onima čija je velika plaća na nebesima. Poučavajući Isus zauzima sjedeći položaj, tj. zauzima poziciju učitelja, ali se ne obraća samo svojim učenicima nego svima koji

»Djeca se Božja zovemo, i jesmo. A zato nas svijet ne poznaje što ne poznaje njega.« (1Iv 3, 1). No, ako živimo i djelujemo za svog Oca i njegovo Kraljevstvo možemo se nadati velikoj plaći na nebesima. Ali, da bismo je zaslužili pred nama je poziv na preobrazbu svog života i postizanje blaženstava. Ona su duhovne naravi i traže promjenu svog stava i držanja u odnosu na Boga, sebe osobno i drugog čovjeka. Zato se od nas traži siromaštvo duhom i poniznost kao odricanje od samodostatnosti i potpuna oslonjenost na Boga te otvorenost za svakog čovjeka. Ožalošćenost također upućuje na Boga utješitelja, isto kao glad i žeđ pravednosti koje upućuju na pravednog Boga. Blaženstva izlaze iz materijalnih okvira i usmjeravaju nas na Božji zakon ljubavi. Uz to ide i poticaj na milosrđe kao savršeno ostvarivanje tog zakona, njegova konkretizacija u djelima. Uz to se nužno vezuje čistoća srca iz kojeg proizlazi svako čovjekovo djelo. A kao vrhunac blaženstava je prihvatiti progonstvo. Danas to znači prihvatiti biti drugačiji u ime Isusovo. Ne stopiti se sa svijetom, nego dati svoj doprinos za njegovu promjenu, pa i po cijenu gubitka društvenog statusa, shvatiti da je Božje kraljevstvo vrednije od položaja, a plaća na nebesima vječna.

Blaženstva su program svetosti, koji nije lako ostvariti. Neka nas u tome nadahnu i pruže nam primjer Svi sveti kojih se danas prisjećamo, oni koji su taj program u svom životu uspjeli ostvariti.

U liturgijskom kalendaru pred sam kraj liturgijske godine, prvog studenoga, slavi se svetkovina Svih svetih. To je dan kada u jednom slavlju slavimo zasluge svih koji su se pridružili nebeskoj radosti, bilo da su dobro znani i slavljani sveci, bilo da su anonimni ljudi koji su svojim načinom života zaslužili vječno blaženstvo.

POVIJEST

Spomen Svih svetih mučenika počeo se slaviti još u IV. stoljeću na kršćanskom istoku, u Antiohiji i istočnoj Siriji. Sirijci su ga slavili u uskršno vrijeme, a Bizantinci neposredno poslije Pedesetnice. Krajem VIII. st. svetkovina Svih svetih počela se slaviti u keltskim krajevima i kod Franaka. U IX. stoljeću primljena je i u Rimu. Datum 1. studenoga kao blagdan Svih svetih potječe, čini se, od Ljudevita Pobožnog, koji je izdao takvu naredbu za svoje zemlje. A u Rimu je 609. godine nekadašnji Panteon pretvoren i posvećen za crkvu s imenom »Sancta Maria ad Martyres« u čast Blaženoj Djevici Mariji i svih svetih mučenika. Tu se održavala papinska postajna

se slavlje Svih svetih poveže s rimskim poganskim slavljem Lemuriae, koje se slavilo u čast božanstava ili u čast sjena pokojnika 9., 11., i 13. svibnja. No, postojanje tog blagdana na taj dan u Siriji protivi se ovom povezivanju, jer u Siriji nije bilo rimskih običaja.¹

BLAŽENSTVA – PUT U SVETOST

Činjenica da se baš na ovaj dan čita evanđelje o blaženstvima (usp. Mt 5, 1-12a) nosi u sebi poruku da se svetost postiže življenjem blaženstava. Tako nam Isusov govor predstavlja putokaz za vječnost i odgovor na pitanje kako se postaje svet.

Blaženstva o kojima Isus govori izraz su blizine Božjeg

ga žele slušati. Jer, Radosna vijest je univerzalna, upućena svakom. U prvi mah se može čini kako se toj univerzalnosti suprotstavlja čitanje iz Knjige otkrivenja, gdje se spominje sto četrdeset i četiri tisuće opečaćenih slugu Božjih (usp. Otk 7, 4). Međutim, taj broj nije ograničavajući. To je broj punine i savršenstva. Svi su pozvani na puninu svetosti što dodatno naglašava govor o mnoštvu velikom »što ga nitko ne mogaše izbrojiti, iz svakoga naroda, i plemena, i puka, i jezika« (Otk 7, 9). Jedini problem je što se do svetosti dolazi kroz »nevolje velike« (Otk 7, 14).

Dakle, slijediti Krista nije lako, ono uključuje mnoge napore, pa i progonstvo, aktualno u svim vremenima Crkve, samo drugačije izražavano. Ali zato nas sv. Ivan u svojoj poslanici hrabri:

¹ Usp. Vladimir ŽAGORAC, *Krist posvetitelj vremena*, Zagreb, 1996., 239.

Nezaobilazno kuhanje

evo i ovoga puta s nama. Ovoj osobi je kuhanje, i ne samo kuhanje nego i pravljenje slastica - strast, ljubav, umijeće, želja za postignućem, biti majstor u tom

svijetu đakonija.

Danas se družimo sa *Zoranom Mesarošem*, osobom koja tvrdi i stoji iza svoje tvrdnje da su muškarci bolji kuhari od žena, ili ono bar da ih ima više kao vrsnih, poznatijih kuhara u odnosu na ljepši spol.

Eksperimentiranja, istraživanja nikad dosta, traganja, razmjenjivanja receptura, te isprobavanja istih, a i volje ne manjka Zoranu.

OBITELJ, DOM I NEKE MALE STVARI...

U iščekivanju svoje zaslužene mirovine, uživa u svome domu sa suprugom *Ljiljanom*, kćerkom *Ivom*, koja završa-

va Građevinski fakultet, dok je druga kći *Maja* ove godine završila studij stomatologije u Zagrebu.

Obiteljska kuća je lijepa, smještena daleko od gradske buke, s lijepo održanim travnjakom, malenim jezeretom u jednom kutu dvorišta, gdje plutaju lokvanji i ribice. Sve je to posloženo do detalja. Ono što nas se dojmilo je maleni vodopad koji se prelijeva preko kamenitih ploča i pravi slapove prema jezeretu. Priča nam da su on i supruga to odradili zajedničkim snagama. Tu je i kućni ljubimac Ogi, škotski bijeli terijer, poznatiji kao Westy. Prava je kućna maza, izuzetno je mažen i pažen pas. Prava idilična obiteljska slika. Što da ne, i treba biti, na koncu svatko mora sebi priskrbiti onaj djelić neba, mira i onih tako potrebnih a tako nedostasnih pozitivnih misli. Jednom riječju, Zoran umije napraviti ugođaj. Dolaze mu susjedi, vole svratiti na dobru domaću dunju, jabuku, ili već neku

od rakija spravljenih po samo njemu znanoj recepturi.

Ovdje se fino kuha i fino »papa«, a kako i ne bi ako se pripravlja s ljubavlju, te rezultat ne može izostati. Zoran dodaje: »Jela mogu biti i jednostavna, no treba im dati onaj neki štih i odmah djeluju ljepše, ukusnije, treba voljeti kuhati, a ja to volim.«

OVOGA PUTA DIJELIMO RECEPT S VAMA !

Punjeni odresci a la Zoran

Potrebni sastojci:

4 odreska, pureća ili svinjska, malo veća
10-15 dag sira trapista
10-15 dag šunke (po mogućnosti domaća)
sol
marinirani šampinjoni po želji
sitno nasjeckan ananas iz konzerve
ulje

Priprema:

Odreske dobro izlupati s obje strane da bi bili što tanji, posoliti ih s jedne strane, a s druge posuti vegetom. Stranu s vegetom premazati s krem maslacem ili senfom, možete kombinirati malo senfa,

TURISTIČKA AGENCIJA "SUBOTICA-TRANS"
Segedinski put 84., 24000 Subotica
Licenca OTP mtrs broj 406/2010 od 24.02.2010.
PIB: 100960042, Matični broj: 08049548,
B.t.f.: 205-179140-48 Komercijalna banka,
TELEFON: +381 24/555-466, FAX 556-548,
www.subtrans.rs, turizam@subtrans.rs
e-mail: ta-subtrans@gmail.com

Aranžman obuhvata:
Prijevoz turističkim autobusom na danoj relaciji
Smještaj u hotelu *** u Istanbulu na bazi tri noćenja sa doručkom
Pratila grupa
Usluge lokalnog vodiča
Dodatno putničko i međunarodno zdravstveno osiguranje DOOR
Troškove organizacije

ISTANBUL

05.-10.11.2013.

Cijena aranžmana: 180 eura

Kroz cijelu ovu priču neka-ko je primjetno da je supruga Ljiljana dospjela u drugi plan, no njeno mjesto u cijeloj ovoj priči je dakako itekako važno. Evo i zašto, kad se priređuje nešto ona je tu da pripomogne, a to je, priznat ćete, velika stvar za onoga tko kuha, imati dobrog pomoćnika i ne samo to, da vam netko želi pomoći, slijediti vas, biti vam desna

malo maslaca... Odeske puniti sa svim sitno nasjecanim sastojcima: trapistom, šunkom, šampinjonima, ananasom. Odeske pažljivo

preklopiti i probosti ih čačalicama, zatim uvaljati u brašno, jaja i mrvice od kruha pomiješane sa susamom. Peći u ulju na laganoj vatri da ne izgore. Za salatu pohati ananas u kolotovima. Dobar tek!

ruka. Tako je to kod velikih kuhara, ili bar onih koji žele biti »veliki kuhari«. A kad se sve lijepo završi i hrana se pojede, Ljiljana ima pune ruke posla. No, oni savršeno funkcioniraju, zadovoljni su, svatko ima svoj dio posla i sve bude u redu. Pokraj Zorana njegova supruga i ne može baš doći do izražaja, jer jednostavno on je uvijek kod štednjaka ili pećnice i smišlja raznorazne đakonije za obitelj, prijatelje, susjede... tako da su rijetki trenutci, ili bolje rečeno dani, kada je štednjak samo njen. Ona nema zamjerke, potiče suprugovu volju i želju da kuha, voli kušati njegove delicije, i sve to savršeno funkcionira.

RANORANILAC, SAM SVOJ MAJSTOR, NOSTALGIČAR....

Zoran je od onih koji vole poraniti, otići na tržnicu, vidjeti što se nudi, što ima. Pažljivo, kao pravi iskusni znalac bira što će kupiti za svoju obitelj, koje su namirnice svježije, a kao pravi domaćin i kuhar u svojoj obitelji ima i svoga mesara, pekara, svoga prodavca povrća i voća. Pokraj svog tog kuhanja, Zoran voli slušati dobru glazbu, to ga opušta, neke dobre stare stvari, posebice

kad se pravi neki dobar kotlić ili roštilj, kad je tu društvo, onda je dobra muzika obavezno tu da razgali i napravi ugođaj. Također voli pogledati i neki dobar film. Zna provesti vrijeme na internetu i pretraživati neke recepte, ili se možda upoznati s nekim novim okusima i začинима koji bi pasali njegovim budućim jelima. Voli putovanja, dosta je putovao, no njih je, kako kaže sve manje.

Puno toga umije napraviti sam ili uz pomoć supruge i kćerke. Smjelo i dakako vešto se upusti u soboslikarske poslove, krovopokrivačke, postavljanje podnih obloga, dekoraterske i tko zna još što sve ne, a sve to u namjeri da bude dotjerano, uredno, lijepo, i na koncu da se ne potroši mnogo novca na majstore.

Zoran je dobar domaćin i kuhar. Stigao je i kupus na red za ostavljati, tako da evo prilike da i ovo zabilježimo. Njegov današnji recept nema veze s kupusom, no ne mari, s nama dijeli jedno fino i ukusno jelo. Recepta dakako ima mnogo, no evo izdvojio je nešto za nas. Vjerujemo da ćete rado pročitati i iskušati ovaj recept, već pri samome čitanju dobivamo neodoljivu želju za isprobati, jer djeluje vrlo ukusno.

JESEN NA STOLU

Što se to vani zbiva... Lijepo je, i sve je po malo čudno, mi smo u laganijoj garderobi, ili se bar trudimo nanovo izvući ono nešto garderobe što smo posložili i odložili tamo negdje na gornju policu za sljedeće ljeto, jer nam »kao« nećemo trebati. Da, ugodno je, sve miriše po jeseni, a toplo je kao po ljetu. Vani je mnogo svijeta, posebice u večernjim satima, ljudi šeću, opušteni su, vedri, kao da im godi ovo produljeno ljeto. Krošnje više ne daju hlad, no unatoč svemu tome, ugodno je i lijepo, ne smeta, bar nas obasjava toplo sunce, i ne želimo vjerovati da nam se približava zima. Kao i uvijek, tržnica nam nudi štošta, pa je tako ovoga puta odabir pao na kupus. Vrijeme mu je za ostavljanje, a također i za konzumiranje svježeg.

Neke dobrobiti kupusa: jača imunitet, povoljno djeluje kod artritisa, bolesti srca i krvožilnog sustava, bronhijala, glavobolja, ekcema, uganuća, anemije, osteoporoze, povišenog kolesterola... Kad kuhate kupus stavite ga u vruću, umjesto u hladnu vodu.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-495, 0600/553-774, 0600/567-465

Badawi

Ponedjeljkom i petkom **POPUST 20%**
 na pedijatrijski, ginekološki i opći pregled!

Poliklinika za vašu obitelj

od 1991 sa vama!

BAROMETAR CIJENA NA SUBOTIČKOM BUVLJAKU

GARDEROBA

RAZNO

ZA SEZONU JESEN/ZIMA

ZIMSKE JAKNE (ZA MUŠKARCE) 1.500 - 4.000
ZIMSKE JAKNE (ZA ŽENE) 600 - 25.000
KRATKI KAPUTI (ZA ŽENE) 2.200 - 3.300
DŽEMPERI I TUNIKE (ZA ŽENE) 500 - 2.000
POŃOŽO (ZA ŽENE) 1.200 - 2.000
DUGS (ZA MUŠKARCE) 600 - 2.200
HLAČE (ZA MUŠKARCE) 1.800 - 1.900
PRESLUK (PERJANI - ZA MUŠKARCE I ZA ŽENE) 1.200 - 2.300
MUŠKE KOŠULJE 900 - 1.500
TRAPERICE 800 - 1.800
KAPE 200 - 1.000
TRENIRKE 500 - 2.500
ČARAPE 70 - 200
POTKOŠULJE (ARILJE) 500 - 550
DUGE GAČE (ARILJE) 500 - 550
ČIPELE 500 - 2.200
ČIZME 1.500 - 4.000
SOBNE PAPUČE 250 - 400
ŠAL MARAME 500
BOKSERICE 200 - 450
ŽENSKI DONJI VEŠ (SET) 250 - 1.000
ŽENSKJE MAJICE (STRIKIRANE) 500 - 2.000
ŽENSKJE KOŠULJE (STRIKIRANE) 500 - 1.300

KAZANI ZA DESTILACIJU | PEĆENJE RAKIJE | 32.224 - 156.351
GRUJAČI ZA TERMO PEĆI 400 - 1.200
PLAĆNA DIGITALNA VAGA (DO 30KG) 1.700 - 1.800
KUHNJSKA DIGITALNA VAGA (DO 5KG) 800 - 1.100
SOKOVNIK 1.500 - 2.000
MIXSERI 800 - 1.500
TOSTERI 800 - 1.200
PEĆILE 800 - 2.500
GAUTAN ZA PEGLU 500 - 600
PRODUŽNI KABEL 2m 550
PRODUŽNI KABEL 3m 650
PREKIDAČ ZA SVJETLO 150 - 180
ŠUMO UTIČNICA 150 - 190
TROFAZNI ŠUMO 230 - 270
FILTER ZA ASPIRATOR 250 - 400
GRUJAČI ZA BOLLER 400 - 250
GRUJAČI ZA REPRNU 440 - 870
RINGLE ZA ŠPORET 750 - 1.400
VREĆE ZA USISIVAČ 400 - 600
STEDILJIVE ŽARILJE 300 - 450
UNIVERZALNI DALJINSKI UPRAVLJAČ ZA TV I OSTALE UREĐAJE 350 - 1.500
MIŠEVI ZA RAČUNALO (OPTIČKI) 450 - 700
MIŠEVI ZA RAČUNALO (BEŽIČNI) 900 - 1.400
KAMERE ZA VIDEO NAZOR 1.500 - 2.000
MEMORIJSKE KARTICE ZA MOBILNE TELEFONE | FOTOGRAFIJATE | USB 500 - 2.600
MOBILNI TELEFONI 2.500 - 50.000
FIKSNI TELEFONI 1.000 - 6.000

BATERIJE (4 KOM.) 50 - 100
ALKALNE (4 KOM.) 150 - 300
PUNJIVJE (2 KOM.) 350 - 800
BATERIJE ZA SATOVE 100 - 250
PUNJIAČI ZA BATERIJE 850 - 3.000
DIGITRONI 100 - 1.000
ANTENE 750 - 1.500
KABLOVI ZA ANTENE 15m/2m
DASKA ZA PEGLANJE 800 - 1.600
SUŠAČ ZA RUGLJE 800 - 2.300
POLICE ZA KUPAČINU 200 - 1.500
SET TANJURA 1.500 - 3.000
ŠALICE ZA KAVU 500 - 1.000
ČAŠE 200 - 500
ČIJEVI ZA ŠPORETE 300 - 520
KOLJENO ZA ČIJEVI 200 - 340
REŠETKE ZA PEĆI 350 - 2.100
ELEKTRICNO KUHALO ZA VODU 900 - 1.200
SJEČKO | ČOPER | 1.200 - 1.600
MUŠENE (140X1m) 300
KUFERI 1.500 - 2.500
VAGE (30 - 300kg) 2.000 - 7.000
MEŠOREZNIČA 2.300 - 3.500
FRITEZA 2.800 - 3.000
PEKAČ (BAKIN KOLAČ) 1.300 - 2.000
BATERIJSKE LAMPICE 150 - 800

tržnica
SAŠKOVICA

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Samo sjećanja

Pred čitateljem je još jedna od starih, crno-bijelih fotografija iz pomalo zaboravljenog obiteljskog albuma *Marije Andrašić*, rođene *Domić*, iz Sonte. Fotografija je starija od pola stoljeća i nijemo svjedoči o prohujalom vremenu, za jedne vremenom nostalgije, za druge vremenom od kojega su pobjegli.

VINOGRADARSKI POSLOVI

»Rođena sam i odrasla u siromašnoj, sitnopaorskoj i nadničarskoj obitelji. Te se sirotinje sjećam i danas. Istina, radilo se teško, nije bilo ovih suvremenih strojeva, ali smo radili s voljom i u veselju. Meni su poslovi u vinogradu bili najdraži«, priča baka Marija. U vrijeme nastanka ove fotografije sončanski je atar

bio pun vinograda. I salaša. Od ranog proljeća, od orezivanja i odgrtanja, pa sve do rane jeseni i berbe, kako su stari govorili, vinogradu je bio potreban svakidašnji sluga, a o berbi gospodar. »Imali smo vinograd na Bari. U tom dijelu atara zemljište je dosta pjeskovito, dušu dalo za uzgoj vinove loze. Tad još nije bilo hibridnih sorti, uzgajali smo kadarku, crnu i bilu otelu, sazoroš, prokopac i druge autohtone vrste. Sjećam se da smo u vinogra-

du imali i čitav red šljiva i nekoliko stabala vinogradarske breskve. S majkom sam radila sve poslove, od okopavanja do zalamanja, a meni su u najljepšem sjećanju ostale pudarine i berbe«, podsjeća se baka Marija. U vinogradu se pudarilo, odnosno čuvalo ga se, od kad grožđe počne šarati, do berbe.

PUDARINA

»Na Bari je bilo dosta vinograda, pa smo za pudarinu

bile zadužene moje prijateljice i ja. Sve smo bile djevojke za udaju i tamo smo, čuvajući vinograd od škvoraca i od kradljivaca, provodile puno vremena u pjesmi i u ručnim radovima, sve do berbe. Berba je za mene uvijek bila najljepše slavlje. I kad sam se već udala i imala djecu, nestrpljivo sam iščekivala taj dan. Okupili bismo se u kući mojih roditelja i odatle odlazili u vinograd, ranije zaprežnim kolima, kasnije većina biciklima. Na kola bi se utovarile dvije bačve, u koje smo istresali ubrano grozdovlje. Kad bismo bačve napunili, kočijaš bi ih odveo u kuću mojih roditelja. Tamo su čekali muškarci, grožđe iz bačvi bi mljeli u starinskom mlinu postavljenom na kacu. Otac bi ostavio da sve prenoći 'na komu', slatko vino bi cijedio tek sutradan, jer bi na taj način dobilo boju kakvu je volio, a i onaj pomalo oporkast okus. Kad bismo sve grožđe pobrali, odlazili bismo i mi u kuću, gdje je majka uz pomoć jedne od žena iz susjedstva priredila berbanski ručak. Po tradiciji, na dan berbe vinograda u kući mojih roditelja kuhao se guščji paprikaš i pekla se orasima, makom i božjima koricama ukiselo gibanica. Za berbu se uvijek ostavljalo starog vina za piće, a za djecu bi se iscijedilo novog, slatkog vina«, sa sjetnim osmijehom svake se pojedinosti prisjeća baka Marija.

Ovaj običaj ostao je samo u sjećanjima i pričama starijih. Sončanski je atar ostao bez vinograda, a na negdašnja vremena mještane i danas podsjećaju stare fotografije iz prašnjavih albuma i priče baka i djedova.

Ivan Andrašić

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Zašto? Kako? Molim?

Koliko je puž brz ili spor?

Nije ni čudo što onima koji su spori govorimo kako su spori kao puž. Zanimljiv je podatak da bi pužu koji bi išao dan i noć trebalo 14 dana da prevali jedan kilometar.

Sami ocijenite je li puž brz ili spor. Nemojte zaboraviti njegovu građu i veličinu. Kad bismo mi bili tako mali, vjerujem da bi i nama trebalo toliko da prijeđemo 1 km, ako ne i više.

Zašto konji spavaju stojeći?

Konji se odmaraju i spavaju većinom u stojećem položaju tijela, iako povremeno i legnu. Ovaj »feno-men« u životinjskom carstvu konji ostvaruju zahvaljujući građi lokomocijskog sustava koja im omogućuje specifične statičko-dinamičke odnose dijelova tijela.

Nakon što mišići svojim aktivnim radom postave grudni ekstremitet u položaj stajanja, svi mišići prednjeg ekstremiteta omlohave. Ovakav sustav nije prisutan u mišićima stražnjeg ili zdjeličnog ekstremiteta, te životinja naizmjenično odmara po jednu stražnju nogu tako što omlohavi (relaksira) mišiće, a oslanja se na drugu stražnju nogu. Ne samo da spavaju stojeći, nego mogu provesti i po nekoliko mjeseci da ne legnu.

HRCKOVE MOZGALICE

Pomozi djevojčici da pronade put do leptira.

Sunčana jesen života

Mališani iz dječjeg vrtića »Marija Petković – Sunčica« i »Marija Petković – Biser« i ovoga su puta unijeli radost u živote svojih baka i djedova. Djeca i njihove odgojiteljice priredile su program bakama i djedovima u čast i na radost, koji je održan u 29. listopada u dvori HKC »Bunjevačko kolo«. Mogle su se čuti razne recitacije i pjesmice koje govore kako su baka i djed pravi prijatelji i kako oni uopće nisu stari, nego su taman onakvi kakvi trebaju bili. Mališani iz vrtića »Sunčica« su bili obučeni u bunjevačku narodnu nošnju, te su i zapjevali i zaplesali »Kad se Cigo zaželi« i »Igrala bi dere«. Mališanima iz vrtića u pomoć su priskočili i tam-

Dani škola

PLAVNA: Kulturno-umjetnički program u povodu Dana škole »Ivo Lola Ribar« u Plavni održan je četvrtak, 24. listopada, u predvorju škole. Nakon pozdrava v.d. ravnateljice *Miroslave Paravina*, nizale su se točke pjevanja, recitiranja, igrokaza, u kojima su sudjelovala djeca svih uzrasta.

Program je bio zanimljiv, raznolik i primjetno kvalitetniji nego prethodnih godina. Kao vidljiv trag afirmacije suživota u višenacionalnoj sredini bila su različita ruha u koja su pojedini učenici bili obučeni. U programu su sudjelovali i najmlađi folklorashi HKUPD-a »Matoš«, koji su pod vodstvom koreografkinje *Evice*

1. studenoga 2013.

HRCKOVE STRANICE

buraši, nekadašnji vrtićanci (sada veliki školarci) članovi Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama« na čelu s prof. *Mirom Temunović*. Svi skupa na kraju programa izveli su pjesmu »'Al sam rđav«, koja je ujedno bila i skeč. Smijeha nije nedostajalo, a svoje najdraže bake i djedovi podržali su velikim pljeskom.

Bartulov izveli nekoliko šokačkih plesova. Ova je folklorna skupina nedavno uspješno nastupila i na »Danima europske baštine« u Baču.

U ovoj se školi već četvrtu godinu izučava hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture kao izborni nastavni predmet. Ove školske godine ovaj predmet pohađa 25 učenika podijeljenih u dvije skupine, niže odnosno više razrede.

Osim roditelja, baka i djedova, među uzvanicima je bio i predsjednik Skupštine općine Bač *Dragan Medić*, ravnatelj i ravnateljice škola iz Vajske, Bačkog Novog Sela i Bača, te predstavnici lokalnih vlasti i školskog odbora, kao i mjesni paroh o. *Goran Artukov*. Na ovaj način HKUPD »Matoš« postaje značajan dio lokalne kulturne scene, a ovakvi nastupi mogli bi biti poticaj da se u »Matoševe« aktivnosti uključe i drugi.

Z. P.

BAČKI MONOŠTOR: Osnovna škola »22. Oktobar« u Bačkom Monoštoru naziv je dobila prema datumu oslobođenja sela, koncem II. svjetskog rata. Ovogodišnja je proslava Dana škole, bila divan splet dječjih osmijeha i ozbiljnih dramskih momenata. Nakon Dječjeg tjedna, tijekom kojega su djeca imala mnoštvo aktivnosti, uspjela su se pripremiti i za proslavu Dana škole, a velike zasluge za to nose učiteljice i učitelji, nastavnici, pedagoginja i ravnateljica škole. U uto-

rak 22. listopada, nakon pozdrava ravnateljice škole, premijerno je izvedena školska himna, koju je napisala nastavnica srpskog jezika *Sonja Đorđević*. Himnu je izveo školski zbor uz glazbu nastavnika glazbene kulture *Josipa Čapoa*, te njegova benda. Smjenjivale su se recitacije, skečevi, mali

dramski komadi i plesne točke, koje su izvodili učenici svih razreda. Za kraj priredbe ostavljena je još jedna glazbena točka u izvođenju školskog zbora.

Bila je ovo jedna vesela i sadržajna proslava Dana škole.

Z. M.

PETAK
1.11.2013.

06:39 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:15 Kad srce zatrepri, telenovela
 10:00 Vijesti
 10:11 Europski divljí istok: Nacionalni park Kiskungsag u Mađarskoj, dokumentarna serija
 11:03 Ni da ni ne: Patriotizam
 12:00 Dnevnik 1
 12:33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 13:15 Reporteri: U zatvoru se ne nose burke
 14:10 Abeceda zdravlja
 14:20 Vijesti iz kulture (R)
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:45 Riječ i život: Simbol groba, religijski program
 15:15 Mrtva noć, emisija pučke i predajne kulture
 15:45 Kulturna baština: Zadarsko groblje
 16:00 Mirogoj: Svi sveti, prijenos mise
 17:40 Kulturna baština: Riječko groblje Kozala
 18:00 Vijesti
 18:20 Znanstveni krugovi
 18:55 Iza ekrana
 19:30 Dnevnik
 20:05 U potrazi za Forresterom, američki film (R)
 22:20 Na terapiji, TV serija
 22:55 Dnevnik 3
 23:30 Sestre, američki film (R)
 01:03 U potrazi za sinom, američki film
 02:40 Znanstveni krugovi (R)
 03:10 Kulturna baština: Zadarsko groblje
 03:25 Mrtva noć, emisija pučke i predajne kulture
 03:55 Abeceda zdravlja
 04:05 Vijesti iz kulture
 04:12 Eko zona (R)
 04:42 Riječ i život: Simbol groba, religijski program
 05:12 Hrvatska uživo
 06:02 Iza ekrana
 06:32 Luda kuća, TV serija

06:49 Najava
 06:54 Mala TV:
 --- TV vrtić: Sok ili voda
 --- Dim, dam, dum
 --- Tajni dnevnik patke
 Matilde: Razbijena vaza

--- Campi-Campi
 07:50 Teletubbies
 08:15 Papreni detektivi, serija
 08:35 Život s Derekom, serija
 09:00 Školski sat: Tko pjeva zlo ne misli... ili kako nastaje musical?
 09:45 Svaki dan dobar dan: I to su godine za ljubav
 10:25 Pozitivno
 10:55 Biblija
 11:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
 11:55 Hotel dvorac Orth, serija
 12:40 Lia i Tamsen kuhaju, dokumentarna serija
 13:05 U potrazi za sinom, američki film (R)
 14:43 Glazba, glazba...
 14:53 Degraasi, serija
 15:15 Tree Hill 8, serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Školski sat: Tko pjeva zlo ne misli... ili kako nastaje musical?
 17:15 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
 18:05 Briljanteen
 18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa, serija
 19:30 Mala TV:
 --- TV vrtić: Sok ili voda
 --- Tajni dnevnik patke
 Matilde: Razbijena vaza
 20:00 U vatri genija, dokumentarni film
 20:35 Stanlio i Olio: Neponovljivi majstori komedije, dok. film
 22:14 Lewis, serija
 23:44 Sinovi anarhije, serija
 00:29 Noćni glazbeni program

06:40 In magazin R
 07:15 Monsuno, crtana serija
 07:40 Traktor Tom
 07:55 TV izlog
 08:10 Sutkinja Maria Lopez
 08:35 Ninja ratnici, serija R
 09:15 Zauvijek susjedi, R
 10:30 Djevojka imena Feriha, serija R
 11:35 Kako vrijeme prolazi, serija R
 12:35 IN magazin R
 13:25 Zora dubrovačka, R
 14:20 Navy CIS, serija R
 15:15 Ninja ratnici, serija
 15:45 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Djevojka imena Feriha
 21:01 Djevojka imena Feriha
 21:10 Zora dubrovačka, serija
 22:15 Čuvarica svoje sestre, igrani film

00:20 Navy CIS, serija
 01:20 Broj 23, igrani film
 03:20 Ezo TV, tarot show
 04:35 Vikniške igre, film
 05:55 Dnevnik Nove TV R
 06:45 Kraj programa

05.40 RTL Danas, (R)
 06.15 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 06.40 Yu-Gi-Oh!
 07.05 Moji džepni ljubimci
 07.25 Virus attack
 07.45 Avenida Brasil, (R)
 08.45 TV prodaja
 09.00 Miješani brak, humorna dramska serija
 09.45 Galileo, emisija
 10.40 TV prodaja
 10.55 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 11.50 Avenida Brasil, serija
 12.50 TV prodaja
 13.05 Miješani brak, serija
 13.55 Sulejman Veličanstveni
 14.55 Tajne, serija (R)
 16.00 Heroji iz strasti, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20.00 Izgubljena budućnost, igrani film, avanturistički/znanstveno-fantastični
 22.00 Ninja, igrani film, akcijski
 23.05 Eurojackpot
 23.10 Ninja, film, akcijski
 23.55 Kraj igre, film, triler
 01.50 RTL Danas, informativna emisija (R)
 02.25 Kraj programa

SUBOTA
2.11.2013.

07:14 Najava
 07:30 Pustinski bijes, američki film (ciklus klasičnog vesterna)
 09:05 Normalan život
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:15 Subotom ujutro
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira, emisija
 13:10 Duhovni izazovi
 13:40 Prizma
 14:25 Kulturna baština
 14:45 Kućni ljubimci
 15:20 Tajni smijeh žena, britanski film (R)
 17:00 Vijesti

17:15 Putovanja željeznicom (4): Vlakom od San Franciska do Chicaga, dokumentarna serija
 18:00 Manjinski mozaik: Daruvar u boji
 18:20 Lijepom našom: Sukošan
 19:30 Dnevnik
 20:05 LOTO 7/39
 20:10 Ples sa zvijezdama
 22:00 Obitelj Borgia, serija
 22:55 Dnevnik 3
 23:30 Trokut osvete, američki film (R)
 01:10 Pustinski bijes, američki film
 02:42 Subotom ujutro
 04:17 Normalan život, (R)
 05:02 Skica za portret
 05:20 Veterani mira, emisija za branitelje
 06:05 Prizma, (R)
 06:50 Lijepom našom: Sukošan

06:15 Najava
 06:20 Eko zona (R)
 06:50 Moj mali planet, crtana serija
 06:55 Wot wot's, crtana serija
 07:05 Jura iz džungle, crtana serija
 07:30 Rimske tajne, serija za djecu
 08:35 Mala TV:
 --- Vedranovi velikani: Špiro Mihanović
 --- Šareni vremeplov: Karbon
 09:00 Tajanstvene zgode Billyja Owensa, američki film za djecu
 11:15 Kroz tvoje oči, dokumentarna serija (R)
 11:40 Dolina sunca, serija
 12:25 Dolina sunca, serija
 13:10 Dolina sunca, serija
 14:25 Večer na 8. katu, talk-show (R)
 15:15 Volim Hrvatsku
 16:35 Top Gear, dokumentarna serija
 17:30 Simpsoni
 17:55 Vaterpolo, Jadranska liga: Primorje - Jug, prijenos
 19:25 Gustav, crtana serija
 19:30 Mala TV:
 20:00 Moj život, američki film
 21:55 Domaći/strani dokumentarni film
 23:10 serija petkom i subotom u kasne sate
 00:00 Garaža: Elemental
 00:30 Noćni glazbeni program

06:45 Zauvijek susjedi, R
 07:45 TV Izlog
 08:00 Lego Friends
 08:25 Bratzillas, crtana serija
 08:35 Lalaloopsy
 09:05 Winx club, R
 09:35 Mia i ja, crtana serija
 10:00 Power Rangers samurai
 10:55 Ninja ratnici, serija R
 11:25 Ninja ratnici, serija
 11:55 Zauvijek susjedi, serija
 13:05 Darovite ruke: Životna priča Bena Carsona igrani film R
 14:50 Vragolasti Dennis 2, igrani film
 16:20 Provjereno R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Provjereno R - nast.
 17:45 Stella, serija R
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Od kolijevke pa do groba, igrani film
 22:05 Ljubav krvavi, film
 00:00 MMA liga - Finale
 01:30 Vladimir Klitschko vs. Chris Byrd, snimka
 02:45 Ezo TV, tarot show
 04:15 Dnevnik Nove TV R
 05:05 Kraj programa

06:20 RTL Danas, (R)
 06:55 Heroji iz strasti, dramska serija (R)
 07:50 Krv nije voda, serija (R)
 08:45 Virus attack, animirana serija
 09:05 Chuggington
 09:30 Aladdin, animirana serija
 10:00 Timon i Pumbaa, animirana serija
 10:30 TV prodaja
 10:45 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 11:10 TV prodaja
 11:25 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 12:35 Princeza, igrani film, obiteljska fantazija
 14:20 Beethoven, igrani film, obiteljska komedija
 16:10 Krv nije voda, serija
 17:05 Smrtonosnih 60 - nove epizode, dokumentarna serija
 17:45 Smrtonosnih 60 - nove epizode, dokumentarna serija
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 U potrazi za Nemom, igrani film, animirani
 22:00 Vjenčanje iz vedra neba, film, romantična komedija
 00:10 Potraga, igrani film, drama/ triler
 02:20 Astro show
 03:20 RTL Danas, (R)
 04:00 Kraj programa

**NEDJELJA
3.11.2013.**

08:04 Najava
08:20 Njegova djevojka Petko, američki film (Zlatna kinoteka) (R)
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:12 Press klub
11:00 Ubojstvo, napisala je
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Bijela ljepotica, serija
16:30 Vrtlarica
17:00 Vijesti
17:15 Priče o avetnjacima, dokumentarna serija
17:40 Priče o avetnjacima, dokumentarna serija
18:10 Volim Hrvatsku
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 6/45
20:10 Potjera, večernji kviz
21:05 Stipe u gostima, humoristična serija
21:45 Damin Gambit
22:30 Dnevnik 3
23:05 Klasika mundi: Vokalni ansambl Antiphonus i Dmitrij Sinkovski na 38. osorskim glazbenim večerima
00:08 Njegova djevojka Petko, američki film
01:38 Press klub (R)
02:28 Nedjeljom u dva (R)
03:28 Damin Gambit
04:08 Mir i dobro
04:38 Abeceda zdravlja (R)
04:48 Vrtlarica
05:13 Plodovi zemlje (R)
06:03 Rijeka: More (R)

06:05 Najava
06:10 Normalan život, emisija o obitelji (R)
06:55 Moomini, crtana serija (R)
07:20 Tintinove pustolovine, crtana serija
07:45 Roktave priče, crtana serija
08:10 Dječja farma, crtana serija
08:35 Magično drvo, serija za djecu
09:00 Mala TV:
--- Tajni dnevnik patke Matilde: Tko se nije skrio
--- Laboratorij na kraju svemira: Električni flomasteri (R)
09:20 Ni da ni ne: Apstinencija

10:10 Pozitivno
10:40 Biblija
10:50 Portret Crkve i mjesta
11:00 Vođinci: Misa, prijenos
12:05 Ples sa zvijezdama
14:25 Magic Rock (Čarobna stijena), američki film
16:00 Nedjeljom lagano, zabavno-sportska emisija
17:30 Magazin LP
17:55 Rukomet, LP (Ž): HC Podravka Vegeta - 1/4QT
19:35 Mala TV:
--- Tajni dnevnik patke Matilde
--- Laboratorij na kraju svemira (R)
20:00 Aleksandar Veliki, američki film (ciklus sprktakli) (R)
23:15 In Music Festival 2013.: Jim Jones Revue, koncert iz Tvornice
00:20 Noćni glazbeni program

05:25 In magazin R
05:55 Zauvijek susjedi, R
06:55 TV Izlog
07:15 Lego Friends, R
07:40 Bratillas, crtana serija
07:50 Lalaloopsy
08:15 Winx club, crtana serija
08:45 Mia i ja, crtana serija
09:10 Power Rangers samurai
10:00 Ninja ratnici, serija R
10:25 Ninja ratnici, serija
10:55 Zauvijek susjedi, serija
11:55 Sjever i jug, mini-serija
13:40 Maverick, igrani film
16:10 IN magazin vikend
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Lud, zbunjen, normalan, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Stella, serija 8/14
21:25 Ljubav na daljinu, film
23:25 Ljubav krvavi, film R
01:20 Maverick, igrani film R
03:35 Sjever i jug, mini-serija R
05:15 Dnevnik Nove TV R
06:05 Kraj programa

05:15 RTL Danas, (R)
05:50 Krv nije voda, serija (R)
06:40 Chuggington
07:10 Virus attack
07:30 Aladdin, (R)
07:55 Timon i Pumbaa, (R)
08:40 Galileo, emisija
09:50 Dodir prirode, poljoprivredna emisija
10:25 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija
10:55 TV prodaja
11:10 Smrtonosnih 60 - nove epizode, dokumentarna serija (R)

**HRT1, 4. STUDENOGA, 23:10
ČAČA**

U psihološkom trileru Čača Dalibora Matanića likovi su u potpunoj izolaciji u ličkoj zabiti kako bi sve dublje ušli u obiteljsko razračunavanje. Saznavši da joj je otac teško bolestan, kći je nagovorila svog dečka i sestru na putovanje u očevu kuću gdje se on skrasio nakon što ih je davno napustio. Kći želi iskoristiti zadnju priliku da razgovara s ocem o svemu što se dogodilo u prošlosti. U očevu domu, u izoliranom krajoliku prekrivenu snijegom, počinju se polako otkrivati duboko potisnute mračne obiteljske tajne.

Na 58. Pula film festivalu 2011. godine film je osvojio Zlatnu arenu za režiju, kameru i najbolju sporednu glumicu (Iva Mihalić).

Maska: Julijana Vušković
Uloge: Ivo Gregurević, Judita Franković, Iva Mihalić, Igor Kovač
Scenarij: Dalibor Matanić
Kostimografija: Zrinka Mareković
Scenografija: Igor Dropučić
Montaža: Tomislav Pavlic
Redatelj: Dalibor Matanić
Produkcija: Kinorama
Glazba: Jura Ferina i Pavao Miholjević
Direktor fotografije: Vanja Černjul
Producentica: Ankica Jurić Tilić

11:50 Smrtonosnih 60 - nove epizode, dokumentarna serija (R)
12:30 Vjenčanje iz vedra neba, igrani film, romantična komedija (R)
14:35 U potrazi za Nemom, film, animirani (R)
16:35 Krv nije voda, serija
17:40 RTL Extra Magazin
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, emisija
20:00 Brzina 2, film, akcijski
22:20 Kriza, serija
23:00 CSI: Miami, serija
00:00 CSI: Miami, serija
00:55 CSI: Miami, serija
01:50 Astro show
02:50 Potraga, igrani film, drama/ triler (R)
04:30 RTL Danas, (R)
05:05 Kraj programa

**PONEDJELJAK
4.11.2013.**

06:39 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:11 Europski divlji istok: Nacionalni park Tatre u Slovačkoj, dokumentarna serija
11:03 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:20 Glas domovine
13:45 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture (R)

14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
14:50 Društvena mreža:
15:20 Društvena mreža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:06 Jezik za svakoga
18:20 Potrošački kod
18:50 Odmori se, zaslužio si
19:30 Dnevnik
20:05 TV Bingo
20:25 Let nad Hrvatskom, popularnoznanstvena serija
21:00 Fokus
22:00 Na terapiji, TV serija
22:35 Dnevnik 3
23:10 Čača, ciklus Film u kasne sate
00:20 Nenad Bach, snimka koncerta
01:35 Potrošački kod (R)
02:05 Fokus
03:00 Glas domovine (R)
03:25 Što vas žulja?
04:10 Jezik za svakoga (R)
04:25 Pogled preko granice - Hrvati u BiH (R)
04:50 Reprizni program
05:10 Hrvatska uživo
06:00 Luda kuća, TV serija

06:50 Najava
06:55 Mala TV:
--- TV vrtić
--- Čarobna ploča (R)
--- Campi-Campi
07:45 Teletubbies
08:10 Papreni detektivi
08:38 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat
--- Školski sat - Boli glava: Planet Zemlja
09:45 Ton i ton: Primjenjena glazba i konceptualna grafika

10:00 Briljanteen (R)
10:40 Dr. Oz, talk-show
11:55 Hotel dvorac Orth
12:40 Lia i Tamsen kuhaju, dokumentarna serija
13:10 Held Hostage, američki film
14:45 Degrassi, serija
15:10 Tree Hill 8, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:15 Mjesto pod suncem - ostati ili otići
18:10 Svaki dan dobar dan
18:50 Dr. Oz, talk-show
19:30 Mala TV:
20:00 Roditelji i djeca, serija
20:45 Top Gear
21:40 Most, serija
22:35 C.S.I.: Las Vegas
23:20 Kalifornikacija, serija
23:45 Sinovi anarhije, serija
00:30 Noćni glazbeni program

06:50 Lalaloopsy, R
07:15 Monsuno, crtana serija
07:40 Traktor Tom
08:10 Sutkinja Maria Lopez
08:35 Ninja ratnici, serija R
09:15 Zauvijek susjedi, R
10:30 Djevojka imena Feriha, serija R
11:35 Kako vrijeme prolazi, R
12:35 IN magazin vikend R
13:25 Zora dubrovačka, R
14:20 Navy CIS, serija R
15:15 Ninja ratnici, serija
15:45 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:01 Djevojka imena Feriha
21:10 Zora dubrovačka, serija
22:10 Lud, zbunjen, normalan
22:45 Večernje vijesti
23:05 Navy CIS, serija

00:05 Od kolijevke pa do groba, igrani film R
01:55 Nikita, serija 16/22
02:45 Ezo TV, tarot show
03:45 Navy CIS, serija R
04:35 Sutkinja Maria Lopez, R
05:00 Nikita, serija R
05:50 Dnevnik Nove TV R
06:40 Kraj programa

05:55 Yu-Gi-Oh!
06:20 Moji džepni ljubimci
06:40 Virus attack
07:00 Avenida Brasil, (R)
08:00 TV prodaja
08:15 Miješani brak, (R)
09:05 Galileo
10:00 TV prodaja
10:15 RTL Extra Magazin, showbiz emisija (R)
11:05 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
12:15 Avenida Brasil, serija
13:20 Igra ljubavi, igrani film, romantična komedija
15:30 Snažne žene, serija
16:30 RTL Vijesti
16:45 Tko će ga znati
17:30 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Tajne, dramska serija
21:10 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
22:10 Sahara, igrani film, avanturistički
00:25 RTL Vijesti
00:55 Kriza, serija (R)
01:30 CSI: Miami, (R)
02:25 Astro show
03:25 CSI: Miami, serija (R)
04:15 RTL Danas, (R)
05:00 Kraj programa

UTORAK 5.11.2013.

06:39 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:11 Europski divlji istok: Nacionalni park Biebrza u Poljskoj, dokumentarna serija
11:03 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:15 Reporter
14:10 Jezik za svakoga

14:20 Vijesti iz kulture (R)
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
14:50 Društvena mreža: Strani dokumentarni film
15:40 Društvena mreža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:06 Jezik za svakoga
18:20 Pravilo 72
18:50 Odmori se, zaslužio si (4), TV serija
19:30 Dnevnik
20:05 Potjera, večernji kviz
21:00 I to je Hrvatska: Dolac
21:15 Pogledi - dokumentarni film
22:10 Na terapiji, TV serija
22:45 Dnevnik 3
23:20 Zdravo društvo
00:10 Boris Novković, snimka koncerta
01:22 Pravilo 72 (R)
01:52 Let nad Hrvatskom, popularnoznanstvena serija
02:24 Zdravo društvo
03:09 Duhovni izazovi
03:39 Što vas žulja?
04:24 Jezik za svakoga (R)
04:34 Jezik za svakoga (R)
04:44 I to je Hrvatska: Dolac
04:57 Skica za portret
05:10 Hrvatska uživo
06:00 Luda kuća, TV serija

06:50 Najava
06:55 Mala TV:
--:-- TV vrtić
--:-- Ninin kutak
--:-- Danica
--:-- Profesor Baltazar
--:-- Campi-Campi
07:45 Teletubbies
08:10 Papreni detektivi, serija
08:38 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat
09:45 Svaki dan dobar dan
10:25 Dr. Oz, talk-show
11:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
11:55 Hotel dvorac Orth, serija
12:40 Paulovo i Nickovo veliko kulinarско putovanje, dokumentarna serija
13:10 Jules Verne's Mysterious Island, američki film
14:45 Degraasi, serija
15:15 Tree Hill 8, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:15 Mjesto pod suncem - ostati ili otići (6), dokumentarna serija
18:10 Svaki dan dobar dan

18:50 Dr. Oz, talk-show
19:30 Mala TV:
20:00 Roditelji i djeca, serija
20:45 Putin, Rusija i Zapad
21:50 Most, serija
22:45 C.S.I.: Las Vegas
23:30 Kalifornikacija, serija
23:55 Sinovi anarhije, serija
00:40 Noćni glazbeni program

06:45 IN magazin vikend R
07:15 Monsuno, crtana serija
07:40 Traktor Tom
08:10 Sutkinja Maria Lopez
08:35 Ninja ratnici, serija R
09:15 Zauvijek susjedi, R
10:30 Djevojka imena Feriha, serija R
11:35 Kako vrijeme prolazi, R
12:35 IN magazin R
13:25 Zora dubrovačka, R
14:20 Navy CIS, serija R
15:15 Ninja ratnici, serija
15:45 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:01 Djevojka imena Feriha
21:10 Zora dubrovačka, serija
22:10 Lud, zbunjen, normalan
22:45 Večernje vijesti
23:05 Navy CIS, serija
00:05 Petak, igrani film
01:55 Nikita, serija 17/22
02:45 Ezo TV, tarot show
03:45 Navy CIS, serija R
04:35 Sutkinja Maria Lopez, R
05:00 Nikita, serija R
05:50 Dnevnik Nove TV R
06:40 Kraj programa

05:25 RTL Danas, (R)
06:10 Yu-Gi-Oh!
06:35 Moji džepni ljubimci
06:55 Virus attack
07:15 Avenida Brasil, (R)
08:10 TV prodaja
08:25 Snažne žene, serija (R)
09:25 Tko će ga znati!, game show (R)
10:25 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
11:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
12:30 Avenida Brasil, serija
13:30 Sulejman Veličanstveni
14:35 Tajne, serija (R)
15:30 Snažne žene, serija
16:30 RTL Vijesti
16:45 Tko će ga znati!, game show
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Tajne, dramska serija

21:10 Sulejman Veličanstveni
22:10 Jednostavno savršena - TV premijera, igrani film, romantična komedija
00:15 RTL Vijesti
00:40 Sahara, igrani film, avanturistički (R)
03:00 Astro show
04:00 RTL Danas, (R)
04:45 Kraj programa

SRIJEDA 6.11.2013.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:11 Europski divlji istok: Delta Volge u Rusiji, dokumentarna serija
11:03 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:15 Reporter
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture (R)
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:20 Eko zona
18:50 Odmori se, zaslužio si
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 7/39
20:10 Tijardović: O, Floramye!, dokumentarna serija
21:10 Paralele
21:40 Pola ure kulture
22:10 Na terapiji, TV serija
22:45 Dnevnik 3
23:10 Vijesti iz kulture
23:20 Melankolija, dansko-švedsko-francusko-engleski film (ciklus Kino Europa)
01:30 Jacques Houdek, snimka koncerta
02:00 Tijardović: O, Floramye!, dokumentarna serija
03:00 Paralele
03:30 Pola ure kulture
03:55 Što vas žulja?
04:40 Eko zona (R)
05:10 Hrvatska uživo
06:00 Luda kuća, TV serija

06:50 Najava
06:55 Mala TV:

--:-- TV vrtić
--:-- EBU drama za djecu
--:-- Program za djecu
--:-- Campi-Campi
07:45 Teletubbies
08:10 Papreni detektivi, serija
08:38 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat
09:45 Svaki dan dobar dan
10:25 Dr. Oz, talk-show
11:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
11:55 Hotel dvorac Orth, serija
12:40 Paulovo i Nickovo veliko kulinarско putovanje, dokumentarna serija
13:10 Vrebač, kanadski film
14:45 Degraasi, serija
15:15 Tree Hill 8, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:15 While you were out, dokumentarna serija
18:10 Svaki dan dobar dan
18:50 Dr. Oz, talk-show
19:30 Mala TV:
20:00 Nogomet, LP - emisija
20:35 Nogomet, LP - prijenos
22:35 Nogomet, LP - emisija
23:30 Kalifornikacija, serija
23:55 Sinovi anarhije, serija
00:40 Noćni glazbeni program

06:45 In magazin R
07:15 Monsuno, crtana serija
07:40 Traktor Tom
08:10 Sutkinja Maria Lopez
08:35 Ninja ratnici, serija R
09:00 TV izlog
09:15 Zauvijek susjedi, R
10:30 Djevojka imena Feriha
11:35 Kako vrijeme prolazi, R
12:35 IN magazin R
13:25 Zora dubrovačka, R
14:20 Navy CIS, serija R
15:15 Ninja ratnici, serija
15:45 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Djevojka imena Feriha
21:01 Djevojka imena Feriha
21:10 Zora dubrovačka, serija
22:10 Lud, zbunjen, normalan
22:45 Večernje vijesti
23:05 Navy CIS, serija
00:05 15 minuta, igrani film
02:20 Nikita, serija 18/22
03:10 Ezo TV, tarot show
04:10 Navy CIS, serija R
04:55 Sutkinja Maria Lopez, R
05:15 Nikita, serija R
06:00 Dnevnik Nove TV R
06:45 Kraj programa

05.20 RTL Danas, (R)
 06.00 Yu-Gi-Oh!
 06.30 Moji džepni ljubimci
 06.50 Virus attack
 07.10 Avenida Brasil, (R)
 08.20 Snažne žene, serija (R)
 09.15 Tko će ga znati!, game show
 10.05 TV prodaja
 10.20 Ekkluziv Tabloid, (R)
 11.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 12.05 TV prodaja
 12.20 Avenida Brasil, serija
 13.25 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 14.25 Tajne, serija (R)
 15.30 Snažne žene, serija
 16.30 RTL Vijesti
 16.45 Tko će ga znati!
 17.30 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.15 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20.00 Tajne, dramska serija
 21.10 Sulejman Veličanstveni
 22.10 Sherlock i Watson, serija
 23.05 Sherlock i Watson, serija
 00.05 RTL Vijesti
 00.30 Jednostavno savršena, igrani film, romantična komedija (R)
 02.35 Astro show
 03.35 RTL Danas, (R)
 04.20 Kraj programa

**ČETVRTAK
7.11.2013.**

06.39 Najava
 06.55 Dobro jutro, Hrvatska

07.00 Vijesti
 07.05 Dobro jutro, Hrvatska
 08.00 Vijesti
 09.15 Kad srce zatrepri
 10.00 Vijesti
 10.11 Europski divlji istok: Nacionalni park Kornati u Hrvatskoj, dokumentarna serija
 11.03 Što vas žulja?
 11.45 Abeceda zdravlja
 12.00 Dnevnik 1
 12.33 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 13.15 Reporter
 14.10 Abeceda zdravlja
 14.20 Vijesti iz kulture (R)
 14.30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14.45 Društvena mreža
 14.50 Društvena mreža: Tvorci promjene, dokumentarna serija
 15.40 Društvena mreža
 16.00 Puna kuća Raftera
 17.00 Vijesti
 18.06 Abeceda zdravlja
 18.20 Turistička klasa
 18.50 Odmori se, zaslužio si
 19.30 Dnevnik
 20.05 Večer na 8. katu, talk-show
 20.55 I to je Hrvatska: Ilok
 21.10 Labirint, unutrašnje politički magazin
 22.00 Na terapiji, TV serija
 22.35 Dnevnik 3
 23.10 Drugi format
 23.50 Đani Stipaničev, snimka koncerta
 01.20 Večer na 8. katu, talk-show
 02.10 Labirint, unutrašnje politički magazin

02.55 Drugi format
 03.35 Što vas žulja?
 04.20 Turistička klasa
 04.50 I to je Hrvatska: Ilok
 05.05 Hrvatska uživo
 05.55 Luda kuća, TV serija

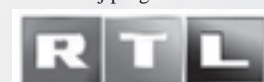

06.50 Najava
 06.55 Mala TV:
 07.45 Teletubbies
 08.10 Papreni detektivi, serija
 08.38 Život s Derekom, serija
 09.00 Školski sat
 09.45 Svaki dan dobar dan
 10.25 Dr. Oz, talk-show
 11.05 While you were out, dokumentarna serija
 11.55 Hotel dvorac Orth
 12.40 Paulovo i Nickovo veliko kulinarsko putovanje, dokumentarna serija
 13.10 Osso bucco, američki film
 14.45 Degrassi, serija
 15.15 Tree Hill 8, serija
 16.00 Regionalni dnevnik
 16.30 Školski sat
 17.15 While you were out, dokumentarna serija
 18.10 Svaki dan dobar dan
 18.50 Dr. Oz, talk-show
 19.30 Mala TV:
 20.00 Roditelji i djeca, serija
 20.45 Nogomet, Europska liga - emisija
 21.00 Nogomet, Europska liga: Rijeka - Lyon, prijenos
 22.55 Nogomet, Europska liga - emisija

23.15 Nogomet, Europska liga: PSV - Dinamo, snimka
 00.20 Kalifornikacija, serija
 00.45 Sinovi anarhije, serija
 01.30 Noćni glazbeni program

06.45 In magazin R
 07.15 Monsuno, crtana serija
 07.40 Traktor Tom
 07.55 TV izlog
 08.10 Sutkinja Maria Lopez
 08.35 Ninja ratnici, serija R
 09.00 TV izlog
 09.15 Zauvijek susjedi, R
 10.30 Djevojka imena Feriha
 11.35 Kako vrijeme prolazi
 12.35 IN magazin R
 13.25 Zora dubrovačka, R
 14.20 Navy CIS, serija R
 15.15 Ninja ratnici, serija
 15.45 Zauvijek susjedi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.25 In magazin
 18.05 Kako vrijeme prolazi
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Djevojka imena Feriha
 21.01 Djevojka imena Feriha
 21.10 Zora dubrovačka, serija
 22.15 Provjereno
 23.25 Večernje vijesti
 23.45 Navy CIS, serija
 00.40 Preko pruge, igrani film
 02.30 Nikita, serija 19/22
 03.20 Ezo TV, tarot show
 04.20 Navy CIS, serija R
 05.10 Nikita, serija R
 05.50 Dnevnik Nove TV R
 06.40 Kraj programa

05.20 RTL Danas, (R)
 06.00 Yu-Gi-Oh!, animirana serija
 06.30 Moji džepni ljubimci, animirana serija
 06.50 Virus attack, animirana serija
 07.10 Avenida Brasil, dramska serija (R)
 08.05 TV prodaja
 08.20 Snažne žene, dramska serija (R)
 09.15 Tko će ga znati!, game show (R)
 10.05 TV prodaja
 10.20 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 11.10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 12.05 TV prodaja
 12.20 Avenida Brasil, dramska serija
 13.25 Sulejman Veličanstveni, povijesna serija (R)
 14.25 Tajne, serija (R)
 15.30 Snažne žene, dramska serija
 16.30 RTL Vijesti
 16.45 Tko će ga znati!, game show
 17.30 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.15 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20.00 Tajne, dramska serija
 21.10 Sulejman Veličanstveni
 22.10 CSI - nove epizode, serija
 23.10 CSI - nove epizode
 00.05 RTL Vijesti
 00.35 Sherlock i Watson, (R)
 01.30 Sherlock i Watson, (R)
 02.25 Astro show
 03.25 RTL Danas, (R)
 04.10 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13,05 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 Divni novi svijet
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 • 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

NOGOMET

**Sonćanima igra i prigode,
Šantićanima bodovi**

ALEKSA ŠANTIĆ – Nogometašima sonćanskog Dinama 12. prvenstveno kolo je donijelo novo razočaranje. I pokraj najbolje igre u dosadašnjem dijelu prvenstva, plavi su bodove velikodušno darovali domaćinima u Alekša Šantiću. Nije realizirano nekoliko prigoda koje je umjetnost zapucati, i kao po

pravilu, Dinamovce je stigla kazna za ove promašaje u finišu utakmice. Iz jedne poluprilike domaćini su zatresli mrežu vratara Ćopića i tako na veliku radost svojih navijača minimalnom pobjedom (1-0) osvojili nova tri boda.

Nogometaši Dunava iz Bačkog Monoštora s gostovanja kod OFK Šikare vratili su se s cijelim plijenom, osvojenim pobjedom od 2-1. Na tablici zauzimaju treće mjesto, po bodovima izjednačeni s drugoplasiranom Mladošću i s dva boda manje od lidera Lipara.

I. A.

Nadmoćni Zrinjski

SUBOTICA – Nakon uvjerljive pobjede (4-0) protiv Bikova u 9. kolu Gradske nogometne lige Subotice, nogometaši Zrinjskog 1932 nalaze se na petom mjestu s 16 osvojenih bodova i sve su bliži vrhu prvenstvene tablice, a priliku za osvajanje novih bodova imat će u nedjelju, 3. studenoga, na gostovanju protiv šestoplasiranog Žednika u 13 sati.

Poraz Bačke 1901

SRIJEMSKA MITROVICA – Minimalnim porazom na gostovanju protiv Radničkog (1-0), Bačka 1901 se ponovno udaljila iz borbe za najviši plasman u natjecanju Srpske lige, skupina Vojvodina. Priliku za popravni imat će na svom terenu pokraj Somborske kapije u nedjelju, 3. studenoga, u 13 sati i 30 minuta protiv ČSK Pivare.

RUKOMET

Srcem do pobjede

SONTA – Derbi 6. prvenstvenog kola između ŽRK Sonta i ŽRK Temerin II. odigran je u Sonti pred oko 200 gledatelja. Svih 60 minuta na parketu je vođena prava bitka za svaku

loptu, za svaki zgoditak. Rezultat je često bio egal, ali su na koncu Sonćanke slavile pobjedu 17-15 (8-10). Ovom pobjedom potvrđeno je drugo mjesto na prvenstvenoj tablici.

KARATE

Apatinski pobjednik 2013

APATIN – Internacionalni karate turnir Apatinski pobjednik 2013 u organizaciji KK Partizan i Karate federacije Vojvodine, uz sudjelovanje 18 klubova iz Rumunjske, Republike Srpske i Srbije s ukupno 420 natjecatelja, održan je u Apatinu u nedjelju, 27. listopada. KK Nidan iz Bačkog Monoštora predstavljalo je troje natjecatelja, koji su osvojili pet medalja (1 zlatnu, 3 srebrne i 1 brončanu).

Z. M.

STOLNI TENIS

Čokić prvak u obje konkurencije

BAČKA TOPOLA – Mladi stolnotenisač Spartaka Aleksandar Čokić osvojio je naslov pobjednika Sat Trakt kupa, nezvaničnog prvenstva države za igrače do 10 godina starosti, svladavši sve protivnike u pojedinačnoj konkurenciji i u natjecanju parova skupa s Lukom Damjanovićem.

DŽUDO

Osam medalja

OSIJEK – Mladi džudisti Spartaka osvojili su osam medalja (2 zlatne, 2 srebrne i 4 brončane) na memorijalu Josipa Potneka u Osijeku. Najuspješniji su bili Vuk Bošnjak i Veljko Tripunović s osvojenim zlatnim medaljama pod vodstvom trenera Milana Bogića i Dušana Bartaloša.

PLIVANJE

Dva državna rekorda Savića

KRUŠEVAC – Plivač Spartaka Novak Savić oborio je dva rekorda Srbije u kategorijama mlađi pioniri, natjecajući se na plivačkom mitingu Ćuran kup 2013 prošloga vikenda u Kruševcu. Sljedeće veliko natjecanje za plivače Spartaka je Grand prix Serbia Open 2013 kojemu će od 7.-10. studenoga domaćin biti Zrenjanin.

FILIP ŠOMOĐVARAC, NOGOMETAŠ

Vrijedan i pouzdan igrač

Uporan, radan i discipliniran nogometaš u koga se momčad na terenu uvijek može pouzdati

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

Filip Šomođvarac iz Monoštora član je pionirske ekipe Nogometnog kluba »Radnički« iz Sombora. On je jedan od dvedesetpetorice mladih nogometaša koji se u pionirskoj selekciji somborskog kluba natječu u Vojvođanskoj ligi. Trener Slavko Antić kaže kako su to igrači 1999. i 2000. godište. U momčadi trenutno ima nekoliko perspektivnih igrača kao što su Jovan Lazić, Nikola Vemić, Vladimir Rnjak, Aleksa Šakota i Filip Šomođvarac. Ovo je početna natjecateljska ekipa koja će u budućnosti dati i po nekog prvotimca, ističe trener Antić. Šanse za prvotimsku selekciju crveno-bijelih ima i Filip Šomođvarac, koji se na treninzima i utakmicama ističe samoprijegornim zalaganjem i upornošću.

OD »DUNAVA« DO »RADNIČKOG«

Filipa smo zatekli rano ujutro na treningu na stadionu »Radničkog« u Somboru. Pokraj redovitih školskih obveza Filip stiže i gotovo svakog dana u tjednu dolaziti u Sombor na treninge. »Učenik sam osmog razreda osnovne škole u Monošturu. Smjene u školi mijenjamo tjedno, pa su mi i treninzi tako prilagođeni. Ukoliko sam poslijepodne u školi, ujutro dolazim u Sombor na trening i vraćam se u Monoštor, gdje

me čekaju školske obveze. Ukoliko sam u školi prije podne, onda u Sombor na treninge dolazim poslijepodne, poslije škole. Nije ni malo lako ni jednostavno, ali to je ono što volim i to sam odabrao, tako da se ne žalim«, priča nam Filip. Prve nogometne korake počeo je u Monošturu u Nogometnom klubu »Dunav« kao sedmogodišnjak. No, uz poticaj roditelja odlučio je prije godinu dana prijeći u somborski nogometni klub, koji mu može pružiti puno više. »Svi moji prijatelji trenirali su nogomet, pa sam tako i ja krenuo na treninge u Monošturu. I nije u selu bilo nekog drugog izbora, recimo košarke ili tenisa. Trenirao sam sedam godina u Monošturu, a prije godinu dana prešao sam u 'Radnički'. Treninge imamo pet puta tjedno, jedan dan nam je slobodan, a nedjeljom igramo utakmice«, priča ovaj mladi nogometaš.

JAK PROTIVNIK – DOBRA MOTIVACIJA

Kaže kako je zadovoljan neprekidom koji je postigao za ovih godinu dana. S obzirom da je prvenstvo u tijeku, Filipa koji je na poziciji zadnjeg veznog igrača pitamo i koja je po njegovu mišljenju najjača momčad u Vojvođanskoj pionirskoj ligi. »Zrenjanin ima dobar tim i naravno 'Vojvodina'. Sada smo na

sredini tablice, ali se nadam da ćemo do kraja prvenstva popraviti poziciju. Izazov je kada se na terenu susretete s dobrim momčadima i posebna je inspiracija i volja igrati protiv nekog jakog kluba«, kaže, ne baš razgovorljiv, mladi monoštorski nogometaš. Škrt je na riječima i kada ga pitamo za neke planove i želje. Skromno kaže kako bi prvi korak bio prvi tim »Radničkog«, a kao i svaki mladi nogometaš i on sanja o nekom velikom klubu.

VIDAN NAPREDAK

Filip je skroman momak i ne priča puno o sebi, ali se zato na priču nadovezuje njegov trener Antić. »Filip nije ekstra talent, ali je možda jedan od najupornijih igrača koje imamo u timu i zahvaljujući svome radu svakodnevno napreduje. Nije to samo moje mišljenje već i drugih stručnjaka ovdje u nogometnom klubu. Kada smo igrali protiv 'Spartaka', i premda smo

tu utakmicu izgubili, Filip je bio jedan od naših najboljih igrača na terenu. Mnogo znači za našu ekipu, jer je uporan, radan, discipliniran. Sve dalje ovisi o njemu, ali njegova velika vrlina je to što je radan, a danas je teško naći takve igrače. Mislim da će mu se upornost na kraju i isplatiti. Podsjeća me na nekadašnjeg fudbalera Srečka Kataneca, koji je također bio radan, prava krtica, na terenu. Takav je i Filip. Stalno ga vidite kako trči, ne staje, dodaje puno lopti. Bilo je tu u početku grešaka u predavanju lopte, ali je sada toga sve manje. Mogu zaključiti kako je Filip jedan od naših boljih igrača, u koga se možemo pouzdati i koji neće iznevjeriti na terenu«, kaže trener ovog mladog nogometaša i, kao i njegov igrač, priželjkuje plasman u gornji dio tablice, ali dodaje kako je od toga važnije da se kod nekoliko mladih perspektivnih igrača stvori dobra podloga za daljnji rad.

POGLED S TRIBINE

Hajduci

Momčad Igora Tudora najugodnije je iznenađenje tekuće sezone 2012./13. 1. HNL, jer već drugi tjedan zauzima prvo mjesto ligaške tablice. Istina, prvo mjesto dijeli s braniteljem naslova Dinamom (ima bolju gol razliku za jedan pogodak), ali činjenica liderstva stoji. Biti vodeća momčad hrvatskog prvenstva i zauzimati mjesto koje je već godinama rezervirano za višestrukog prvaka, okolnost je koja zaslužuje posebnu pažnju i respekt. Iz par razloga.

Prvo, prije početka prvenstva Hajduk je zbog svoje problematične financijske situacije i desetkovanog igračkog kadra bio svrstavan u donji dom Velike četvorke (Dinamo, Rijeka, Split), i nitko mu nije davao baš prevelike šanse u borbi s mnogo bogatijim igračkim postavama i duljom klupom za pričuve. No, Hajduci s Poljuda nisu se mnogo obazirali na realnu situaciju u svojoj svlačionici nego su iz nje na travnjak neustrašivo istrčavali i vrijedno sakupljali bodove, koristeći svaki kiks ostalih rivala.

Drugo, majstor s mora je oduvijek bio rasadnik velikih nogometnih talenata koji se jednostavno odjednom stvore, baš kako je to sada slučaj s Markom Bencunom, mladim Međugorcem čija su četiri gola protiv Hrvatskog dragovoljca i Lokomotive osigurala pobjede za čelo prvenstvene tablice.

I konačno treće, zahvaljujući upravo Hajduku ovo prvenstvo je do sada jedno od najinteresantnijih i najneizvjesnijih u povijesti samostalne nogometne Hrvatske. Prkosna mladost, i trener Tudor je mladi stručnjak, odupire se svim nedaćama prazne klupske kase, igrajući prkosno kako doliči pravim hajducima. Hoće li izdržati, ostaje nam vidjeti. Lijepo bi bilo...

D. P.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

NOGOMET

Bili i dalje prvi

Pobjedom protiv Lokomotive (3-1) Hajduk je zahvaljujući boljoj gol razlici zadržao prvo mjesto na tablici 1. HNL, dok se Dinamo uvjerljivom igrom protiv Hrvatskog dragovoljca (4-1) zadržao u diobi vodeće pozicije.

TENIS

Čilić ponovno igra

Nakon istjeka četveromjesečne suspenzije zbog konzumiranja nedozvoljene glukoze, najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić se ovoga tjedna vratio na teren nastupom na Mastersu 1000 u Parizu.

Pobjedom protiv Igora Sijslinga 5-7, 6-1, 6-4, najavio je povratak u sami vrh svjetskog tenisa.

SKIJANJE

Kostelić 11. u Soldenu

Najbolji hrvatski skijaš svih vremena Ivica Kostelić započeo je novu sezonu natjecanja za Svjetski kup osvajanjem 11. mjesta u utrci veleslaloma voženoj prošloga vikenda u austrijskom Soldenu.

Sezona se nastavlja 16. i 17. studenoga u finskom Leviju, gdje će se voziti slalom.

HOKEJ

Pobjeda nakon pet poraza

Hokejaši Medveščaka su pobjedom protiv Amura (2-1) iz Habarovska prekinuli neugodnu seriju od pet uzastopnih poraza i sada zauzimaju 5. mjesto Zapadne konferencije KHL s 33 osvojena boda.

RUKOMET

Tijesna pobjeda za vrh tablice

Pobjedom (30-29) protiv gostujuće momčadi Vardara, rukometaši Zagreb CO nakon 6. odigranih kola drže vrh tablice regionalne SEHA lige. Mlada zagrebačka momčad i ovoga puta je glavni pretedent za osvajanje naslova, a upravo makedonska momčad bi joj trebala biti glavni rival.

Prodajem Singer šivači stroj star preko 100 godina. Malo korišten, sačuvan s original papirima, za 100 eura. Tel.: 572-875; 0638838747; 0690094246;

Primila bih na dvorbu, spremanje ili druge kućne poslove. Tel.: 065/531-99-28.

Iznajmljivanje čokoladne fontane za rođendane, vjenčanja i razne druge prigode. Tel.: 069/524-7860.

Crikvenica – izdajem apartmane blizu mora. Tel.: +385 51 241-053.

Prodajem Renault CLIO 1,2 crvene boje, 3 vrata, decembar 2011, prešao 4500 km. Tel.: 063/516-300.

Prodajem kozje mlijeko i sireve u Subotici. Tel.: 064 2380088.

Prodajem vijetnamske svinje i švicarske patuljaste koze. Tel.: 064 2380088.

Nudim uslužno kuhanje domaćeg sapuna, sirovina osigurana. 50 posto gotovog sapuna nudim osobi koja poznaje tehnologiju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem stan u Zagrebu – Gajnice, 52,80m² + ostava u podrumu. Stan ima 2 sobe, kuhinju, kupaoću, wc, predsoblje, terasu. Neposredna blizina vrtića, škole, ambulante, tržnice i ostalih sadržaja. Tel.: 064-3690680.

Izrađujem po narudžbi ručno šivene tradicionalne ženske bunjevačke, šokačke, mađarske i bizovačke papuče. Tel.: 064 0543720.

Povoljno dekoriranje dvorana za vjenčanja i rođendane, izrada perlica za zvanice, poklon korpe i dekorativno pakiranje darova. Tel.: 064 0543720.

Prodajem ulični dio obiteljske kuće. U jednom dijelu potrebna adaptacija. Postoji struja, voda, kanalizacija, kablovska. U najljepšem je dijelu Kertvaroša. Cijena 40.000 eura. Tel.: 024 572-875, 063 8838747, 069 0094246.

Prodajem salaš i 2 jutra zemlje kod željezničke stanice Ljutovo, Mažuranićeva 21. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno TIP 500, TIP 400 meko i oštro od 1, 5, 25 kg. Tel.: 024562-415 ili 064 2779948.

Crikvenica, izdajem apartmane blizu mora. Tel.: 385 51 241053.

Mijenjam 2 jutra zemlje i salaš u Ljutovu za garsonjeru u Subotici. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno T-500 krušno, T- 400, čisto i T- 400 oštro. Po narudžbi pečem domaći kruh. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem bojler 10 litara, aspirator i električnu biciklu malu. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem kuću-vikendicu na obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

U centru se izdaje lijep poslovni ured od 35 m² – dvije prostorije s parkingom, na tihom

i mirnom mjestu. Cijena 100 eura. Tel.: 064 9738601

Prodajem kuću u Gornjem Tavankutu, 120 m², sendvič zid, etažno grijanje s okućnicom, Tel.: 061 1478823

Prodajem noviju kuću iza Dudove šume, tro-sobnu s dvorištem, dodatnim prostorijama i garažom. Cijena po dogovoru. Tel.: 064 2525946

Prodajem zemlju 5,62 ha od 2 parcele (cca 10 jutara), Šupljak (ko Palić), 3 km iza stare škole, produžetak senčanske ljetnje ceste, uz kanal. Cijena: 63.000 eura. Tel.: 061 2724822 i 063 1648043.

Izdajem opremljen stan veličine 25 m četvornih sa zasebnim ulazom. Ulica Branka Pešića 41, Zemun. Dogovor na broj telefona 011 3077036 ili 011 2104257.

Povoljno prodajem manje skladište, podrum i tavanski prostor. Veliko dvorište pogodno za parkiranje kombija, kamiona i za auto plac, kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064 9640745.

Odmor u Vrbovskoj, otok Hvar, povoljno. Tel.: 063 7139337.

Prodajem 3 motike placa (2 km udaljen) iza Crvenog sela, blizu somborske ceste (10.000 eura) Tel.: 024 532570.

Prodajem starinsku spavaću sobu »čistu sobu«, stol, stolice, razna bunjevačka ruha: sefire, sukna, pregače, marame, ponjave, čaršave, muške čakšire, čizme (br. 43) i sl. Tel.: 024 528682.

Prodajem traktorsku prskalicu RAV 440 eura, zob, starinska klupa, dolaf, ormani. Tel.: 024 532570.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vuković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila Agencije za privredne registre Republike Srbije pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: ROĐENJE SINA JAKOVA

Treće, pa muško!

Obitelj *Marinka i Marine Ivković Radaković* početkom listopada dobila je prinovu! Nakon dviju kćeri, peti član obitelji Ivković Radaković je sin *Jakov*. Jakov je rođen 1. listopada. Njegova najstarija sestra je *Lucija* (12), koja pohađa šesti razred osnovne škole, a mlađa sestra *Katarina* (9) učenica je trećeg razreda. Obje djevojčice pohađaju Osnovnu školu »Matko Vuković« na hrvatskom jeziku. Na novog člana obitelji se malo čekalo zbog određenog spleta okolnosti:

»Nije nam bilo bitno hoće li beba biti muško ili žensko, dečko ili djevojčica. Jako smo je čekali, ova beba nam je došla nakon dosta vremena. Svi smo je jako čekali, kako mi roditelji, tako i naše kćerke. I Lucija i Katarina nam jako puno pomažu, trude se oko Jakova. Skoro da ne moram ništa raditi osim da ga nahranim«, u smijehu kaže Marina.

Obitelj Ivković Radaković zatičemo u subotu. Usprkos brojnim obvezama, rado govore za Hrvatsku riječ. Ne vole se eksponirati, no ne odbijaju prijedlog svoju radost podijeliti s našim čitateljima, da inspiriraju sve one koji također razmišljaju o roditeljstvu, o proširenju obitelji. Nakon što je Marinko prihvatio našu zamolbu, riječ ipak predaje Marini. Latinska izreka »omen est nomen« govori da je ime znak. Zanima nas što označava ime male bebe:

»Ime smo dali zato jer nam se jako sviđalo. To je lijepo biblijsko ime. Ima težinu već i ovako, samo za sebe. No, zapravo se Marinkov otac zove Jakov, a i moj djed se tako zvao, tako da Jakove već imamo u obitelji«, dodaje sretna majka.

Svaka trudnoća prolazi s manje ili više straha i radosti. Ni ovo nije bila iznimka:

»Imala sam nekih problema s trudnoćom, no ne bih o tome. Sretna sam što je konačno uspjelo, što se sve konačno sklopilo. Morao se dogoditi taj spoj okolnosti, morali smo sačekati da tako bude. Najljepši trenutak u svemu je dakako detalj kada babice dolaze nakon poroda i pokazuju bebu, kada majka vidi da je njeno dijete živo i zdravo! U bolnici su odradili dobar posao da se tako i dogodi«, zaključuje Marina Ivković Radaković.

Nikola Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Na mrginju

Piše: Branko Ivković

Faljen Isus čeljadi moja, e pa što sam se napatijo ovi dana s ovom tehnikom otac je prokarto i ko je izmislijo, da je izmislijo. Potrvo mi se kompjutor, vrag niki ušo u njeg pa sve u očin poizgaralo, ne mož ga kaže majstor ni opraviti, dobro kažu – na sirotog čovika i zec se obreca. Sad sam koji kako namolijo dicu da mi dadu njev, al neš Braniša, kupiti ću ja meni novu mašinu »Olimpija« med starežom, pa lipo artije i da vidiš kad skontam pripovitku. Šta radim? Ta jevo baš ja i moj komšo Pera sidimo ispred dućana, natribili smo koju crkavicu i pijemo pivo, ja baš ne volim pivo, al za špricer nije doteklo. Kad nema kiše dobar je i led. Baš se evo falim Peri kako sam bijo u nedilju na Čikeriji u ženinoj rodbini, bila je zdravo lipa priredba, izložba, svirali su i pivali i recitovali. Ma baš onako lipo, spominjalo se kako je kadgod bilo, a bome na kraju bijo i rampaš i zlivanca, no ja sam više tuko po rampašu a manje po zlivanci, već me žena i ružila. Kaže: »Mani se već, pokvarit ćeš trbu, a i ko će tirat kući, ni vako nevdish dobro«, al di će se čovik manit kad je dobar. To je kugod da od diteta otmeš sigračku.

Neg kažite vi meni čeljadi jestel vi posijali i obrali, ja niki dan očo nalit traktorskog olaja, a ona derančina na pumpi na kaparovu kaže da imadu samo avijo dizela, a jee, pa da čovik ne poviruje, pa jel sam dobro sluhtijo, ta ja njemu: »Slušaj ti ficko, nemoj se ti zjalit sa mnom, nije lipo sa starijim čovikom, neg nali mi nafte.« A on opet: »Ta bačo lipo vam divanim nema nafte neg avijo dizela, ne smeta mu ništa«. Ta znadem ja da mu ne smeta, toliko je već mator da

ga više ni nemož većma potrt, al šta ću ako mi Ferčika uzleti. No, ima pripovitka da je niki Marko oro drumove, al ko velim orat nebo je izgledam još luđe, ne čuj bože na zlo.

Niki dan sam išo u varoš odak oko Štrocinog salaša, pa kad sam došo do dola u Frljazi niki vadi du mulj iz dola, valjda se kogod sitijo da nam i to malo vlage ispuštidu i vako je suša uvruga svakog lita, a vamo su se dobro na vrime sitili posla pa naizvlačili di kome na uvratine, a gazda od njive nek nalije avijo dizel, pa nek leteći obere kuruze. Av al mi je dosta muke, ta šta nisam očo za fiškala jel kakog učenjaka, a ne za zemljostrugara, nikad neću prostit sam sebi, a lipo mi divanila nana, a ja nisam slušo. Eto sad nek sidim i tribim sitnež ispred dućana, nemož ni u mijanu ko čovik. Kažu ovi novi da će rešit naše nevolje za deset dana, av di ćeš čovče tako hirtelem, ta već dvajst dvi godine se to svi nakanjivadu, dosta će nama bit i do Božića, kad smo voliko čekali strpit ćemo se mi to malo, mi smo strpljen svit, a i znadem ko smo i šta smo, a na svojim smo.

Ta sad se i niki drugi dali u nevolju što nisu spomeniti, e čeljadi moja nećete da slušate Branišu, a lipo sam još prija dvajst godina divanijo, nemojte toliko privrćat opakliju, zaboravit ćete otkaleg ste je uzeli, a nisu me tili slušat i sad ne znadu na koju stranu se okrenit. Neg čeljadi moja, jevo boce su prazne, ovaj Pera guta ko tekunčija jama, pa mi lipo u Ivković šor da vidimo jel ostalo štogod za večeru. Zbogom.

Ope priko leđi rabadžija

Niki dan je bać-Ivina iz njezne fabrike došla sva ko pokisnita. Pita je on šta ima ka je taka, ona samo sleže ramenma i gricka laloke. Vidi da bi, ako još štogoda pita, moglo bit jel drečanja, jel svađe. A onda se znade ko će bit kriv. Džabe on skuvo kafu i napravijo lipi ručak, baš naki kaki ona volji, a doduše, kako svaki dan radu, to je više večera neg ručak, zla volja je ni prošla. Istom ka se malo oduvala, veli da su jim isapili nadnice, a ko zna ka će jim isplatit. A za zlu volju je dosta i kad vidi koliko su je isapili, a ne još i to što će čekat ne zna se ni dokle. »Eto, gazda samo kuka kako nema novaca, pa nema, a ni njemu drugi ništa ne plaću, pa ne može ni on nama. Doduše, ne kuka baš on, kuku drugi misto njega. Veli, biće mu jako žo ako dojdju letričari pa nam isiču struju, a ne daj Bože ni da nam bankari napravu no što bi mogli. I svako veče se moli svetomu Antunu za naše zdravlje, kad već nemamo nikake markice za it kod doktora«, veli ka je otrisala usta od kafe. Ni se manila toga divana ni ka su sili jist. »Kaže nam gazda, sve što zaradi, uzme mu država, pa jim ni to ni dosta, neg još mora izvadit malo i ispod perine i nadometnit«, veli mu priko zalogaja. »Bome, dobar je on čovek, a kad bi ispod perine izvadijo još malo, pa do i vama, jel kad bi makar uplatijo za doktore i penzije, bijo bi još bolji«, veli bać-Iva i zakašlje se. »Ta neka, čoveče, tako! Vidim da se siroma jako jidi brog našega jida što nema nadnica, a davno smo ji zaradili. Jidi se on i što za novce što dobijamo za fruštuk, svaki dan možemo kupit polak peretka, al kaže, eto, za više se nema, pa nema, a ko zna ka će i bit. Pa ako bi nam do za cili peretak, moglo bi se desit da drugi misec nemamo ni za vi polak. E, zoto nas svake subote pušča da radimo, pa lipo zaradimo priko sto dinara. Ko oće može o toga prišparat, pa će nekoliko dana imat i za cili peretak. Tako će za četiri subote zaradit taman da svaki dan u misecu imade po peretak. Znade i on da čovek mora bit sit, ako oće dobro radit. Sićam se da je oma šćim je našu fabriku uzo u arendu reko da je za njega najbolji radnik zadovoljni radnik. I... ne znam samo jel u njegove knjižice imade ta nikaka markica što nema u naši, ne znam jel može makar on kod doktora, jel bi se i mi tribale molit svetomu Antunu za njegovo zdravlje?«, pita se bać-Ivina. »A, pa stalno ja gledim i slušam šta naši vladari divanu na televizije. Jedni lipo tolmaču da će svima bit bolje, samo se još ne zna kad, a drugi velu da bi se država tribala krenit uzimat manje od nadnica ni što zarađivu i za se i za još četveroj nuza se. I to oma! Vi prvi oma skočili i stali tapšat, pa još kažu – dabome, to ćemo započet oma za nekoliko godina! E, vidiš, ka se to već toliko prikaziva na televizije, bolje se vi oma počmite molit svetomu Antunu za zdravlje. Ja vidim da će se ti nekoliko produžit na vraganajst godina. Kanda ćemo to njevo bolje dočekat ka na mojemu nokat naraste!«, veli bać-Iva i jako se zakašlje, ko da mu je gomboc sto u grlu.

Piše: Ivan Andrašić

1. studenoga 2013.

Voltaire: Život i sreća imaju svoje granice.

Turgenjev: Beskorisno je čovjeku s predrasudama dokazivati neopravdanost njegovih predrasuda.

Becket: Svi smo mi rođeni ljudi, neki čak i ostanu takvi.

Sjećanje...

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Ivo Tomić

Koje je godine i gdje rođen glasoviti radijski novinar Ivo Tomić?

Kada je započeo svoju radijsku karijeru?

S kojim je hrvatskim novinarskim legendama surađivao?

Po čemu je bio poznat najširem slušateljskom auditoriju?

Koje je hrvatske izraze prvi uveo na radijske valove?

Kako su glasile neke od njegovih najpoznatijih opaski?

Koji je nogometni susret posljednji prenosio?

Koje je godine otišao u mirovinu?

Kada je i gdje umro Ivo Tomić?

Roden je 18. srpnja 1929. godine u Pletenici.
1954. godine u sportskoj redakciji Radio Zagreba.
S Hrvatom Macanovićem i Mladenom Delićem.
Po osobnom stilu sportskih prijenosa.
Kut (kornet) i zalede (offside).
Nogometni ban Zvone Boban, Zalc zeko - Dinamovo med i milijeko...
Hrvatska - Rumunjska, 22 prosinca 1990. godine.
Umro je 14. veljače 1992. godine u Zagrebu.

Sjede dva prijatelja i piju.

Prvi će: Mislim da ću se rastati. Žena mi već dva mjeseca nije rekla niti riječ!

Drugi malo otpije gutljaj, pa mu veli:

- Dobro razmisli, prijatelju! Nije lako opet naći takvu ženu!

Pita sin oca:

- Tata, jel' istina da u nekim afričkim zemljama muškarac ne upozna ženu prije braka?

- Sine moj, tako je u mnogim zemljama.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаче"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE Informativne novine u Svaštari **PLUS**

8579 Rezultata pronadjeno za Automobili - prodaja

Filtriraj rezultate

Cena

Od: 0 do: 0

Ogledi sa slikom

Kategorija

Sebećeljenje

Auto - prodaja 4641
Auto - iznajma 253
Auto - posrednik 78
Stacion - servisa 3295
Stacion - iznajma 222
Stacion - prodaja 903
Stacioniranje - posrednik 2567
Stacioniranje - iznajma 91
Stacioniranje - prodaja 992
Stacioniranje - iznajma 120
Stacioniranje - prodaja 89

Model

Peugeot 402
Peugeot 405 349
Peugeot 406 815
Peugeot 407 58

Gradjevinarstvo

Gradjevinarstvo 444
Gradjevinarstvo 179
Gradjevinarstvo 142
Gradjevinarstvo 1102

Tip motora

Benzin 2165
Benzin 991
Benzin 1101

Elektronika

Elektronika 171
Elektronika 738
Elektronika 168
Elektronika 1044
Elektronika 1040
Elektronika 1101
Elektronika 367

Auto - Stilo

Auto - Stilo 8579
Auto - Stilo 196
Auto - Stilo 72
Auto - Stilo 821
Auto - Stilo 957
Auto - Stilo 2226
Auto - Stilo 910
Auto - Stilo 255

Popravci

Popravci 5174
Popravci 732
Popravci 175
Popravci 2160
Popravci 512
Popravci 680

Kupujem Peugeot

Kupujem Peugeot 307 koje bi imao od 2000 godista...
18.02.2013

automobili

Renault 2004 koja je u vrlo dobrom stanju...
07.02.2013

ford escort

Ford Escort 88 god reg da muha god leg...
07.02.2013

prodaja

Prodajem jagu Bx 2004...
07.02.2013

Renault Megan

Renault Megan 1.6 16V 91 god...
07.02.2013

fiat grande punto 1.2 mjet

Auto u odlicnom stanju...
07.02.2013

potrazujem dobar porodicni

potrazujem dobar porodicni...
07.02.2013

opel astra g

Opel astra g...
07.02.2013

Passat B5 1.9 TDI

Passat B5 1.9 TDI...
07.02.2013

FIAT PUNTO - SPORTING

FIAT PUNTO - SPORTING...
07.02.2013

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Rijeka Bosut

Marijansko
svetište

MOROVIĆ

Osnovna škola

Mjesna zajednica

Most na Studvi

Auto kamp